

*A Pitvaros Térségi Petőfi Sándor
Napközi Otthonos Óvoda és
Egységes Óvoda- Bölcsőde
Pedagógiai Programja*

2015.

BEVEZETÉS

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését második, harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk. Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meg lévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek.

Óvodánk Pedagógiai Programjával, meglévő személyi és tárgyi feltételekkel biztosítjuk a gyermekek fejlődését.

I. PEDAGÓGIAI PROGRAM

1. INTÉZMÉNYI ADATOK

1. Az intézmény elnevezése:

Pitvaros Térségi Petőfi Sándor Napközi Otthonos Óvoda, és Egységes Óvoda- Bölcsőde

2. Székhelye:

6914 Pitvaros, Petőfi tér 1.

(Napközi Otthonos Óvoda)

3. Tagintézmények megnevezése és címe:

Pitvaros Térségi Petőfi Sándor Napközi Otthonos Óvoda, és Egységes Óvoda- Bölcsőde,
Ambrózfalvi Egységes Óvoda- Bölcsődei Tagintézménye

6916 Ambrózfalva, Luther u. 2. sz.

(Egységes Óvoda- Bölcsőde)

Pitvaros Térségi Petőfi Sándor Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Óvoda- Bölcsőde,
Csanádalberti Egységes Óvoda- Bölcsődei Tagintézménye

6915 Csanádalberti, Fő út 38/A. sz.

(Egységes Óvoda- Bölcsőde)

Pitvaros Térségi Petőfi Sándor Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Óvoda- Bölcsőde,
Nagyéri Óvodai Tagintézménye

6917 Nagyér, Petőfi S. u. 26. sz.

(Napközi Otthonos Óvoda)

4. Alaptevékenysége:

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján:

óvodai nevelés, (egységes óvoda- bölcsőde),

nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése,
a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

5. Alaptevékenységi besorolása:

Államháztartási szakágazat: 851020 Óvodai nevelés

Kormányzati funkciószám:

091110 Óvodai nevelés ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

091130 Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

6. Illetékessége, működési köre:

Pitvaros, Ambrózfalva, Csanádalberti, Nagyér községek közigazgatási területe.

7. Az intézményt alapító, fenntartó és irányító szerv neve, székhelye:

Pitvaros Térségi Óvodai, Egységes Óvoda- Bölcsődei Nevelési Intézményi Társulás
6914 Pitvaros, Kossuth u. 30.

8. Gazdálkodási besorolása:

Önállóan működő költségvetési szerv.

A gazdálkodási feladatok ellátására, a gazdálkodási feladatokkal felruházott Csanádalberti Közös Önkormányzati Hivatal került kijelölésre.

9. Vezetőjének megbízási rendje:

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 23.§ alapján.

10. Foglalkoztatottjaira vonatkozó jogviszonyok megjelölése:

Közalkalmazotti jogviszony, munkaviszony.

11. Az intézmény típusa:

Többcélú intézmény:

Egységes óvoda- bölcsőde

2.AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI, RENDSZERE, FŐ ELVEI

2.1.Gyermekképünk

A 3-6-7 éves gyermek, fejlődő személyiség. A személyiség, az „én” kialakulásának alapfeltétele a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel való optimális kapcsolat, amelyben a gyermek életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteivel is közreműködik.

Az óvodás gyermekre jellemző érzelmeinek uralkodó szerepe, a játékoság, a felnőttek utánzása, az önállóságra való törekvés, az én tudat fokozódása. Jellemzi a nagyfokú mozgásigény, a tevékenységi vágy. Ebben az életkorban kezd kialakulni a szocializáció, a közösséghez való sikeres alkalmazkodás. Ezeket figyelembe véve, valamint azt, hogy a gyermek fejlettsége és testi, lelki szükségletei egyénenként változóak, törekednünk kell az óvodai nevelésben a gyermeki személyiség egyedi kibontakoztatására. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Óvodai nevelésünk során elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Célunk olyan gyermek nevelése, aki érzelmileg gazdag, a településéhez kötődő, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő.

Céljaink, feladataink megvalósításával,a gyermeki szükségletek kielégítésével, a személyiségvonások fejlesztésével szeretnénk elérni, hogy óvodás gyerekeink egészségesek, teherbíróak, alkalmazkodó képesek legyenek. Gyermekkorukat kiegyensúlyozottság, öröm, vidámság jellemezze. Hogy szeressék őket és ők is tudjanak szeretni. Érvényesülhessen egyéniségük, hogy boldog, mindenre nyitott gyermekként lépjenek át az iskolába.

Hitvallásunk a segítő, fejlesztő szeretet

*„Nőj, növekedj olyan nagyra,
Mint kertben a szép olajfa,
Mint szegfű, szépülj szépen,
Szállj, mint sólyom száll az égen.*

*Fuss, mint a víz fut medrében,
Ugrálj, mint nyúl a réten.
Lábad hasztalan ne járjon,
Aki meglát, megcsodáljon!”*

(Bolgár népköltés)

2.2. Óvodaképünk

Az óvodák a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 2.5, harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének optimális feltételeit.

Funkciói:

- óvó – védő
- szociális
- nevelő – személyiségfejlesztő

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az óvoda tevékenységrendszere, tárgyi környezete, és a dolgozók személyes példamutatása segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Pedagógiai Programunkat, a helyi sajátosságok („falusias” szokások, életfelfogás, hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű lakosok létszámának növekedése), a gyermekek szociokulturális háttéréből fakadó nevelési feladataink figyelembe vételével, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogrammal (ONAP 1996.) és az Alapító Okiratunkban megfogalmazott kötelezettségekkel harmonizálva készítettük el.

Szükséges volt figyelembe venni a világ, a társadalom, a pedagógiai módszertani kultúra változásait is, hiszen az elvárások rendszere, az oktatáspolitikai, és maguk a gyerekek is időről- időre változnak.

A törvényi változásoknak megfelelően többször is módosítanunk, bővítenünk volt szükséges Programunkat, azonban elhivatottságunk és alapelveink megfogalmazása minden esetben megmaradt.

Elvárás, az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkört teremtő, példamutató emberi értékeket közvetítő, előítéletektől mentes felnőttek jelenléte.

Elveink: az együttgondolkodás, pedagógiai optimizmus, gyermekszeretet. Elkötelezettség és a jövő iránti felelősség vezérli munkánkat és magatartásunkat, életvitelünket és emberi kapcsolatainkat.

Egymás és gyermekeink kezét fogva próbálunk valódi értékeket találni és létrehozni környezetünkben.

2.3. Az óvodák sajátos arculata

Pitvarosi Óvodánk

Pitvaros község Csongrád és Békés megye határán, a román határhoz közel /Nagylak/ elhelyezkedő község. A jelenlegi összetétele: magyar, kis létszámú etnikum, és napjainkra már alacsony létszámú szlovák lakosság.

Az óvoda a falu középpontjában található, az Általános Iskola és a Polgármesteri Hivatal szomszédságában. Az óvoda alapítási éve 1913. Óvodai célra épült, nagyobb irányú felújítás 1975-ben történt /bővítés/. Óvodánkban 2 csoport működik.

A Pitvarosi Óvodában nemzetiségi nyelvoktatás 1971 óta folyik. A gyermekek, a szülők igényei alapján vettek korábban is és jelenleg is részt a nyelvoktatásban.

A községben a közfoglalkoztatáson kívül csekély mértékű a munkalehetőség. A családoknál kb. 85-90%-ban az egyik szülőnek van csak munkahelye. A jövedelmek kiegészítése érdekében tavasztól őszig néhányan a mezőgazdaságban vállalnak alkalmi munkát. A falusi környezetből adódóan minden család számára rendelkezésre áll a konyhakert, mely lehetővé teszi (tenné) a zöldségfélék termesztését, az önellátást. A családok közül egyre többen megélhetési gondokkal küszködnek,

folyamatosan nő az étkezési és nevelési támogatást igénylő családok száma. Az anyagi helyzetet jól szemlélteti, hogy óvodánkba járó gyerekek 45-50%-a jogosult a gyermekvédelmi kedvezményre. Magas a gyermeküket egyedül nevelők, a felbomlott családok aránya. A klasszikus értelemben vett család modell, már szinte alig-alig lelhető fel.

A Nagyéri Óvoda bemutatása:

Nagyér község Pitvarostól 8 km-re fekvő 625 fős kistelepülés.

Nagyérnek egy vegyes életkorú csoporttal működő óvodája van. Az épület a falu középpontjában helyezkedik el, közvetlen szomszédságában van a napközi konyha és az iskola.

A községet lassú előregedés jellemzi. A munkaképes lakosság 40%-ot tesz ki, s mindemellett kiemelkedően magas a munkanélküliek száma. A családokra jellemző, hogy az egyik szülőnek nincs munkahelye, vagy mindkettő munkanélküli. A családok szociális gondokkal küzdenek. Az anyagi helyzetet jól szemlélteti, hogy az óvodába járó gyerekek 70-80%-a jogosult gyermekvédelmi támogatásra. Magas a három és több (10-12) gyermeket nevelő családok aránya. A település lakossági összetételének egyik sajátossága a vallási felekezetek sokszínűsége. Ezek között vannak olyanok, akik szigorú hit- és erkölcsi előírásokat követnek, amelyeket az itt dolgozó pedagógusoknak is tiszteletben kell tartani, illetve a nevelőmunka során figyelembe kell venni.

Csanádalberti Óvoda- Bölcsőde környezeti adottságai

Az óvoda-bölcsőde kisközségi adottságokkal rendelkezik.

A község 450 fő körüli lélekszámú település, Csongrád megye délkeleti részén. Közel a román határhoz, távol nagyobb városoktól. Makó 25 km-re fekszik tőlünk. A lakosság jelentős része a mezőgazdasághoz kapcsolódik.

Csanádalbertin, egy vegyes életkorú csoporttal működő óvodája van. Integrációja az ÁHK (intézmény korábbi neve) 1994-es létrehozásakor valósult meg. Óvodánk a település közepén van. Elhelyezkedése annyiban kedvezőtlenebb, hogy a község egyre forgalmasabb fő utcáján található. 2001 decemberétől felújított épületrészben, az iskolával közös épületben működik. Minden igényt kielégítő a csoportszobák és a kiszolgálóhelyiségek állapota és mennyisége.

Településünk szlovák nemzetiségi hagyományokkal rendelkezik. Az asszimiláció hatására már csak az idősektől hallani a szlovák nyelvet.

A szomszédos községekkel együtt, a miénket is, 1884-ben szlovák telepesek alapították. 1998 szeptemberéig, óvodánkban programunk szerves részét képezte a szlovák nemzetiségi nevelés. Sajnos ez a lehetőség megszűnt, mivel a nemzetiségi irányelvekben meghatározott személyi feltételeket nem tudtuk tovább biztosítani.

2011. szeptember 1-től óvodánkban bevezetésre kerül az egységes óvodai-bölcsődei ellátás.

Szociokulturális háttér bemutatása

A községet lassú előregedés jellemzi. A munkaképes lakosság 40%-ot tesz ki. Környékünkön itt a legnagyobb a munkanélküliek száma.

- A környező városok, nagyobb települések üzemének, termelőszövetkezeteinek megszűnése, illetve a létszámleépítések kedvezőtlen hatásait érzi a lakosság. A községben a közfoglalkoztatáson kívül kevés a munkalehetőség. A családok kb. 85-90%-ban az egyik szülőnek van csak munkahelye. A jövedelmek kiegészítése érdekében tavasztól ősziig sokan a mezőgazdaságban vállalnak alkalmi munkát. A családok 70-80 %-a szociális, anyagi gondokkal küzd. Az anyagi helyzetet jól szemlélteti, hogy óvodánkba járó gyerekek 85%-a jogosult a gyermekvédelmi kedvezményre.

Magas a három és több gyermeket, - a gyermeküket egyedül nevelők, a felbomlott családok aránya.

Ambrózfalvi Óvoda- Bölcsőde környezeti adottságai

Az óvoda-bölcsőde kisközségi adottságokkal rendelkezik.

A község 520 fő körüli lélekszámú település Csongrád megye délkeleti részén. Közel a román határhoz, távol nagyobb városoktól. A „Hagymavárosa”, Makó 25 km-re fekszik tőlünk. A lakosság jelentős része a mezőgazdasághoz kapcsolódik.

Ambrózfalvának egy vegyes életkorú csoporttal működő óvodája van. Integrációja az ÁHK (intézményünk előző neve) 1994-es létrehozásakor valósult meg. Az óvoda, bár a falu központjában található, fekvése kedvező, hiszen a község parkja és a községi játszótér mögött helyezkedik el, nyugodt zöld övezetben.

A település szlovák nemzetiségi hagyományokkal rendelkezik. Az asszimiláció hatására már csak az idősektől hallani a szlovák nyelvet.

A községet 1884-ben szlovák telepesek alapították. 2007. augusztus 31-ig programuk szerves részét képezte a szlovák nemzetiségi nevelés. Sajnos a 2007-2008-as nevelési év kezdetén megszűnt a szlovák nyelv oktatása az óvodában, mivel a nemzetiségi irányelvekben meghatározott személyi feltételeket nem tudták tovább biztosítani.

2009. szeptember 1-től az Ambrózfalvi óvodában bevezetésre került az egységes óvodai-bölcsődei ellátás.

Szociokulturális háttér bemutatása

A községet lassú elöregedés jellemzi. A munkaképes lakosság 40%-ot tesz ki. Környékünkön, itt, ezen a településen a legnagyobb a munkanélküliek száma.

A környező városok, nagyobb települések üzemének, termelőszövetkezeteinek megszűnése, illetve a létszámleépítések kedvezőtlen hatásait érzi a lakosság. A községekben kevés a munkalehetőség. A családok kb. 70-80%-ban az egyik szülőnek van csak munkahelye. A jövedelmek kiegészítése érdekében tavasztól ősziig sokan a mezőgazdaságban vállalnak alkalmi munkát. A családok 70-80 %-a szociális, anyagi gondokkal küzd. Az anyagi helyzetet jól szemlélteti, hogy óvodáinkba járó gyerekek 75%-80%-a jogosult a gyermekvédelmi kedvezményre.

Magas a három és több gyermeket, - a gyermeküket egyedül nevelők, a felbomlott családok aránya.

A bölcsődés korúakra vonatkozó célok, alapelvek, feladatok a nevelés-gondozás főbb helyzetei, dokumentáció, a bölcsődei szakmai programban található, amely a PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK 1.sz. melléklete.

Közös jellemző, hogy a térségben a családok szabadidős programját befolyásolja anyagi helyzetük. Legfőbb szórakozás forrása a televízió, rádió, számítógép, ritkán járnak moziba, színházba, elvértve kirándulnak, utaznak. A mindennapi megélhetésükért küzdő szülőknek nem jut ideje, hogy gyermekével megismertesse, megszerettesse a természetes környezet gazdagságát.

A fokozatos elszegényedés, a csökkenő kulturális igények, a családi élet növekvő zavarai hátrányosan befolyásolják a gyermeki fejlődést. Kevés hangsúlyt kapnak az érzelmi kapcsolatok. Gyakori a gyermeki agresszivitás, a beilleszkedési és magatartási zavar. A gyermekek igen eltérő fejlettséggel kerülnek az óvodába.

Mindezek tudatában igyekszünk óvodáink külső és belső környezetét úgy alakítani, hogy az családi, értékeket és érzelmeket sugárzó legyen. Legfőbb törekvésünk, hogy a kisgyermek az óvodában eltöltött 3-4 évüket boldogan, kiegyensúlyozottan, biztonságban, szeretetteljes gondoskodásban élje meg.

Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a szülő nyomon követhesse gyermeke óvodai fejlődését, megfigyelhessen, kérdezhessen, javasolhasson és kezdeményezhessen. Szeretnénk, ha a nevelés aktív közreműködőjévé válna.

2) Partneri elégedettség, a pedagógiai program beválása

- **Célunk:** Intézményünk minden partnere elégedettséget mutasson az óvodában folyó szakmai, közösségi és társadalmi feladatvállalásokkal kapcsolatosan.
- **Feladataink:**
 - Olyan óvodai légkör megteremtése, mely alkalmas arra, hogy az ott dolgozó alkalmazottak, az óvodánkba járó gyerekek, az ő szüleik és minden hozzánk betérő látogató számára pozitív élményekkel távozzon intézményünkéből.
 - A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, amely az egyéni adottságok és lehetőségek figyelembevételével, a gyermek egyéni fejlődési, érési üteméhez, és sajátos nevelési igényeinek megfelelően zajlik.

3) Magas színvonalú szakmai munka

- **Célunk:** Az intézményben dolgozó alkalmazottak legyenek elhivatottak a mindennapi feladataik végzése során. A nevelőtestület tagjai óvodapedagógusként törekedjenek a minél magasabb színvonalú szakmai munkára. Érezzék a folyamatos képzés és önképzés szükségességét, annak hasznát a mindennapi pedagógiai munkájukban.
- **Feladataink:**
 - Az intézményünkben dolgozó óvodapedagógusok, az óvodai élet tevékenységformáit (játék, verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, munka jellegű tevékenységek, tevékenységben megvalósuló tanulás) a Pedagógiai Program szellemében magas színvonalon végezzék el.
 - Az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztését tudatos tervező munka mellett, megfelelő szervezéssel és tudatos irányítással végezzék a mindennapok során.
 - A tevékenységek minden esetben igazodjanak a gyerekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségi szintjükhöz, képességeikhez, készségeikhez.
 - A tevékenységek legyenek minden esetben változatosak, gyermekközpontúak és tevékenységbe ágyazottak, melyek teret engednek az egyéni megtapasztalásnak.
 - Minden körülmények közötti egyenlő hozzáférés biztosítása a gyerekek számára.
 - Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód, egyénre szabott differenciált fejlesztés biztosítása. (SNI, BTM, tehetséggondozás)
 - A nevelőtestület tagjai között működjön egymás szakmai segítése, team munkavégzés és a belső tudásátadás folyamata.

4) Hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek hátrány kompenzálása

- **Célunk:** A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztése, a hátrányok minél nagyobb arányú csökkentése. A szülők bevonása az intézmény életébe, szülői szerepükben való megerősítés, pozitív példák bemutatása, életmódjuk folyamatos segítése. Az óvoda és a családok kapcsolatának, együttműködésének folyamatos fejlesztése.

• **Feladataink:**

- Az ingerszegény környezeti hatások ellensúlyozása, a meglévő hátrányok csökkentése érdekében kiemelt feladatnak tekintjük a külső, belső környezetben szerzett sokoldalú tapasztalatszerzést, komplex tevékenységek által. Az egyéni képességekhez igazodó fejlesztéssel, felzárkóztatással, ideális óvodai feltételek megteremtésével, a gyermek cselekvő aktivitásával, a felfedezés lehetőségének biztosításával, kreativitásuk erősítésével a gyermekek képességeinek fejlesztése.
- A szociokulturális környezetből adódó hátrányok kompenzálása, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása differenciált fejlesztéssel, a HHH-s gyermekeknél egyénre szabott, egyéni fejlesztési terv alapján történő egyéni fejlesztés.
- A gyermek fejlődését veszélyeztető hatások korai felismerése, együttműködés a különböző hatóságokkal. A gyermekvédelmi jelzőrendszerek használata, a szükséges intézkedések megkezdése.
- A szülőkkal való partneri kapcsolat kialakítása és folyamatos ápolása. Az intézmény programjaira való meghívások, a részvétel szorgalmazása, segítése.
- A családokkal, szülőkkal való rendszeres, személyes találkozások szervezése, a gyermek fejlődési folyamatának, a fejlesztés gyakorlati lehetőségeinek megbeszélése, szülői tájékoztatások, esetmegbeszélések, előadások megszervezése. A problémák nevén nevezése, építő, segítő korrekciók kialakítása.
- Az óvodával kapcsolatos teendők és kötelezettségek folyamatos egyeztetése, megbeszélése, nyomon követése. Az esetleges problémák megvilágítása, lehetséges megoldásainak megkeresése, közös megoldása.

5) **Tehetségcsírák felfedezése**

- **Célunk:** A tehetségígéretes gyermekek azonosítása, komplex fejlesztése, életútjának nyomon követése. Minden gyermek egyéni képességstruktúrájából az erős oldal megtalálása (legjobb, legügyesebb, legkiemelkedőbb)

• **Feladataink:**

- A tehetségígéretes gyermekek azonosítása. Tehetségesnek azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén. A tehetség kiemelt összetevői: átlag feletti általános és speciális képességek, kreativitás, feladat iránti elkötelezettség.
- A tehetséggondozás csoporton belüli, illetve intézményi szinten való megszervezése.
- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása, élményszerző programok szervezése.
- A tehetséges gyermek szüleinek megnyerése tanácsadás, támogatás.
- Az erős és gyenge oldalak fejlesztése, kreativitás fejlesztése, én kép erősítése.
- A gyermek fejlődésének közös értékelése.
- Iskolaválasztás segítése.

6) **Sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja**

- **Célunk:** Sajátos nevelési igényű gyermekek teljes körű integrációja.

• **Feladataink:**

- A viselkedési zavarokkal küzdő gyermekek magas aránya miatt az érzelmi biztonságérzet, a

kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása, az egyéni adottságok figyelembevételével, sok pozitív élmény biztosításával, szeretetteljes légkör megteremtésével, egyformán magas színvonalú nevelés biztosításával. Pedagógiai intézkedéseinknek a gyermeki személyiséghez kell igazodniuk.

- Az intézményünkbe járó gyermekek és szülők toleranciájának növelése, a sajátos nevelési igényű gyermekeket (másságát, különbözőségét) elfogadó környezet kialakítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek számára szükség szerinti, speciális pedagógiai feltételek biztosítása.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való speciális segítségnyújtás.
- A legmagasabb szintű társadalmi integráció elérésének elősegítése; sajátítsák el azokat az alapvető életvezetési képességeket, amelyek szükségesek a közösségen belüli, önálló vagy viszonylag önálló élet eléréséhez (önálló öltözködés, „dolgozni”, lekötni magát szabadidejében).
- A sajátos nevelési igényű gyermekek, a számukra megfelelő, diagnózisra építő, sokoldalú fejlesztésének szervezése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek aktív részvételének elősegítése, erősségeik hangsúlyozásával.
- Az óvodába dolgozó felnőttek türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító magatartásának kialakítása.
- A gyermekekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélése a velük dolgozó szakemberekkel (fejlesztő pedagógus, logopédus, gyógypedagógus, gyógytornász, pszichológus)
- Az sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek sérülés specifikus fejlesztési tervének elkészítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó különleges gondozási feladatok ellátása.

2.5. Az óvodák szerkezetének bemutatása

Óvoda-Pitvaros

Csoportok száma	Óvónők száma	Dajkák száma	Külsős
2	4 + 1 intézményvezető	2	utazó logopédus, gyógy testnevelő, gyógypedagógus

Az óvodai társuláson belül a Pitvarosi Óvoda a székhely intézmény, melyet az intézményvezető irányít.

A logopédia és gyógy testnevelés ellátását, valamint a különleges bánásmódot igénylő gyermekek (SNI, BTM) fejlesztése utazó gyógypedagógus/fejlesztőpedagógus által történik az óvodánkban. Két óvónő szakvizsgával, egy fő tanítói diplomával is rendelkezik, két főnek szlovák nemzetiségi nyelvű óvónői képesítése van. Nyelv- és beszédfejlesztést saját szakemberünk segítségével szükség szerint végzünk.

A csoportokban együtt dolgozó óvónők heti váltásban foglalkoznak a gyermekekkel.

Mindkét dajka teljes munkaidőben, heti váltásban, szakképesítéssel dolgozik.

Óvoda –Bölcsőde Csanádalberti

<i>Intézményegység</i>	<i>csoport száma</i>	<i>óvónő státusz</i>	<i>dajkák</i>	<i>külsős</i>
Óvoda	1 vegyes életkorú	2 *+1 fő bölcsődei kisgyermeknevelő	1 fő 8 órás	utazó logopédus gyógypedagógus
				gyógy- testnevelő (utazó)

A gyermekek gondozása, nevelése egy vegyes életkorú csoportban történik.

Az óvodás gyermekek 3-4 évig, bölcsődéseink 4-5 évig az adottságok folytán ugyanabban a csoportszobában élnek óvodás életüket.

A csoportok szerkezete heterogén.

A csoportban együtt dolgozó óvónők, óvónői szakképesítéssel is rendelkező szakképzett kisgyermeknevelő, dajkák személye csak indokolt esetben változik.

A gyermekekkel az óvónők heti váltásban foglalkoznak.

Dajkánk szakképzett. Óvodánkban heti egy alkalommal logopédus-gyógypedagógus és foglalkozik a rászoruló gyermekekkel.

1 óvónőnknek tanítói képesítése is van, 1 óvodapedagógusunk szakvizsgával, valamint mindegyik óvónőnk rendelkezik ECDL számítógépes felhasználói jogosítvánnyal.

Az óvodai-bölcsődei tagintézmény szakmailag független intézményegység – tagintézmény vezető irányítja.

Természetes az óvónők számára a folyamatos önképzés, a továbbképzés igénye.

A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek érdekeit a tagintézmény vezető, és vele szoros együttműködésben, az óvodapedagógus képviselik.

Óvoda –Bölcsőde Ambrózfalva

<i>Intézményegység</i>	<i>csoport száma</i>	<i>óvónő státusz</i>	<i>dajkák</i>	<i>külsős</i>
Óvoda	1 vegyes életkorú	2 *+1 fő bölcsődei kisgyermeknevelő	1 fő 8 órás	utazó logopédus gyógypedagógus
				gyógy- testnevelő (utazó)

A gyermekek gondozása, nevelése egy vegyes életkorú csoportban történik.

Az óvodás gyermekek 3-4 évig, bölcsődéseink 4-5 évig az adottságok folytán ugyanabban a csoportszobában élnek óvodás életüket.

A csoportok szerkezete heterogén.

A csoportban együtt dolgozó óvónők, kisgyermeknevelő, dajkaszemélye csak indokolt esetben változik.

A gyermekekkel az óvónők heti váltásban foglalkoznak.

Dajkáink mindannyian szakképzettek. Óvodánkban heti egy alkalommal logopédus-gyógypedagógus és gyógy-testnevelő foglalkozik a rászoruló gyermekekkel.

1 óvodapedagógusunk szakvizsgával, valamint mindegyik óvónőnk rendelkezik ECDL számítógépes felhasználói jogosítvánnyal. Az óvodai-bölcsődei tagintézmény szakmailag független intézményegység – tagintézmény vezető irányítja.

Természetes az óvónők számára a folyamatos önképzés, a továbbképzés igénye.

A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek érdekeit a tagintézmény vezető, és vele szoros együttműködésben, az óvodapedagógus képviselik.

Óvoda-Nagyér

Csoport száma	Óvónők	Dajkák	Pedagógiai asszisztens	Külsős
1 vegyes életkorú	2 fő	1 fő	1 fő	utazó logopédus, gyógytestnevelő, gyógypedagógus

A gyermekek gondozása, nevelése egy heterogén szerkezetű vegyes csoportban folyik.

A csoportban együtt dolgozó óvónők összehangolt munkával foglalkoznak a gyermekekkel, mindketten felsőfokú végzettségűek, továbbá számítástechnikai képesítéssel is rendelkeznek.

A dajka érettségizett, dajka szakképesítéssel is rendelkezik. Kiválóan segíti az óvónők munkáját.

Az óvodánkban a dajka munkaidejének nagy részét az étkezéssel kapcsolatos feladatok (étel szállítása, mosogatás, stb.), valamint az óvoda helyiségeinek, eszközeinek, udvarának tisztántartása tölti ki, ezért egy középfokú végzettségű pedagógiai asszisztens segíti a nevelő munkát, elsősorban a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendőkben.

2.6.Az óvodai nevelés célja

Az óvodai nevelés célja, hogy:

- ☺ Az óvodai nevelés célja, hogy az óvodás gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az egyéni és életkori sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését is. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának és egészséges életvitelének kialakulását. Az óvodai nevelés a családi nevelést egészíti ki, nem helyettesítheti azt.
- ☺ A gyermek személyiségéhez igazodott és alkalmazott pedagógiai intézkedésekkel, az egyéni készségek és képességek kibontakoztatásával, az óvodás kor végére a gyermek - belső érése a családi és óvodai nevelés eredményeként várhatóan eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

2.7.Az óvodai nevelés feladatai személyiségfejlesztés területén

Alapvető a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- a) az egészséges életmód alakítása,
- b) az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés,
- c) az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása.

a) Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőségű ebben az életkorban. A belső igény kialakítását a személyes példamutatással és megfelelő lehetőségek biztosításával próbáljuk elérni.

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Erre az életszakaszra jellemző a testi növekedés, melynek megfelelő végbemenetele érdekében a mozgáskultúra magas fokú biztosítása, kialakítása szükséges.

A gyermekek gondozása, testi igényeik mindenkor kielégítése központi feladat, az egész óvodás kort felöleli. A megfelelő higiénés feltételek megléte igény kell, legyen. A tisztálkodás alapvető szabályainak ismerete, meglétének fenntartása vagy kialakítása a gondozási teendőink része. Az önállóságra szoktatás, a helyes technikák elsajátítása minden életkorban más és más fejlettségi szintű, ezt figyelembe véve kell a teendőket elvégezni, tanítani. A testápolási teendők belső igényének kialakítása az elérendő cél.

Kiemelten kell kezelni azokat a családokat, ahol a szülők kevésbé képesek ennek maradéktalan elvégzésére, őket a védőnői szolgálattal, családsegítő munkatársakkal segíteni szükséges.

A gyermekek egészségének a védelme kiemelt feladatunk az egész óvodás időszakban. Olyan környezetet kell, teremteni a számukra, melyben minden körülmények között biztonságosan tartózkodhatnak.

Figyelmet kell fordítani a megelőzésre is, hiszen az edzett, egészségesen élő és egészségesen táplálkozó kisgyermek ellenállóbb a betegségekkel, kórokozókkal, környezeti behatásokkal szemben. Ennek értelmében az óvodának folyamatos kapcsolatot kell tartania a gyermekorvossal, mely kontroll alatt tartja a kisgyerekeket.

A harmonikus mozgás kialakítása – beleértve a kis és nagymozgásokat is- szintén feladat az óvodáskorban. Az összerendezett mozgás kialakulásának elérése cél az óvodás korban.

Természetesen figyelembe kell venni az egyéni különbségeket, az esetleges, egyéni eltéréseket, és ezek korrekciója szükséges.

Helyes életritmus:

- ☺ nyugalom, derű, optimizmus hassa át a tevékenységeket,
- ☺ ne okozzon túlterheltséget a napirend megvalósítása,
- ☺ minden gyermeknek elegendő ideje legyen a szükségletei kielégítésére,
- ☺ ha kell, a gyermekek érdekében rugalmasan kezeljük a napirendet,
- ☺ az eszközhasználatok megtanítása, folyamatos fejlesztése
- ☺ az asztalnál ülés, a tisztán étkezés normáinak kialakítása,
- ☺ az étkezés közbeni viselkedési normák megismertetése,

Testedzés:

- ☺ A lehető legtöbb, szabad levegőn való tartózkodás és a megfelelő mennyiségű és minőségű mozgás biztosítása.
- ☺ Ha az időjárás engedi, játék az udvaron, sok mozgással.
- ☺ A mindennapi mozgásigény kielégítése különböző mozgásformákkal, változatosság betartásával
- ☺ A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában.
- ☺ Minden esetben **vegyük figyelembe a gyerekek otthonról hozott, egyéni szocializációból**

adódó eltéréseket, különbözőségeket, amikor a fejlesztést elkezdjük, ezt nem hagyhatjuk figyelmen kívül.

Gondozási tevékenységek:

A különböző gondozással összefüggő tevékenységek kiemelt jelentőségűek a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk az óvónő és gyermek, a dajka - gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében.

- ☺ Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítják a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat.
- ☺ A tevékenységben a felnőtt (óvónő, dajka, szülő) a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi életéhez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhatnak.

Feladataink a testápolás, öltözködés étkezés szokásrendszeréből adódóan:

- ☺ Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, megvalósulását, annak folyamatos segítségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani.
- ☺ A gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint - a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését az óvodai élet egésze során szem előtt kell tartani.
- **Testápolás:** Az egyéni igények és szükségletek teljes figyelembe vételével történik, a szükséges idő és tárgyi feltételek biztosításával, egyéni fejlesztő feladatokkal, személyre szóló ellenőrzéssel és értékeléssel. A helyes testápolás kialakítása a következő területeken valósul meg: kézmosás, arcmosás, toalett használat, hajápolás, fogmosás, orrfújás.
 - ☺ A gyermek tisztaságigényének kialakítását már az intézménybe érkezéskor el kell kezdeni.
 - ☺ Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit.
 - ☺ A bőrápolás, fogmosás, hajápolás, az orr tisztántartása és a toalett használat kapcsán a gyermekek fokozott önállóságát kell kialakítani.
 - ☺ Törekszünk a család és óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak pozitív befolyásolására.
 - ☺ A település védőnőivel való együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat valósul meg. A szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés problémákról, illetve azok lehetséges megoldásáról.
- **Öltözködés:** Az öltözködési szokások kialakítása az önállóság fokozatos növelésével történik, szem előtt tartva az óvodára jellemző mutatókat és az időjárási viszonyokat.

- ☺ Fontos az egyes ruhadarabok sorrendjének megismertetése.
- ☺ Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása.
Különös tekintettel a nyári meleg és a téli hideg, csapadékos időjárás ruhadarabjaira.
- ☺ A szülők arra történő ösztönözése, hogy gyermeküket rétegesen öltöztessék.
- ☺ Az óvodai tartózkodás idejére biztonságos, kényelmes cipő használatát szorgalmazzuk és mozgásos tevékenységek közben elvárjuk a sportcipő használatát.
- ☺ A gyermek fokozatos önállóságra nevelése. Az öltözködési technikák megtanítása, begyakoroltatása. Személyre szóló ellenőrzés és megsegítés szem előtt tartása.

- **Helyes táplálkozás:**

- ☺ az asztalnál ülés, a kulturált, tiszta étkezés normáinak megtanítása, kialakítása, folyamatos fejlesztése,
- ☺ az eszközhasználat megtanítása,
- ☺ az étkezés közbeni viselkedési normák megismertetése,
- ☺ a különböző ételek megismertetése, megszerettetése,
- ☺ a nyugodt étkezés körülményeinek biztosítása.

A kulturált étkezés elengedhetetlen feltétele az esztétikus eszközrendszer és a tervszerűen átgondolt, kidolgozott szokás- normarendszer, az óvoda dolgozóinak modell értékű jelenléte. Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére, a biztonságos eszközfogásra gyakorol kedvező hatást. 6-7 éves korban az ebédnél a - közösségért - végzett naposi munka örömeinek átélésére nyílik mód. A tápanyagszükséglet pótlását szolgálja, ha a szülők közreműködésével rendszeresen gondoskodunk gyümölcsről, zöldségféléről. A gyermek táplálkozási szokásait tiszteletben tartva ösztönözzük, de nem kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására, de az étrend megismertetésével, közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását. Nem támogatjuk az egészségre ártalmas élelmiszerek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását.

- **Mozgás:**

A gyermek természetes mozgásigény sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is. A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak teret biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek a - a motoros lemaradás, - a szellemi beszűkülés, - a szociális együttműködés zavarai. Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

- **Levegőzés, pihenés és alvás:**

- ☺ A levegő az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie, ha lehet, az időjárás elemeit figyelembe véve nap, mint nap.
- ☺ A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére. Ennek érdekében a pihenés és alvás

feltételeinek megteremtésére kell törekedni: tiszta levegő, kényelmes fekvőhely - nyugodt légkör, - az altatás hangulatához illő mese, esetenként halk zene, ének.

Környezettudatosságra való nevelés

A jövőnk nagymértékben attól függ, hogy milyen környezettudatos szemléletet, hozzáállást, viszonyulást tudunk átadni a fiataloknak. A gyerekeket már a bölcsődében, óvodákban rá kell szoktatni arra, hogy a szemetet szelektíven gyűjtsék, takarékoskodjanak az energiával, vigyázza és óvja szűkebb és tágabb környezetét. Ez a korosztály az életkoránál és az egyéni sajátosságainál fogva rendkívül fogékony, a szemléletük még könnyen formálható.

Óvodás- és kisiskolás korban az értelmi nevelés mellett inkább az érzelmi nevelés dominál. Ahhoz, hogy az egyén felnőttként meggyőződésből, belső kényszerből legyen képes cselekedni, az érzelmi és az értelmi nevelésnek összhangban kell lennie. A környezettudatos gondolkodásmód kialakításának eszközei közt kiemelt fontosságú a minél kisebb korban elkezdett tudatos és tervszerű környezeti nevelés szerepe.

Az egészség- és a környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében folyamatos módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a céljainkat képesek leszünk megvalósítani.

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy egészség- és környezettudatos állampolgárrá váljanak gyermekeink. Ezért szem előtt tartjuk, hogy a gyerekek személyiségfejlődése egységes egészzé alakuljon.

Sikerkritériumok:

- ☺ Gyermekeinkben kialakul az egészséges- és környezettudatos magatartás csírája, és a helyes életvitelre való igény rendszere.
- ☺ A gyermekkori megfelelő táplálkozási szokásoknak köszönhetően kialakul az egészséges táplálkozás iránti igényét,
- ☺ Gyermekeink rendelkeznek a személyes felelősségen alapuló egészség- és környezetkímélő, takarékos magatartás alappilléreivel.
- ☺ Felelősség alakul ki a környezet (természetes és mesterséges) iránt, melyet mindennapi szokásrendszerében meg is él.
- ☺ Az egészség értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát fedezhetjük fel mindennapjaiban.
- ☺ Védi a természeti és épített környezetét.
- ☺ Óvja saját és mások egészségét, ismeri a szabadidő hasznos, egészségmegőrző formáit és szívesen gyakorolja is azokat. (mozgás, sport öröme)
- ☺ Életkori sajátosságainak megfelelően ismeri a káros szenvedélyek negatív hatásait. (cigaretta, alkohol)

b) Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Amikor egy kisgyermek először érkezik meg az intézményes nevelés első színterére – bölcsődébe, óvodába- először szakad el azoktól a személyektől, akik eddigi életében a biztonságot jelentették a számára.

- ☺ Nagyon fontos, hogy ez az első találkozás olyan meghatározóan pozitív legyen, mely jó irányba fogja befolyásolni további ottani tartózkodását. Szeretettel és örömmel fogadjuk a belépő gyermekeket és szüleiket, megkönnyítve számukra így az elszakadást.
- ☺ Az egész óvodai életet derüssé és nyugodttá kell, tegyük, hogy biztonságban érezhessék magukat a gyerekek. Ezt az egész óvodai tartózkodásra biztosítani szükséges. A gyerekek megfelelő fejlődése csak ilyen családi, derűs légkörben tud kiteljesedni.
- ☺ Meg kell teremteni a feltételét annak, hogy kialakulhassanak a megfelelő társas kapcsolatok, barátságok, hogy ebből adódóan kialakulhasson a csoport közössége. Olyan mindennapok szervezése kívánatos, ahol a gyermekek kiélhetik természetes kíváncsiságaikat, önérvényesítő, alkalmazkodó képességeik alakulhatnak. Így válik majd később is alkalmas a gyermek felnőttként arra, hogy megfelelő kapcsolatrendszereket tudjon kialakítani maga köré. Így fejlődnek a gyerekek szociális képességei, identitása és én- tudata.
- ☺ A megfelelő erkölcsi érzék kialakulásának is teret kell biztosítani, olyan szituációkat, melyben fejlődhet az együttérzés, figyelmesség, segítségnyújtás, önzetlenség, tolerancia. Ezekre a tulajdonságokra nagy szükség van mai világunkban, sokszor nekünk felnőtteknek is tanulnunk kell a megfelelő és elvárt reakciókat, magatartást.
- ☺ Az óvoda mindennapi élete segítse elő azt, hogy a gyerekek tudjanak rácsodálkozni az őket körülvevő világ dolgaira, természetes kíváncsiságuk a lehető legjobban kielégülhessenek, a kérdések megválaszolásra kerüljenek. Azt a fajta magatartást kell az óvodában is sugallni az ott dolgozó felnőtteknek a gyerekek felé, hogy a környezetünk, szép és jó, teli van csodálatos dolgokkal.
- ☺ Fontos megalapozni **a lakóhelyhez való kötődést**, mely településeink, környékünk értékeinek, szépségeinek és érdekességeinek megragadásánál kezdődik. Innen alakulhat ki aztán a magyarság, a nemzet tisztelete és szeretete.
- ☺ A nehezen szocializálható, hátrányos helyzetben lévő kicsik fejlesztése kiemelt feladatunk, ők felzárkóztatásra szorulnak. A megfelelő fejlettségi szinttel bíró, kiemelt érdeklődésű gyermekek kíváncsiságát is ki kell elégíteni, számukra tehetséggondozást kell biztosítani.

A befogadás rendszere:

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

- ☺ Nyílt nap még a beiratkozás előtt, amikor a szülők és gyermekek betekinhetnek a csoportokba.
- ☺ A településeken közzétesszük a beiratkozási tudnivalókat.
- ☺ Beiratkozásnál megismerkedünk leendő óvodásainkkal (április)
- ☺ A csoport óvodapedagógusai családlátogatásokat végeznek a leendő óvodások otthonaiban,
 - itt ismertetik az óvodai élettel kapcsolatos legfontosabb információkat, illetve
 - felveszik a gyermekek anamnézisért, megismerkednek vele.
- ☺ A közvetlenül a családból óvodába kerülő gyermekek fogadása ütemezett, a szülői igényeknek és a csoport lehetőségeinek függvényében.
- ☺ Először egy-két órát töltenek csak el a csoportban, kezdetben szülővel, majd a szülő nélkül.
- ☺ A következő napoktól folyamatosan növeljük az óvodában való tartózkodás idejét.
- ☺ A délutáni alvásra, illetve tartózkodásra szoktatás egyedi elbírálás, megbeszélés szerint alakulhat. Alvásnál az otthonról hozott tárgyak megengedettek.

✓ **Sikerkritériumok:**

- ☺ a gyermek a csoportjában otthonosan mozog, tevékenykedik, ragaszkodik óvodájához, biztonságban érzi magát
- ☺ jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezik
- ☺ elfogadja a csoport szabály és szokásrendszerét
- ☺ érzelmi élete gazdag, érzelmeit szabadon, minden körülmények között kifejezi, érdeklődik társai, barátai iránt
- ☺ bízik önmagában megfelelő önbizalommal rendelkezik
- ☺ konfliktus helyzetben keresi a megoldást, kompromisszumra képes
- ☺ önálló véleményalkotásra is vállalkozik
- ☺ őszinteség, igazmondás jellemzi
- ☺ feladat és szabálytudata kialakult
- ☺ az udvariassági formák betartásával kommunikál
- ☺ tiszteli, becsüli szűkebb és tágabb környezetét, szülőföldjét és anyanyelvét

c) **Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása**

Az óvodai élet egészét átszövő feladat, mely komplex módon kezelve jelen van a gyerekek mindennemű tevékenységeiben. Kiemelt a felnőttek felelőssége, ahogy szólnak, ahogy viszonyulunk a gyerekekhez, személyes példát mutatunk a kommunikáció egyes formáira.

- Nagyon fontos tehát a megfelelő kulturált beszéd és magatartás az óvodában dolgozó összes felnőtt részéről. Az otthonról hozott mintákat erősíteni, fejleszteni, illetve gyengíteni, korrigálni és újra alkotni kell.
- A gyerekek eltérő beszédkedvvel érkeznek hozzánk, akinek szükséges fel kell ébreszteni, és fenn kell tartani azt. Akik már fejletten kerülnek a közösségbe, segítőként lehet bevonni társaik mellé.
- A megfelelő hangképzés, beszédtechnika, beszédleghzés hangsúlyozás elengedhetetlen az érthető beszéd kialakulásához. Ezen állapotfelmérést-, ha szükséges- el kell végezni és a megfelelő korrekciókat, terápiákat folyamatosan biztosítani kell. Az iskolaérettség követelményei között kiemelten szerepel a helyes beszéd megléte, ami az írás- olvasás tanítása- tanulása szempontjából nagyon fontos.
- Az értelem minden olyan szituációban fejlődik, melyben egy gyermek tevékenyen részt vesz. Ennek érdekében kell olyan sok lehetőséget biztosítani a számára, amennyit csak a helyi lehetőségek engednek. A többszöri gyakorlás, analóg tevékenykedtetés, megváltozott körülmények között való megoldási minták, egyaránt hozzásegítik a gyerekeket ahhoz, hogy kreatívvá váljanak, mindig többféle megoldást keressenek, és érdeklődéssel álljanak mindenfajta szituáció, élethelyzet elé.
- Az értelem az óvodai nevelés minden tevékenység formájában fejlődik, csak a lehetőséget kell biztosítani hozzá.

A kisgyermek családi szocializációja során talán elsőként sajátítja el a kommunikáció különböző formáit. Még a tényleges beszéd megjelenése előtt képes arra, hogy a metakommunikáció illetve a nem verbális kommunikáció eszköztárát értse, és alkalmazni tudja. Nagyon fontos feladatunk ezek továbbvitele, oly módon, hogy erősítsük mindegyiket.

Napjaink égető problémája a felnőtt lakosság mentálhigiénés állapota. Szinte már veszélyeztetik az egyes családok létét, hiszen sokan képtelenek szembe nézni a problémáikkal, szakemberekhez nem fordulnak, s ezzel olyan helyzetet teremtenek maguk körül, ami a család

széthullásához illetve nem megfelelő működéséhez vezethet.

Amikor még életünk legelső napjaiban, heteiben járunk olyan fokú érzelmi intelligenciával, rendelkezünk- amely, ha nem veszne el - felnőttként nagyban segítené ilyen jellegű problémák megoldását. Ezért nagyon fontos a nem verbális illetőleg metakommunikáció fejlesztése is a verbális kommunikáció mellett karöltve.

A kisgyermek anyjától, az őt körülvevő emberektől sajátítja el a nyelv jelrendszerét. Kézenfekvő tehát, hogy eltérő szinten érkeznek hozzánk. Feladatunk az, hogy mindenkivel elsajátíttassuk az elfogadott köznyelvi beszéd rendszerét és annak helyes stilisztikai, grammatikai használatát az adott életkori sajátosságoknak megfelelően. Legfontosabb segítségünk ebben saját magunk vagyunk, az a minta, amit felnőttként közvetítünk a gyermek felé. E mellett eszköz kell, legyen a mindennapi verselés, mondókázás, mesélés, dramatizálás, szituációs játékok, a könyvek, melyek mindig elérhetőek biztosítani fogják a sikert az óvodáskor végére.

Sikerkritériumok:

- ☺ Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismeri az összefüggéseket, eligazodik az őt körülvevő világban.
- ☺ Problémahelyzeteket felismer, törekszik a megoldás keresésére
- ☺ Képes a spontán beszédében időrendiséget felállítani
- ☺ Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni
- ☺ Képről, illetve saját élményeiről egész, összefüggő mondatokban beszél
- ☺ Folyamatosan összefüggő mondatokkal fejezi ki magát
- ☺ Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek
- ☺ Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani
- ☺ Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZERE

Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő, komplexen érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

3.1. A nevelés alapvető keretei:(az óvodai nevelés általános feladatai)

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- gondozás, az egészséges életmódra nevelés,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció a
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.1.1. A gondozás

Az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, kiemelt szerepe van. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.

Az Óvodapedagógus együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal, nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságuk fejlődését.

Minden olyan tevékenységet, amit a gyermek maga el tud végezni, azt egyedül végezze el.

3.1.2. Az egészséges életmódra nevelés

Egészségi állapotunkat jelentősen befolyásolja életmódunk. Az óvodában az életritmus (*napirend, hetirend*), a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés, alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot. Ezek általános elvei mellett mindkor figyelembe kell venni a gyermek egyéni sajátosságait.

3.1.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárás rendszere, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, amelyek a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását segíti. Így biztosíthatók a gyerekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok. A családi szocializációra építve, az óvoda folytat, s ezzel tovább szélesíti a gyermek bevezetését a társadalmi környezetébe.

Ki kell használnunk azt aényt, hogy a szociális tanulásra, vegyes életkorú csoportjainkban gazdagabb lehetőség van, mint az egykorúak csoportjában.

3.2. Az óvodai élet tevékenység formái, a fejlesztés tartalmi eszközei:

- ☺ **a szabad játék** (túlsúlyának érvényesülése alapvető fontosságú, minden tevékenységet át kell, hogy hasson)
 - verselés, mesélés
 - ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
 - mozgás
 - a külső világ tevékeny megismerése (természet – társadalom – ember, matematika)
- ☺ a munka jellegű tevékenységek
- ☺ a tevékenységekben megvalósuló tanulás

3.2.1. A játék

A gyermek fejlődésében alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma. A gyermeknek örömforrás, általa a gyermek észrevétlenül tanul, kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat a gyermek bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre. A gyermek kiélheti szorongásait, problémáit, újra élheti kellemes élményeit.

A nevelés folyamatában komplex tevékenységforrás, mely által fejlődnek a gyermek képességei. A játék alakítja a gyermek mozgását, ügyességét, növeli önállóságát, kitartását.

A játék útján ismerkedik a világgal, a valóság jelenségeivel, eseményeivel. Pontosítja az érzékszervek működését, az észlelést, megfigyelőképességet, emlékezetet, képzeletet és problémamegoldó gondolkodást. Elősegíti a kreatív együttműködés fejlődését.

Közlési vágyat ébreszt, ami ösztönzi a nyelvi kommunikációs készségek fejlődését.

A játszótársak megválasztása, az együttműködés, a problémahelyzetek és konfliktusok megoldása hatással van a szociális fejlődésre.

A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység

„Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában”.

Az életre nevelés a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesedik ki.

- Játékokhoz szükséges helyet a gyermekek önállóan, amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével kell kialakítani.
- A gyermekek legyenek képesek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal, élményekkel a játék tartalmát gazdagítani.
- A játék a gyermek számára alaptevékenység, olyan lehetőség az óvodapedagógus számára, amit tudatosan lehet felhasználni a gyermekek fejlesztése érdekében.

J á t é k f a j t á k

Gyakorlójáték:

Leginkább a 3-4 évesekre jellemző, de a későbbi életkorokban sem hal el. A játékszereknek a valóság érzékelésben, az anyagok, eszközök felismerésében, megismerésében van nagy szerepük. A gyakorló játék során a gyermek megismeri az eszközök tulajdonságait, a tárgyak egymáshoz való viszonyát, működését.

Szabályjáték:

Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. Jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés.

Formái:

mozgásos és
értelmi képességeket fejlesztők.

Általuk fejlődik a helyes magatartás, a közösségi érzés, felelősségtudat, mozgásfejlettség, s bennük változatos érzelmeket élhetnek át a gyerekek.

Szerepjáték:

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta. A vállalt szerepeken keresztül a gyermek ábrázolja a valóság számára lényeges mozzanatait, s közben sokoldalúan megnyilvánul. A szerepjáték által fejlődik a gyermek társas kapcsolata, a szocializáció, az együttműködés képessége, a gyermeki fantázia.

Konstruáló játék:

A gyermekek kockákból, összerakó játékokból természetes és egyéb anyagfélések felhasználásával különféle tárgyakat hoznak létre. E játékban a legjelentősebb az alkotás, a létrehozás öröme.

Fejleszti a gyermek gondolkodását, képzeletét, térlátását, finom motoros mozgását, a szem – kéz koordinációt.

Bábozás, dramatizálás:

A gyermek, irodalmi élményeit, egyéni életük történeteit dolgozza fel saját érzelmi töltéssel, átéléssel. Elképzelései szerint átformálja, vagy tovább alakítja a történeteket.

A bábozás és dramatizálás nagymértékben segíti a kommunikációs és verbális képességeket, a reprodukív és produktív fantáziát.

Az önkifejezés, élmények, érzelmek megjelenítésének egyik kiváló eszköze.

Formálja a gyermek, szervező és alkalmazkodóképességét, a beszédértést, az anyanyelvi fejlődést.

3.2.2. A munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső játékos, aktív tevékenység.

Gyakran nem is választható szét a játék és a munka. Ez az a tevékenység, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára.

A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti a gyermeki megismerésben.

Folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelését igényli.

Fajtái:

- Naposság
- Alkalomszerű munkák
- Növény-állatgondozás

3.2.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek, a környezetéből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés által, a felfedezés lehetőségével fejlődik a gyermek cselekvő aktivitása, értelemi képessége, (érezkelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) kreativitása. Képpé válik a gyermek problémák felismerésére, és megoldására.

Az óvónővel és a társakkal való együttműködésben alakulnak közösségi tulajdonságai. Formálódik beállítódása, feladattudata, magatartási formája, viselkedési szokásai.

A tanulási folyamatban a komplex tevékenységek által megjelennek a gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, összehasonlítás) egyúttal segítik a gyermek beszédfejlődését is.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermeki személyiség kibontakoztatását.

Tekintettel arra, hogy a tanulás az összes nevelési területben jelen van, azt áthatja, önálló fejezetet nem igényel.

3.2.3.1. Verselés, mesélés

A verselés, mesélés, mondókázás nyújtja a legtöbb lehetőséget a nyelv művelésére, a nyelvi kultúra elsajátítására. A vers, a mese élmény a kisgyermek számára, érzelmi állapotot hoz létre. A versek többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák mondogatása, a mese hallgatása, a mesedramatizálások, a mesék újra és újra való átélése jelentősek a gyermek érzelmi életében, fontosak a beszédnevelés szempontjából is. Az irodalmi nevelésben a mese, vers segíti a gyermeket az emberi kapcsolatok megértésében, erkölcsi tartalmaiból adódóan erkölcsi érzelmeket, belső élményeket közvetít. A mese jelentőségét erősíti, hogy különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására.

Megmozgatja a gyermeki fantáziát, oldja a szorongást, segíti az esztétikai nevelést.

A gyermek saját vers- és/vagy mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Szlovák irodalmi mesék, versek –figyelembe véve a nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is.

Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. A szocializáció folyamán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzéseit.

Aktív, passzív szókincs bővítésével, a hangzásbeli és szövegszerkesztési sajátosságok tapasztalatai ismeretével, használatával a gyermek képessé válik érzelmeit, élményeit megfogalmazni, kifejezi gondolatait, megért másokat, felfogja a jelenségeket. Segíti a gyermek kommunikációjának fejlődését, az iskolai alkalmasság kialakulását.

3.2.3.2.. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermeki személyiség fejlesztésének legösszetettebb, sokszínűbb tevékenységeit foglalja magába. A gyermek és esztétikum kapcsolatának kialakításában jelentősek a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás és kézművesség. Része még a konstruálás, képalakítás, építés, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel való ismerkedés, modellezés.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását, belső képek gazdagítását, a rajzolás, mintázás, kézimunka különböző technikai alapelemeit és eljárásait ismerteti meg a gyermek számára.

Kialakítja a gyermekben az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó- és rendező képességet. Formálódik a gyermek képzelete, gazdagodik élmény- és fantáziavilága, alkotóképessége. Téri, formai, színeképzete, a környezet esztétikai alakítása, szépség iránti vonzódása, értékelő képességének alakulása. . Bármikor a nap folyamán a vizuális eszközöket állványról/polcra elvehetik, és kedvük szerint dolgozhatnak vele a gyermekek az erre kijelölt helyen.

3.2.3.3.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az esztétikai nevelés fontos fejlesztési területe a zenei nevelés. Ahogyan a látvány körülvesz bennünket, körül ölel a hang is. A gyermeket élményhez juttatja, felkelti a zene iránti érdeklődését, megalapozza a zenei ízlést, esztétikai fogékonyságát.

A zenei nevelés, a zenélés fejleszti a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját. Növeli a gyermek biztonságérzetét, közösségi érzését, szocializációját. A szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozására az ének- zene, énekes játék és gyermektánc érzelm gazdag jó gyakorlatokat ad. Segíti a néphagyományok megőrzését, továbbélését.

Az énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek, és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásában figyelembe vesszük a gyerekek nemzetiségi hovatartozását is.

Zenei nevelés tartalma: az ének, a zene, az énekes játékok és a gyermektánc.

Szlovák dalok, körjátékok stb. –figyelembe véve a nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is.

3.2.3.4.A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerése tervezett pedagógiai folyamat, amely a társadalmi és a természeti környezet megismerésével elősegíti és erősíti az emberek környezetéhez fűződő tudatos magatartását és életvitelét. A környezet megismerésére való nevelés elősegíti, hogy a gyermek az őt körülvevő (közvetlenebb és tágabb) természeti- és társadalmi környezetéről olyan tapasztalatokat szerezzen, amely az életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlen.

A környezeti spontán és irányítottan szerzett tapasztalatok fejlesztik a gyermek megismerését, értelmi képességeit, a tapasztalatok feldolgozását. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A szóbeli értelmezés a szimbolikus fogalmi gondolkodás elemi szintjéhez közelít, így készítve fel a gyermeket az iskolai tanulásra.

E nevelési terület tartalma minden – a gyermek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed.

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jutnak a gyerekek és azokat tevékenységeikben alkalmazzák. Felfedezik a környező világ mennyiségi, formai, kiterjedéssel összefüggéseit. A matematikai műveletek végzése során fejlődik gondolkodásuk, ítélőképességük, önálló véleményalkotásuk, döntési képességük.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés részterületei:

- ☺ társadalmi és természeti környezet megismerése,
- ☺ környezet formai és mennyiségi viszonyainak feltárása - matematikai tapasztalatok,
- ☺ környezetvédelem.

A (nemzetiségi) külső világ tevékeny megismerése témakörök tervezésénél – figyelembe véve a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelvét is.

3.2.3.5.Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges előkészíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek kialakulásához, fejlődéséhez.

A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített

testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepe van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. A spontán, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységek, az egészségfejlesztő testmozgás az óvodai nevelés minden napján jelen kell lennie. Minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a mozgásra, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

3.2.3.6. Szlovák nemzetiségi nyelvi nevelés (Pitvarosi óvodában)

A szlovák nyelvi nevelés megszervezése:

Községünkben, Pitvaroson, ma már egyre kevesebben beszélik a szlovák nyelvet, ők az idősebb korosztály képviselői. A fiatalok közül sokan értik, de nem beszélik a nyelvet. Gyermekeink a nagyszülőktől kedvet kapva örömmel próbálkoznak a verseken, dalokon, tárgyi emlékeken keresztül megismerni a nemzetiségi kultúrát.

A magyar és a szlovák nyelv fejlesztése egyaránt feladatunk. Az élő nyelvi szituációk mellett a szemléltető eszközök használata is elengedhetetlen a szlovák nyelv gyakorlásához és elsajátításához.

A nyelv gyakorlása versek, énekek, mondókák tanulásával.

A gyermek sok mindent eltanul a felnőttektől. A tanulás kitüntetett módja az utánzás, a mintakövetés spontán helyzetekben, amelyben sokféle tanulási forma és lehetőség benne foglaltatik. A gyermek igényli az ismétlést, ennek segítségével, gyakori mondogatással sajátítja el a nyelvet. Elsődleges feladatunk, hogy a gyermekekben pozitív érzelmi viszony alakuljon ki a szlovák nyelvvel kapcsolatban, s ezen keresztül csökkentsük a szlovák gyökerekkel nem rendelkező szülők esetleges idegenkedését e nyelv iránt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ☺ A gyermekben pozitív viszony alakul ki a szlovákság kultúrája és nyelve iránt.
- ☺ Életkorának és egyéni képességének megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja szlovák nyelven közölni.
- ☺ Megismerkedik a helyi szlovák nemzetiségi hagyományokkal, a tárgyi kultúra értékeivel, tiszteli, becsüli azokat.
- ☺ Ismer a nemzetiség kultúrájából merített dalokat, népi játékokat, meséket, verseket, mondókákat.

3.3. A nevelőmunka

Csak a nevelés színtereinek együttműködésével lehet eredményes.

Ezek: a család, közművelődési intézmények, iskola,

Elsődlegesen fontos a családi és az óvodai nevelés összhangja.

Az óvodai nevelő közösség minőségbeli tudása, a tolerancia és az összetartozás.

4. KIEMELT NEVELÉSI ELVEINK

4.1.Általános nevelési elvek:

- Az óvodás gyermek életkori sajátosságaiból fakadóan kiszolgáltatott. Alapvető követelmény a kisgyerek méltóságának, jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.
- Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.
- Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését társadalmi integrálását, az emberi, - és alapvető szabadságjogok védelmét.
- A 2,5-3-6-7 éves gyermek alapvető szociális tanulási formája az utánzás, ezért az óvónő és a nevelést segítő munkatársak modell szerepe kiemelkedő jelentőségű. Beállítódása nyújtson modellt a családi nevelés számára is.
- Az óvónő nevelő munkáját hassa át a gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartása, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom öveze.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermeki személyiség fejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását, a hátrányok kiegyenlítését.

4.2.Helyi adottságokból, igényekből fakadó nevelési elvek

- Az egyénre figyelő, a gyermek szükségleteit figyelembe vevő személyiségközpontú pedagógia, tevékeny óvodai élet megteremtése.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosításának elősegítése szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag, családias óvodai légkörben.
- A gyermeki tevékenységekhez szükséges széleskörű szabadság biztosítása a határok pontos megjelölésével. A helyi környezeti lehetőségeket kihasználva juttassuk minél több sikerélményhez a gyerekeket.
- Az egyéni különbségek figyelembevétele, a nagyfokú tolerancia, a gyermeki személyiség tiszteletének érvényesítése domináljon az óvodai dolgozók attitűdjében.
- A gyermek szociokulturális környezetéből fakadó eltérő fejlettségi szintjét, egyéni igényeit, kívánságait maximálisan figyelembe véve végezzük a személyre szabott fejlesztést, felzárkóztatást (logopédus és fejlesztőpedagógus bevonásával).
- „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre!”
- A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozása, személyiségfejlesztése.
- A szlovák nemzetiségi nevelés (csak a Pitvarosi Óvodában) a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.

Feladatai:A szlovák nyelv szeretetének megalapozása. A szóbeli kifejezés megalapozása, a tiszta kiejtés ösztönzése.

Játékos szituációk megteremtésével olyan alapszókincs elsajátíttatása, mellyel a gyermekek képesek az óvónő egyszerű kérdéseit megérteni, kérdéseire válaszolni. A kommunikációs helyzetek megteremtésével az utánzásra alapuló nyelvelsajátítás biztosítása. A kultúrkincs továbbörökítése, a szlovák nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolása.

5.A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Nevelőmunkánkban hangsúlyt kap az integratív stílus, amely következményeként alakul ki a derűs, nyugodt légkör, melyben természetessé válik a gyermekek számára a különbözőség, egymással való kapcsolatukban a türelem, figyelmesség, a különbözőség megértése, elfogadása, az egymás iránti tolerancia.

Óvodánk felvállalja a beszédhibás és egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő sajátos nevelést igénylő gyermekek nevelését, fejlesztését, ha ezt a szülő az intézményünktől kéri, és a gyermekközösségben szomatikus szempontból ellátható, szocializálható. A fejlesztés egyénre szabott, ugyanakkor minden egyéb tevékenység továbbra is a normál óvodai foglalkozások keretében biztosított.

A gyermekek speciális problémái:

- Beszédhiba,
- Beszédészlelési és beszédmegértési zavar,
- Hipermobilitás,
- Figyelem- és koncentrációs gyengeség,
- Lelassult értelmi fejlődés (mentális retardáció),
- Tanulási nehézség veszélye,
- Enyhébb fokú mozgássérülés,
- Egyéb, a fejlődést kezelés hiányában negatívan befolyásoló betegségek (lisztérzékenység, tejcukor allergia, cukorbetegség, epilepszia)

Az óvodákban dolgozó óvónők lehetőségeikhez mérten fejlesztik a gyermekeket. Természetesen ez nem jelent minden esetben intenzív fejlesztést, de az intézményen kívüli egyéb terápiás lehetőségek felajánlásával a hatékonyság növelhető. Fejlesztő- és gyógypedagógus is segíti munkánkat a speciális problémák megoldásában.

Célunk, hogy a még kialakulatlan, sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók a lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztésével a gyermekek életminőségét javítsuk, segítsük minél teljesebb beilleszkedésüket a társadalomba. Az integráció adjon mind az ép, mind a speciális nevelési szükségletet igénylő gyermekek számára lehetőséget az egymással való kommunikációra, egymás megismerésére, megértésére és elfogadására, így alapozva meg a későbbi társadalmi integrációt.

Cél:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, együttműködésének érzelmi életének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- A gyermekben rejlő tanulási potenciák kihasználásával a problémamegoldó képességekre nevelés.

- A sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.
- A sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarcától mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében.

Óvodáink tevékenységét meghatározó feladataink az integratív nevelés szellemében:

- A különbözőséget megértő, elfogadó környezet megteremtése,
- A szabad játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás és a munka jellegű tevékenységek, mint a nevelés eszközei, egységes tevékenységrendszerben valósuljanak meg,
- A játékos hangúlyos, és integratív irányítással történjen,
- Az ismeretszerzést tevékenységrendszerbe illesztjük,
- Az óvónői magatartás együttműködésre, fejlődésre, felfedezésre ösztönözzön,
- Az óvónő és a gyermek kapcsolatában a beszédhelyzetek tudatos kihasználása legyen jellemző,
- Egyéni tapasztalatok, élmények felszínre hozása alapján folytassuk a differenciált fejlesztést,
- Közvetetten segítjük az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését,
- Reális célok és feladatok kitűzése a környezeti feltételek és saját lehetőségeink számbavételével,
- A tehetséges gyermekek differenciált terhelése és fejlesztése,
- A tanulási képességeket befolyásoló pszichikus funkciók fejlesztése,
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása.
- Az akadályozott fejlődésből eredő speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése. Olyan komplex (orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) szakvélemények áttekintése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, struktúráját, amelyek alapján tervezzük a specifikus fejlesztést.
- A sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése (mozgásterápia, vizuális-, akusztikus-, taktilis észlelés, értelmi képességek fejlesztése, beszéd- és nyelvi képességek fejlesztése, megismerő folyamatok kialakítása, önállóság, szokások elsajátításának gyakoroltatása).
- A napi életritmusba a speciális tevékenységek beépítése.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.
- Egyénre szabott fejlesztési tervek készítése a szakvélemény alapján.
- Interperszonális kapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődését.
- Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

A fejlesztés hangsúlyos területei:

- ☺ Nagymozgások fejlesztése (mozgásuk váljon összerendezetté)
- ☺ Beszédeszélelés, beszédmegértés fejlesztése
- ☺ Megkésett, illetve akadályozott beszédfejlődés terápiája
- ☺ Figyelem és emlékezet fejlesztése
- ☺ Vizuális észlelés fejlesztése
- ☺ Testséma, téri tájékozódás fejlesztése

Szakmai, pedagógiai feltételek:

- ✓ Pedagógiai, szakmai felkészültség
- ✓ Személyes elkötelezettség
- ✓ Stabil, egymás munkáját ismerő és elismerő, kapcsolatteremtésre és kapcsolattartásra nyitott nevelők
- ✓ Gyermek centrikus technikai dolgozók

Ha korai szakaszban sikerül a sérült funkciókat pozitív irányba befolyásolnunk, a gyermekeknek megadjuk a lehetőséget ahhoz, hogy sikeresen, kudarcoktól mentesen alakuljon az iskolai pályafutásuk.

Keressük a gyermekek számára a leghatékosabb megoldásokat. A vitatott esetekben a nevelési tanácsadóhoz, vagy szakértői bizottsághoz fordulunk.

A vizsgálatokat végző intézmények:

- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
- Nevelési Tanácsadó
- Gyermekpszichiátriai klinika
- Családsegítő Központ

Az óvodából kikerülő gyermekek lehetőségei:

- Az óvodában maradnak (legfeljebb 8 éves korig)
- Első osztályba mehetnek
- Fejlesztő osztályba javasolják őket
- Speciális intézménybe kerülnek

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végéig

- ☺ A gyermek szívesen jár óvodába, szívesen játszik együtt különböző korcsoportú társaival.
- ☺ Ragaszkodik a csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez, érzelmekben, szavakban, tettekben hozza azt nyilvánosságra.
- ☺ Igényli a csoportban kialakult szokásrendszer alkalmazását, a helyes cselekvési és viselkedési szabályok betartását.
- ☺ A játékszereken megosztja társaival, segíti társait a tevékenységekbe.
- ☺ A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesz részt, együtt örül az elért sikereknek, közös élményeknek.
- ☺ Megkezdett munkáit befejezi, észreveszi a környezete rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket.
- ☺ Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és társait. Ébredzik benne a közösségi öntudat.
- ☺ Az udvariasság formák betartásával kommunikál.
- ☺ Az énkép – önismeret – önértékelés fejlődése révén képessé válik az önálló helyzetmegoldásokra, önérvényesítése a társas kapcsolatban elfogadható módon történik.
- ☺ Kérés nélkül is segíti pajtásait.
- ☺ Társai szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadja.
- ☺ Érzelmileg elfogadja társait, felfogja a metakommunikáció alapvető jelzéseit: nemtetszés, öröm, biztatás, szomorúság.
- ☺ Igényévé válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- ☺ Segíti társait, megértőbbé, türelmesebbé válik, a társas viszonyok megszilárdulnak.
- ☺ Szociálisan éretté válik az iskolakezdésre.

Feladatunk:

- A differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés

- Kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése
- Egyéni különbségek – adottságok, hajlam, rátermettség, képességek – felfedezése
- A tervezetten szervezett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása
- A spontán szerzett gyermeki tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése, valamint az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Módszertani alapelv:

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra – valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, mely során további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.

Élmények nyújtásával a sokrétű komplex tevékenységformák kialakítása.

A tevékenységek megszervezésében támaszkodnunk kell a gyermek tapasztalataira, aktuális élményvilágára.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ☺ Törekszik a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére.
- ☺ Próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban.
- ☺ Rendelkezik problémafelismerő és megoldó képességekkel.
- ☺ Tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra összpontosítani.
- ☺ Valósághoz közelítő képzelettel rendelkezik, képes reprodukív módon emlékezni.
- ☺ Részt vesz a különböző tevékenységekben.
- ☺ Segítséggel kijavítja saját tévedéseit, ellenőrzi saját tevékenységét.
- ☺ Törekszik az önértékelésre.
- ☺ Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.

<u>Az integrált nevelés során elvárt eredmény</u>
✓ Az integrált nevelés eredményeként a sérült gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, iskolába lépésre. ✓ Olyan szemléletformálás, mely felnőtteket és a gyermekek körében egyaránt biztosítja a „másság” elfogadását, tolerálását.

6. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges az eredményes iskolai munkához.

1.) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

2.) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

Jelentősége van:

- ⇒ a téri észlelés fejlettségének,
- ⇒ a vizuális és akusztikus differenciálódásnak,
- ⇒ a téri tájékozottságnak
- ⇒ a térbeli mozgásfejlettségnek
- ⇒ a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- ⇒ az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felidézés egyre nagyobb szerepet kap a felismerés mellett.
- ⇒ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- ⇒ a cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- ⇒ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
- ⇒ minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondat fajtákat alkot,
- ⇒ tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (fogváltással összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek),
- ⇒ végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- ⇒ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását,
- ⇒ felismeri a napszakokat,
- ⇒ ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,
- ⇒ ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét,
- ⇒ felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- ⇒ ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- ⇒ elemi mennyiségi ismeretei vannak.

3.) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyerektársaival.

A szociálisan érett gyermek

- ⇒ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ⇒ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS TARTALMA

1. A NEVELÉS TARTALMI TERÜLETEI

1.1. Gondozás, egészséges életmód kialakítása

1.1.1. Feladatok:

Az óvónő:

- Teremtse meg a gyerekek egészséges testi, lelki fejlődéséhez, biztonságához a külső és belső környezeti feltételeket.
- Biztosítsa a mozgás, levegőzés, edzés gyakori lehetőségét.
- A napirenddel alakítsa ki a helyes életritmust.
- Teremtse meg a gondozáshoz szükséges bensőséges kapcsolatot felnőtt és gyermek között.
- A gyermeknek annyi segítséget adjon, amennyire szüksége van, támogassa a gyermek önállósulásának fejlődését.
- Alakítsa ki a gyermekben az igényességet önmaga és a környezet tisztasága, rendje iránt.
- Teremtse meg a kulturált étkezés feltételeit, alakítsa ki az étkezések természetes derűs légkörét, a helyes táplálkozási szokásokat.
- Biztosítsa a gyermek nyugodt, zavartalan pihenését.
- Elégítse ki a gyermek mozgásigényét, változatos mozgásformákkal a teremben és a szabadban egyaránt.

1.1.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ Öltöznek, vetkőznek, kiszolgálják önmagukat és társaikat is.
- ☺ Rendszeresen részt vesznek környezetük tisztán és rendben tartásában.
- ☺ Étkeznek, pihennek, alszanak.
- ☺ Játsoznak, mozognak, tornáznak, sétálnak, kirándulnak.
- ☺ Elvégzik a testápolással kapcsolatos tevékenységeket.

1.1.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végéig, sikerkritériumok

- ☺ Önállóan mosakodnak, törülköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítják a körmüket. A ruhájuk ujját fel - és letűrik, begombolják, kikapcsolják.
- ☺ Használják a WC-t, vigyáznak a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- ☺ Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják, hajukat megfésülik.
- ☺ Zsebkendőjüket használják, helyesen fújják az orrukat. Tüsszentéskor, köhögéskor a zsebkendőjüket szájuk elé tartják.
- ☺ Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.
- ☺ Segítenek az ágyak elrakásában, a csoportszoba-ebédlő átrendezésében.
- ☺ Önállóan tevékenykednek, észreveszik elvégezhető feladataikat, és segítséget nyújtanak társaiknak, valamint a felnőtteknek.
- ☺ Iskolába lépés előtt a gyermekek önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.
- ☺ Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket (kanalat, villát, kést).
- ☺ Önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva a helyére teszik. Ruhaneműjükkel gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik. Ha fáznak vagy melegük van, segítenek magukon. Csizmájukat szükség esetén letisztítják.

- ☺ Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára. Az ajtókat csendesen nyitják, csukják, az eszközökkel óvatosan bánnak. Észreveszik, ha valami hiányzik, vagy rendetlen, a rendetlenséget megszüntetik.

1.1.4. Módszertani alapelvek

- 📖 Az óvónő érvényesítse a vegyes életkorú csoportban az egyéni igényeknek, sajátosságoknak megfelelő képességfejlesztést, a differenciált bánásmódot.
- 📖 Kísérje figyelemmel a gyermek testi, lelki állapotát.
- 📖 Segítse elő a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolását, a családdal való együttműködést.
- 📖 Törekedjen a testi, érzékszervi problémák megelőzésére, a korrekcióra, (logopédus, fejlesztőpedagógus és gyógytestnevelő segítségével).

1.1.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- Gondozással, egészséges életmód kialakításával, mert egészséges fejlődés alapozza meg a testi képességek alakítását.
- Az anyanyelvi neveléssel, mert a gyermek megismeri a gondozási tevékenységben jelenlévő eszközök nevét, megfogalmazza a tevékenységet kifejező folyamatokat, részt vesz kommunikációs helyzetekben.
- A külső világ tevékeny megismerésével, mert a gyermek a természeti és emberi környezetben érzékeli a környezeti higiéné szerepét.

1.1.6. A gyermek egészséges fejlődésének megvalósításához a legalapvetőbb tartalmi összetevő a helyes életritmus kialakítása → NAPIREND

A jól megszervezett napirend biztosítja a gyermekek **egészséges, gazdag, változatos** a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődésének, fejlesztésének feltételeit.

- ☺ Napirendünkkel biztosítjuk a gyermekek számára a rendszerességet, a változatos tevékenységeket, a csoportok, a gyermekek, az óvoda nyugalját, a gyermekek biztonságérzetét.
- ☺ Igyekszünk a folyamatosságot és a rugalmasságot biztosítani, megtalálva az egyes tevékenységek közötti helyes arányokat, kiemelve a játék kitüntetett szerepét, ugyanis a **napirend megszervezésénél alkalmat adunk arra, hogy a gyermekeink: sokat játszassanak, sürgetés nélkül minden tevékenységüket befejezhessék, illetve feladataikat pontosan teljesítsék.**
- ☺ Figyelembe vesszük azt a gyermeki igényt is, hogy elegendő idő jusson a mozgásos tevékenységekre, táplálkozásra, a szabad levegőn való tartózkodásra, pihenésre.
- ☺ A **napirend rugalmasságával** lehetővé tesszük, hogy az **előre nem tervezett**, de a gyermek személyiségfejlesztését szolgáló **események is helyet kapjanak a mindennapi életbe.** Pl.: kisállat született – azok meglátogatása.
- ☺ A **mozgásos tevékenységet a pihenés szakaszai váltják fel**, így nem terheljük gyermekeinket.
- ☺ A **csoportok napirendjét egymás között egyeztetjük, összehangoljuk.**
- ☺ A napirend alkalmazkodik az évszakokhoz, így ősszel, télen tavasszal, egy napirenddel működünk, nyáron pedig új nyári napirendet írunk, igazodva az évszak adta lehetőségeihez, tevékenységeihez. Pl.: hosszabb séták, kirándulások beiktatása.

A **napirend javaslat**, mely tájékoztatást nyújt arról, hogy hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek, hogyan alakulnak a mindennapjai a gyerekeknek.

ALAPELVÜNK:

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a gyermeki tevékenységek, a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

A csoportok napirendjét a csoportnaplók tartalmazzák. A különböző tevékenységek a gyermekek egyéni szükségleteihez, a gyermekcsoport igényeihez és szokásrendjéhez igazodnak. A napirendet, a heti rendet, és a szokásrendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki és a csoportnaplóban rögzítik.

A napi helyes életritmus kialakítása életkoronként is eltérést mutat, a megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra.

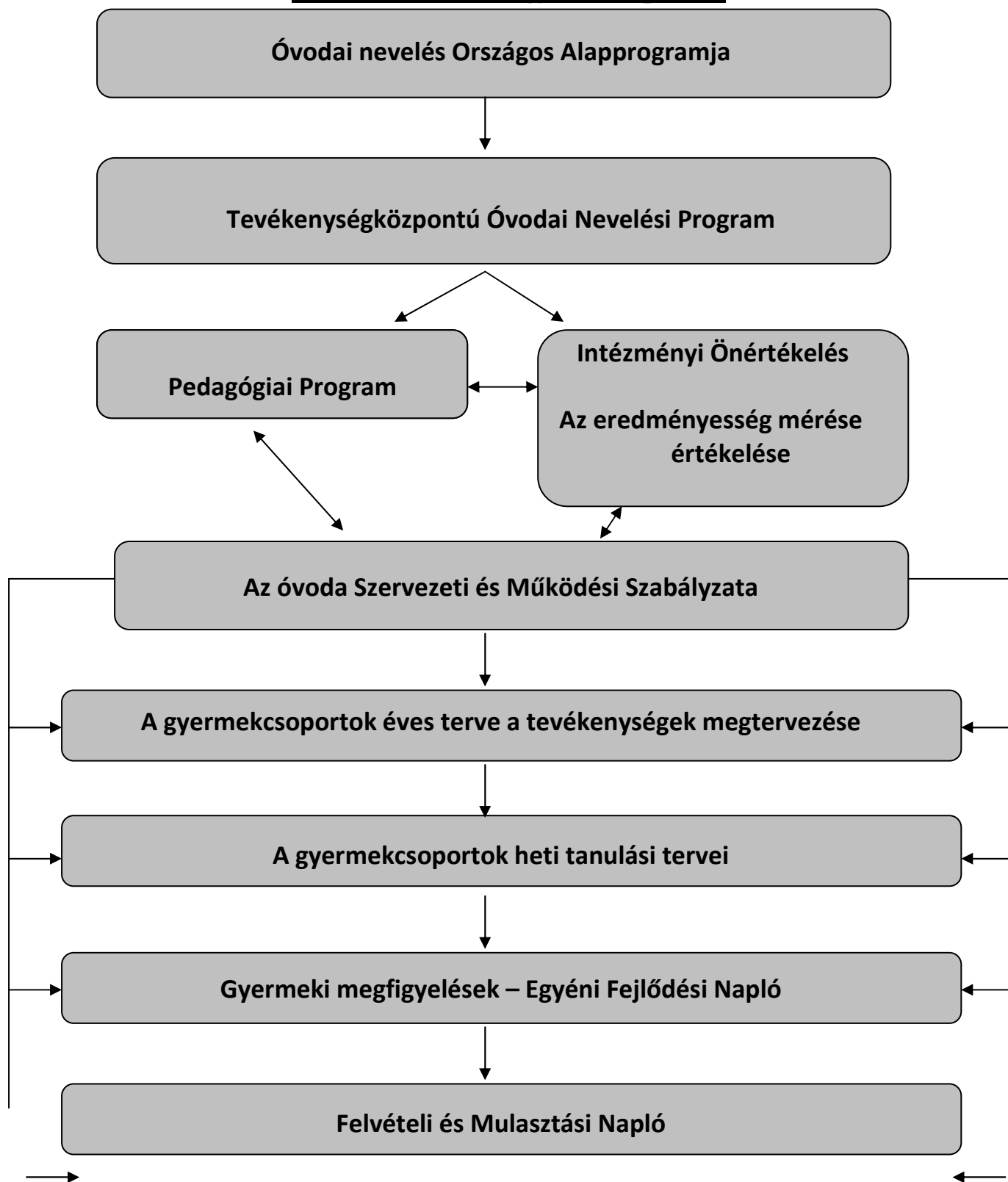
A tevékenységek időtartama a napirendben:

Tevékeny- ségek	2.5-3-4 évesek		4-5 évesek		5-6-7 évesek	
	Október 1- május 31.	Június 1- szept. 30.	Október 1- május 31.	Június 1- szept. 30.	Október 1- május 31.	Június 1- szept. 30.
■ Játék, egyéb szabadon választott tevékenység	4 óra	4,45 óra	5 óra	6 óra	5,30 óra	6,45 óra
■ előkészület az étkezéshez ■ étkezés	2 óra	1,45 óra	1,30 óra	1,30 óra	1 óra	1 óra
■ öltözködés, ■ egyéb testápolási teendők	1,45 óra	1,30 óra	1,15 óra	1 óra	1 óra	1 óra
■ pihenés, alvás	2,30 óra	2,30 óra	2 óra	2 óra	1,30 óra	1,30 óra
■ mindennapos fejlesztő mozgás	15 perc	15 perc	2x25 perc	2x25 perc	2x25 perc	2x25 perc

1.1.6.1. Alapdokumentumaink

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését és fejlesztését, a gyermeki fejlődés nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

A dokumentumok egymásra épülése:

a. Csoportnapló

A 20/2012.(VIII.31.) EMMI-rendelet 91.§.(1). Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM-azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négy éves, a négy-öt éves, az öt-hat éves, a hat-hét éves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként
 - a nevelési feladatokat,
 - a szervezési feladatokat,
- a tervezett programokat és azok időpontjait,
- a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
- az értékeléseket,
- a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
- a feljegyzést a csoport életéről.

A feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással. Az adott tevékenység lehet játék, munka is, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti a gyermek, felnőtt.

A nevelés tervezésekor egységben kell gondolkodni, a tervezett tevékenységből kiindulva. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem a nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti a gondolatainkat.

Hetirend

A hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki, a gyermekek egyéni szükségleteihez és a helyi igényekhez igazodva.

- A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.
- A beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később az iskolai életre való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend pontosabb betartását helyezzzük előtérbe.

- Összeállításánál figyelembe kell venni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.
- Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, mely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetesen és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretben valósul meg.
- A napirend kialakítása során tág időkereteket próbálunk tervezni, ebben a kötött és kötetlen időkeretek is úgy szerepelnek, hogy közben a gyermek szükségleteit és életkorát is figyelembe véve határozzuk meg a programunk tartalmi részeit.

A hetirend általános tartalma és maximális időkerete

NAPONTA: 20-30 perc	30-35 perc
<i>Mindennapi testnevelés Mesélés-verselés</i>	<i>Élménybeszámolók meghitt beszélgetések, anyanyelvi játékok</i>
<i>Mindennapi testnevelés Mesélés-verselés</i>	<i>A külső világ tevékeny megismerése - Környezetismeret Ének, zene, énekes játék, gyermektánc</i>
<i>Mesélés-verselés</i>	<i>Szervezett mozgás - Testnevelés</i>
<i>Mindennapi testnevelés Mesélés-verselés</i>	<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka</i>
<i>Mindennapi testnevelés Mesélés-verselés</i>	<i>A külső világ tevékeny megismerése – Matematikai tapasztalatok</i>

b. Felvételi és mulasztási napló

(20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról VII. fejezet / Iratkezelés a nevelési- oktatási intézményekben/→ 30. /A kötelezően használt nyomtatványok/ 88.§ szerint az óvoda által használt nyomtatvány; vezetése napi feladat).

1.1.6.2. Amérés, értékelés, tervezés, differenciált fejlesztés egysége a mindennapokban

Igyekszünk olyan mérési rendszert kidolgozni, amivel felderíthetjük a gyermeki személyiség fejlettségének szintjét minden területen úgy, hogy a gyermek teljesítményét a háttérrel biztosító pszichikus funkciók működésével együtt vizsgáljuk. Az első lépés tehát a gyermek megismerése. Ennek eszköze a mérés, melynek eredményei ismeretében tervezhetővé válik a gyermek egyéni, személyre szabott fejlesztése.

Mérés:

Feltérképezzük tehát a gyermek fejlettségét az adott területet működtető részképességekre bontva.

A gyermek teljesítményét a különböző nevelési területeken elérendő életkori sajátosságok szerint várható eredmények és az aktivitás tükrében vizsgáljuk:

- játék—a különböző játéktípusokban a gyermek aktivitása, önállóság a tapasztalatszerzésben, kreativitás
- külső világ tevékeny megismerése—ezen belül a környezetről szerzett és a matematikai ismeretek és a hozzájuk tartozó fogalomháló alkalmazása
- vizuális nevelés—ábrázoló tevékenységekben szerzett tapasztalatok alkalmazása
- irodalmi nevelés—mondókák, versek, mesék ismerete, memorizálása
- zenei nevelés—mondókák, énekek, énekes játékok, ritmus, a hangszerek és a hozzájuk tartozó fogalomháló ismerete, alkalmazása
- a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben, az egészséges életmód területén szerzett tapasztalatok, önállóság (testápolás, öltözködés, táplálkozás, munka jellegű tevékenységek)

A képességek, részképességek, pszichikus funkciók működését a következő területeken mérjük:

- szociális képességek fejlettsége
- mozgás fejlettsége—nagy-és finommozgás.
- testséma fejlettsége
- észlelés fejlettsége
- kognitív képességek
- finommotoros koordináció fejlettsége—az emberábrázoláson keresztül vizsgálja a grafomotorika, a ceruza fogás, nyomaték minőségét
- nyelvi kifejezőkészség fejlettsége

Az első, bemeneti mérés óvodába lépéskor történik, majd minden nevelési év végén kontrollmérésekkel követjük a fejlődés folyamatát.

Alkalmazás a gyakorlatban

Alapelv: hogy folyamatosan mérjünk, és lehetőleg a gyermek spontán tevékenysége során. Ne dőmpingszerűen, egymás után mindenkit, mert a folyamatos feladatadás már nem spontán tevékenység, és előbb-utóbb teljesítménycsökkenést idéz elő a gyermekben. Ez nem mutat valós képet a fejlettségről, semmivel nem több egy feladatlap által mérhető egyszeri teljesítménynél. A mi célunk a képességmérés és a fejlődés folyamatának megismerése.

Kétféleképpen mérünk:

- 1) Az egyik módja a flyamatos mérés, azaz az óvoda pedagógus mindennapi fejlesztő munkája során megfigyeli a gyermekek játékát, tevékenységeit, közben figyelve a képességek, részképességek működését is.
- 2) A másik módja a mérésnek, amikor egy fejlesztési periódus eredményeit mérjük.
 - A tanév során két alkalommal végeznek az óvodapedagógusok méréseket, amelyek alapul szolgálnak, a gyermekek egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez.
 - Az 5 évesnél fiatalabb gyermekek felméréséhez a mindennapi megfigyelések, egyéb képességmérő tesztek, nyújtanak segítséget az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez.
 - A szülőt a mérés eredményéről tájékoztatja a pedagógus.
 - Kiscsoportban bemeneti, a nagycsoportban kimeneti mérést végez az óvodapedagógus.

Tervezés:

Óvodába lépéskor kb. egy hónap áll az óvodapedagógus rendelkezésére, hogy ezeket a méréseket elvégezze, az eredményeket kiértékelje. Így körvonalazódik, hogy melyek azok a területek, amelyekre csoportszinten nagyobb figyelmet kell fordítani, az ezekre vonatkozó tapasztalatszerzési lehetőségek megjelennek a csoportra vonatkozó nevelési és tanulási tervekben. Azoknak a hiányosságoknak a fejlesztési javaslatát, amelyek néhány, vagy egy-egy gyermeknél mutatkoznak meg, az egyéni fejlesztési tervek tartalmazzák. Így kialakul a csoport „fejlesztési térképe”, mely a mindennapok tervezhetőségét segíti.

Fejlesztés:

Fejlesztőmunkánk akkor igazán eredményes és hatékony, ha felébresztjük a gyermekek tevékenységigényét, s a tevékenykedéshez olyan élményeket, tapasztalatszerzési lehetőségeket, eszközöket és feltételeket teremtünk, melyek támaszt nyújtanak önmagukhoz képest megvalósuló fejlődésükhöz, az esetleges képességbeli hiányosságok megelőzéséhez, leküzdéséhez. Kiemelt terület a tágabb értelemben vett mozgásfejlesztés, hiszen mozgásos tapasztalatszerzés közben aktivizálódik *percepciójuk*, melyek a *megismerő folyamatok, kognitív képességek* fejlődését segítik.

Indirekt megvalósulási formái:

a) *Prevenációs fejlesztés*

- Célja:
az iskolai élethez szükséges estleges képesség- és részképesség-hiányosságok megelőzése
- Megvalósulhat, mint az óvodapedagógus nevelési folyamatokba ágyazott célzott, tudatos, életkori és egyéni sajátosságokra alapozott, kezdeményezett – csoportos, mikro csoportos, vagy egyéni –fejlesztő tevékenysége.

b) *Korrektációs fejlesztés*

- Célja:
már meglévő képesség- és részképesség-hiányosságok korrektíója, felzárkóztatás az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

- Megvalósulhat, mint az óvodapedagógus nevelési folyamatokba ágyazott, kezdeményezett, vagy a gyermek spontán tevékenységére épülő célzott, tudatos mikro csoportos, vagy egyénre szabott fejlesztő tevékenysége,

Elengedhetetlen feltétele a pedagógus részéről:

- ✓ a gyermeki személyiségfejlődés fázisainak, jellemzőinek, szenzitív szakaszainak pontos ismerete
- ✓ az egyes gyermekek személyiségének, fejlődési jellemzőinek, eltérő fejlődési ütemének, fejlettségi szintjének ismerete
- ✓ az alkalmazott fejlesztő játékokban rejlő lehetőségek pontos ismerete
- ✓ az egyes fejlesztési területek közötti integráció lehetőségeinek ismerete, a fejlesztés komplexitása.
- ✓ helyzetfelismerő képesség, tudatos (indirekt) jelenlét
- ✓ a tevékenységek szervezése egyéni, illetve kisebb csoportos formában történjen, így lehetővé válik az egyes gyermekek fejlődésének viszonylag szoros követése, segítése, az egyénre szabott fejlesztése.

1.1.6.3. Az elektronikus úton előállított, hitelesített és tárolt dokumentáció
kezelésének rendje az Szervezeti és Működési szabályzat XVI. fejezetében teljes részletességgel megtalálható.

1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

1.2.1. Feladatok

Az óvónő

- Barátságos, derűs csoportlégtörő alakítson ki, erősítse a kötődési hajlamot.
- Fejlessze egyénileg a gyermek erkölcsi, érzelmi, akarati tulajdonságait, szociális érzelmeit: együttérzést, segítőkészséget, a bizalmat, a figyelmességet, a fegyelmezettséget, kooperációt, nyíltságot, felelősségtudatot, feladattudatot, szabálykövetést.
- Tegye egyértelművé a gyermek számára mi és miért helyes.
- Formálja a gyermekek egymáshoz való kötődését, segítse a visszahúzódozó gyermeket a kapcsolatteremtésben.
- Alakítsa ki a gyermek „én - tudatát” erősítse a „mi - tudat” létrejöttét.
- Minden gyermeket buzdítson arra, hogy vállaljon feladatot, fogadja el mások terveit, tanuljon esetenként lemondani elképzeléseiről.
- Ápolja az óvoda hagyományait, tegye felejtethetlenné az óvodai ünnepeket.

1.2.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ Fokozatosan szokjanak be az óvodába, ismerkedjenek meg az óvodai környezettel, pájtásaikkal, az ott dolgozó felnőttekkel, ismerjék meg az óvodai napirendet, az óvodai életet.
- ☺ Sokféle tevékenységben vesznek részt, (életkoruknak, egyéni képességeiknek megfelelően) az óvodai élet valamennyi területén ismétlődő tevékenységekben, ünnepeken, ünnepélyeken.
- ☺ Élményeiket feldolgozzák.
- ☺ Tervezik a kellemes élményeket ígérő eseményeket.
- ☺ Ajándékot készítenek egymásnak, a felnőtteknek, családtagjaiknak.

- ☺ Segítik egymást és a kisebbeket.
- ☺ Kirándulásokon vesznek részt.
- ☺ Érvényesítik akarataikat, együttműködnek, helyzeteket oldanak meg.
- ☺ Különböző munkajellegű tevékenységet végeznek.
- ☺ Véleményt alkotnak, döntéseket hoznak.

1.2.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodás kor végéig

- ☺ A kialakult szokások a gyermekek igényévé válik, amelynek természetes módon tesznek eleget.
- ☺ A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.
- ☺ Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- ☺ Észreveszik, hogy kinek, miben van szüksége segítségre.
- ☺ Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.
- ☺ Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését, kérdését.
- ☺ Kezdeményezés közben figyelnek az óvónőre, és útmutatásainak megfelelően végrehajtják a feladatot.
- ☺ Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire.
- ☺ Ébredszik bennük a közösségi tudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- ☺ Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés. Természetes szükségletté válik a közös tevékenység. Képesek „tájékozódni” a közösségben.
- ☺ Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt. Felismerik, mikor kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe. Érdekli őket mondanivalójuk, munkájuk.
- ☺ Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.
- ☺ Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit. Egy-egy társuk iránti kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak.
- ☺ Bízna önmagukban, társaikban. Az óvodai közösség életét zavaró megnyilvánulást tapasztalva kísérletet tesznek annak megoldására.

1.2.4. Módszertani alapelvek

- 📖 Az óvodai nevelőközösség teremtsen meg a nyitott légkört, érvényesüljön a közösségi értékekhez való egyértelmű viszony, a határozott, de barátságos, szeretetteljes, elfogadó, segítő, őszinte nevelői magatartás, az egységes szemlélet.
- 📖 Tartsa szem előtt az óvónő az egyéni bánásmód alapelveit, igazodjon az egyéni sajátosságokhoz.
- 📖 Használja ki, erősítse a vegyes életkorú csoportban meglévő lehetőségeket.
- 📖 Tegye egyértelművé a gyermek számára, hogy mit és miért tart helyesnek, mit miért utasítanak el, mi áll tőle távol. Érvényesüljön az óvónői „modell” szerepe.

1.2.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- A játékkal, azért mert a játékban - mint alapvető tevékenységi formában - nyilvánulnak meg és fejlődnek leginkább a gyermekek közti társas kapcsolatok.
- A külső világ tevékeny megismerésével, azért, mert a társadalmi környezethez való alkalmazkodás alapfeltétele a közösségi és erkölcsi nevelés és a szociális tanulás.
- A kommunikációval, mivel a kommunikáció a társas kapcsolatokban, a közös érintkezésekben, egymáshoz való viszonyulásban, együttműködésben teljesedik ki.

1.2.6. Ünnepeink rendszere

Hagyományrendszerünk

- ❖ Ünnepek ápolása: a gyermekek életének jeles napjai /születés-, névnap/;
- ❖ Óvodai ünnepek: Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Nagycsoportos gyermekek búcsúztatása;
- ❖ Óvodai séták, kirándulások: közvetlen és tágabb környezetben;
- ❖ Egészségvédelmi hét; Környezetvédelmi hét (Pitvaroson)
- ❖ Gyermeknap megszervezése;
- ❖ Az óvoda és a család rendezvényei, tevékenységei
- ❖ Az óvoda egyéb közös rendezvényei /Idősek köszöntése, Alapítványi bál stb./.

Óvodai rendezvények Pitvaroson:

ÜNNEP NEVE	FORMÁI	
	NYITOTT	ZÁRT
október 23.		Csak részvétel
Mikulás	X	
Karácsony		X
Farsang		X
Március 15.		X
Anyák Napja	X	
Gyermeknap	X	
Nagycsoportos búcsúztató	X	
Név és születésnapok		X

Közös ünnepek:

Karácsonyi ünnepség falu szinten is. A nagycsoportosok már részt vesznek az iskola ünnepi megemlékezéseiben is (márc. 15.), valamint idősek köszöntése Advent alkalmából

Óvodai rendezvények Csanádalbertin, Ambrózfalván:

Ünnep neve:	Életkor	Formái	
		Nyitott	Zárt
október 23.	4 - 7	Af.: Csak részvétel	Csa. Csoportszintű megemlékezés
Mikulás	3 - 7	X	
Karácsony	3 - 7		X
Farsang	3 - 7	X	
Március 15	3 - 7	X	
Anyák Napja	3 - 7	X	
Évzáró	3 - 7	X	
Név és születésnapok	3 - 7		X

- Karácsonyi ünnepség falu szinten is
- Bölcsődések csak részesei, nézői az ünnepeknek, alapesetben nem szerepelnek.

Óvodai rendezvények Nagyéren:

ÜNNEP NEVE	FORMÁI	
	NYITOTT	ZÁRT
Október 23.		Csak részvétel
Mikulás	X	
Karácsony		X
Farsang		X
Március 15.		X
Anyák Napja	X	
Évzáró - Gyermeknap	X	
Név-, és születésnapok		X

- Karácsonyi ünnepség falu szinten is

1.3. Játék

1.3.1. Feladatok

Az óvónő

- Teremtse meg azokat az élményeket, lehetőségeket, körülményeket, amelyek biztosítják, hogy a játék a gyermek számára élményt adó örömforrás legyen.
- A napirendben a legtöbb időt a játékra biztosítsa.
- Teremtse meg annak lehetőségét, hogy a gyermek ismeretei, tapasztalatai, felfedezései, kreativitása bővüljenek, a játék útján ismertesse meg a gyermekeket a világgal, tárgyakkal, azok tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, ezáltal fejlessze értelmi képességeit.
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni játékfejlődési sajátosságait.
- Csak akkor avatkozzon be a gyermeki játékba, ha ezt indokoltnak érzi, ha a gyermek azt igényli, ha a játék továbbfejlesztése indokolja, ha a konfliktust nem tudják a gyerekek önállóan megoldani, ha technikai segítségre van szükségük.
- Használja ki a beszédfejlesztési helyzeteket.
- Kísérje figyelemmel és követelje meg, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék keretében is folyamatosan betartsák.
- Figyelje meg, hogyan szervezik a gyerekek a játékukat, hogyan valósítják meg elképzeléseiket. Az egyes gyermek hogyan viselkedik játék közben, milyen szerepet vállal, milyen mértékben éli bele magát a szerepébe.
- A gyermeki megnyilvánulásokat jelzésként értékelje a gyermek érzelmi - hangulati állapotáról, értelmi képességei, beszéd alakulásáról.
- Az állandó játszóhelyek mellett tegye lehetővé, hogy a gyermekek hordozható egyszerű eszközökkel, átrendezéssel a játékhoz szükséges helyet önállóan is kialakíthassanak.
- Tekintse a játékot, mint a nevelési célok elérésének legfőbb eszközét, igyekezzen ezt a szülőkben is tudatosítani.
- Lehessen nem játszani, ha a gyermeknek úgy van kedve.
- Játékeszközök használatának megtanítása.
- Játékeszközök elkérésének módját meg kell határozni a csoportban, a csoport nyugodt játéktevékenysége érdekében.

1.3.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ a gyermekek óvodába lépésüktől kezdve folyamatosan játszanak, megismerik a játékeszközöket, helyüket, használatukat,
- ☺ gyakorlójátékot játszanak, ismétléssel cselekvéseket,
- ☺ szöveg-, dallam-, mozgásismétlő-, ritmusjátészó tevékenységeket végeznek, egyszerű szabályokat ismernek meg, elfogadják, követik,
- ☺ szabályjátékot játszanak, verbális, mozgásos, manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelnek,
- ☺ szimbolikus szerepjátékban, elfogadják a szabályokat, szerepeket vállalnak,
- ☺ a környezet jelenségeit, eseményeit beépítik önálló vagy csoportos játékukba,
- ☺ barkácsolnak, játékot javítanak, játékot készítenek, ajándéktárgyat készítenek,
- ☺ dramatizálnak mesét, kedvenc történetet,
- ☺ báboznak mesét, dalt, verset, kitalált történetet,
- ☺ építő, konstruáló játékokban összerakosgatnak, szereléseket végeznek, építményeket összekapcsolnak, kiegészítenek,
- ☺ a játéktevékenységeket összekapcsolják,
- ☺ kiválasztják a játékhoz szükséges kellékeket,
- ☺ bekapcsolódnak értelemfejlesztő játékokba.

1.3.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végéig

- ☺ A gyermek szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ.
- ☺ Bekapcsolódik a közös játékba.
- ☺ Vannak önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.
- ☺ Megérti és elfogadja játszótársai elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- ☺ Alkalmazkodik a játékszabályaihoz.
- ☺ Le tud mondani egy - egy kedves játékeszközzel, ha pajtása kéri erre.
- ☺ Játékában ábrázolja a körülötte levő világból a felnőttek tevékenységét, a különféle kapcsolatokat. Tapasztalatok és élmények birtokában, közösségben megtervezi a játékot, szerepet tud választani, képes a játszócsoport tagjaival szoros kapcsolat kialakítására.
- ☺ Létrehoz egyszerű modelleket, vannak egyéni ötletei, javaslatai.
- ☺ A létrehozott „játéksort” felhasználja játékában, a dramatizálásban, bábozásban.

1.3.4. Módszertani alapelvek

- 📖 Az óvónő tartsa tiszteltben a gyermeki fejlődés egyéni sajátosságait. Vegye figyelembe a gyermek egyéni játékgigényeit, eltérő játékszínvonalát.
- 📖 A gyermek játékát közvetett módon irányítsa, hagyja, hogy a gyermek saját elgondolásait megvalósíthassa, hogy fantáziája, hangulata, érzelmei szabadon megnyilvánulhassanak.
- 📖 A nyitottságra, új lehetőségekre, kreatív együttműködésre ösztönözze a gyermeket.

1.3.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- Az erkölcsi, közösségi neveléssel, mert a játékban a kreatív együttműködés formálódik, a közös játékban alakul a „mi - tudat”.
- Az anyanyelvi neveléssel, hiszen a játék - mint legjellemzőbb gyermeki tevékenység - sok beszédhelyzetet, spontán és irányított kommunikációs helyzetet teremt.
- A külső világ tevékeny megismerését segíti, mert játékában a gyermek sok ismereteket szerez természeti, társadalmi környezetéből, tapasztalatokat gyűjt a környezete formai és mennyiségi viszonyairól. Játéka során gyakran rácsodálkozik a természet csodáira.
- A mesélés - verseléssel, mivel játékában reprodukálja irodalmi élményeit.
- Az egészséges életmódra neveléssel, mert a játékos mozgás során teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában kielégíti mozgásigényét,

megvalósul a szervezet edzése, kondicionálása (a testi erő és állóképesség, teherbíró képesség, alkalmazkodás, stb.).

- A játék, mint a mozgáskultúra fejlesztésének legfőbb eszköze kiemelkedő az egészségvédelem, egészségmegőrzés, a helyzetfelismerés, a helyes döntés, a térben való tájékozódás és mindezzel együtt: a baleset-megelőzés szempontjából.

1.4. A munka jellegű tevékenységek

1.4.1. Feladatok

Az óvónő

- Teremtse meg a munkavégzéshez szükséges nyugodt légkört, alakítson ki olyan szokásokat, készségeket, amelyek a munkavégzéshez nélkülözhetetlenek.
- Ismertesse meg a különböző munkaeszközöket, azok használatát, a munkavégzés célszerűségét.
- Többféle módon biztosítson önálló munkavégzésre alkalmat, teremtse meg a növénygondozás lehetőségét (kerti munka).

1.4.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ önkiszolgálást végeznek,
- ☺ részt vesznek a terem, udvar rendben tartásában,
- ☺ segítenek a foglalkozások eszközeinek kiosztásában, összeszedésében,
- ☺ bekapcsolódnak az óvoda dekorálásába, díszítésébe,
- ☺ segítenek a terem, mosdó takarításában, a játékok tisztántartásában,
- ☺ ajándékot készítenek, alkalomszerűen sütnek, főznek, salátát készítenek,
- ☺ bekapcsolódnak a növénygondozásba, kerti munkába, madáretetésbe, ágakat hajtatnak, magokat csíráztatnak,
- ☺ segítik egymást az öltözködésben, egyéb tevékenységben,
- ☺ teljesítik a felnőttek megbízatásait,
- ☺ naposi teendőket látnak el.

1.4.3. A fejlődés főbb jellemzői óvodás kor végéig

- ☺ A naposok önállóan felteszik az asztalterítőket, kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, esztétikusan elrendezik az asztalon.
- ☺ Étkezés után leszedik az asztalt, összehajtják a terítőt.
- ☺ Összesöprik a morzsát, feltörlik az asztalok környékét.
- ☺ Játékelrakás után - ha szükséges - eligazítják a tárgyakat.
- ☺ Figyelemmel kísérik, hogy az udvari játékok a helyükre kerültek-e.
- ☺ Részt vesznek a csoportszoba átrendezésében.
- ☺ Virágot hoznak a vázába, az élősarokba terméseket, magvakat gyűjtenek.
- ☺ Vigyáznak a terem rendjére, felszólítás nélkül felveszik a leejtett szemetet, helyére teszik a kint felejtett eszközöket.
- ☺ Részt vesznek a játékszerek tisztításában, babaruhák mosásában.
- ☺ Időközönként nagytakarítást végeznek a játéksarokban.
- ☺ Folyamatosan gondozzák az élősarok, az óvodakert növényeit.
- ☺ Segítenek a fű gondozásában, összegereblyézik a levágott fűvet. A gereblye és a kapa használatát a homok fellazításával gyakorolják.
- ☺ Télen részt vesznek az udvaron a hó eltakarításában, az utak tisztításában.

1.4.4. Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- A munka jellegű tevékenységek, munkafajták bevezetésekor tartsa szem előtt az óvónő a fokozatosság elvét. Tegye lehetővé a munka állandóságát, folyamatosságát.
- Vegye figyelembe az egyéni sajátosságokat, fejlettséget és a gyermek terhelhetőségét, a munka játékoságának jellegét.
- Erősítse, hogy a munka pozitív érzelmeket váltson ki a gyermekben. A gyermek értékelése ösztönző legyen.
- Tapasztaltassa meg a gyerekekkel azokat az eltérő vonásokat, amelyek a munkát a játéktól megkülönböztetik.
- Törekedjen arra, hogy a szülő is értse meg, mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteltetésben tartása.

1.4.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- A munka kapcsolatban áll a külső világ tevékeny megismerésével, azért, mert - az óvónő céltudatos irányításával - a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat szereznek a természeti és társadalmi környezetről.
- A közösségi és erkölcsi neveléssel, azért mert az óvodába a munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység. Elősegíti kapcsolatok belsősegebbé válását, a közösségi beállítódást, a közösségi magatartás alakulását.

1.5. Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés megvalósítása

1.5.1. Feladatok

Az óvónő

- Az anyanyelvi nevelés feladatait kiemelten tartsa fontosnak, nagy hangsúlyt fektessen az anyanyelvi képességek fejlesztésére, a kommunikációs képességek alakítására a nevelőtevékenység valamennyi tevékenységi formájában.
- Teremtse meg azt a légkört, amely alapja a beszédkapcsolatok kialakulásának. Gyakori szeretetteljes beszédkezdeményezéssel, beszéd kapcsolattal élessze fel a gyermek beszéd kedvét, fejlessze beszéd értését, beszéd készségét.
- Fordítson kiemelt figyelmet a nyelvileg gátolt gyerekekre, derítse fel a probléma okait, keresse a fejlesztés lehetőségeit.
- Tárja fel a gyermek anyanyelvi fejlettségét, kövesse nyomon a beszéd fejlődését, vegye figyelembe képességeit.
- Segítse elő, hogy a gyermekek gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit.
- Szituációs játékokban gyakoroltassa a különböző helyzetekhez illeszkedő beszéd módot, a nyelvi eszközök használatát.
- Alakítsa ki a gyermekben az igényt és a képességet, a beszéd kapcsolatokon alapuló együttműködésre.
- Az óvodai élet minden területén helyes mintaadással és szabálykövetéssel, jól artikulált, megfelelő ritmusban, tempóban előadott versekkel az irodalmi nyelv szépségeivel ismertesse meg a gyermeket. Gazdagítsa a nyelvi kifejezőkészségét, a gyermeki szókincs bővítését.
- Teremtse lehetőséget arra, hogy a tapasztalatok alapján a gyermekek kérdéseikre választ kapjanak az okokról és a következményekről.
- A külső világ tevékeny megismerése közben ismertesse meg a gyermeket az anyagok, tárgyak nevével, tulajdonságot, minőséget jelentő kifejezésekkel, viszonyítást kifejező szavakkal.
- Matematikai jellegű tapasztalatokhoz juttatva a gyermeket, ismertesse meg a szaknyelvi kifejezésekkel, fogalmakkal. Segítse elő, hogy a gyermek képes legyen az ítéletalkotás, relációk, mennyiségi és térbeli kiterjedések megfogalmazására.

1.5.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ A gyermek sokat és örömmel beszél élményeiről, érzelmeiről, félelmeiről, vágyairól,
- ☺ beszédhelyzetekben vesz részt, párbeszédet folytat,
- ☺ megfogalmazza tapasztalatait, véleményt nyilvánít,
- ☺ hangokat, zörejeket ismer fel, játékában utánozza,
- ☺ fantázia játékokban vesz részt,
- ☺ anyanyelvi játékokban játszik,
- ☺ versel, mesél, meseszöveget reprodukál, dramatizál, bábozik,
- ☺ hangokat képez, hangsúlyoz, ritmusgyakorlatokat végez,
- ☺ légzésgyakorlatokat végez,
- ☺ szóbeli leírás alapján hajt végre mozdulatokat.

1.5.3. A fejlődés főbb jellemzői

3-4 éves korban:

- ☺ A gyerekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek főképpen arról, ami összefügg saját cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel.
- ☺ Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét.
- ☺ Ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembetűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelöli.
- ☺ A megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák.
- ☺ A tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat (történeket, emlékeket, vágyakat) összefüggően fejezik ki láncszerű, vagy szaggatott szövegszerkesztéssel, esetleg még gyakori szövegszerkesztési hibákkal.
- ☺ Leggyakrabban kérdés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg. A mondatok, mondatszakaszok (szólamok) hangsúlyozása esetleges, gyakran nem felel meg az értelem, érzelem, vagy a ritmus által megkívánt hangsúlynak. A szólam, a mondat első szótagjának, szavának nyomatékosítása gyakran hiányzik, vagy elmosódik. A kérdő mondatok hanglejtése általában véghangsúlyos.
- ☺ A beszédhangokat egymástól megkülönböztetve pontosan hallják.
- ☺ A magánhangzók és mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.

4-5 éves korban

- ☺ A gyerekek bátran, szívesen beszélnek. Elmondják korábbi élményeiket, azt, hogy mit csináltak előzőleg, s mit akarnak most tenni. A felnőtthez fűződő beszédkapcsolatokat a „miért?” kérdések sora jellemzi.
- ☺ Értik és használják az ismert szavakat akkor is, ha az azokkal jelölt tárgyakat, személyeket nem szemlélik közvetlenül.
- ☺ A megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat a szokásostól eltérő beszédhelyzetben is jelentésüknek megfelelően értik és használják.
- ☺ Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni: közölnek, leírnak, mesélnek. Szövegszerkesztésük gyakran összefolyó, sok ismétléssel, fölösleges kötőszóval.
- ☺ Társaik beszédére odafigyelnek és igénylik, hogy őket is figyelmesen hallgassák meg. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést, udvariassági kifejezéseket.
- ☺ Helyesen használják a jelen és múlt idejű igeidőket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt.

- ☺ A beszédhelyzethez illeszkedően és az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel használják az állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást. A 3-4 éveseknél leírt hangsúly – és hanglejtésbeli hiányosságok, hibák a 4-5 éveseknél is gyakoriak.
- ☺ Még előfordulhat néhány helytelenül képzett vagy helyettesített hang (pld.: r-j).

5-6-7 éves korban

- ☺ A gyerekek aktívan használják a tapasztalatuk során bővült szókincsüket.
- ☺ Összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, köztöszóhalmozás. Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történetek logikai, időbeli sorrendjét.
- ☺ Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- ☺ Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, és párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását. Saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják.
- ☺ Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövőidejű igeidőt és az igemódokat.
- ☺ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- ☺ Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- ☺ Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

1.5.4.Módszertani alapelvek

- 📖 Az óvónő minden helyzetben, minden megnyilvánulásában legyen a gyermek számára követendő példa, (modellszerep).
- 📖 Tartsa szem előtt a gyermek egyéni fejlődésének ütemét, a különbségeket elfogadását és elfogadtatását.
- 📖 Törekedjen beszéde tisztaságára, színességére, kifejező hatására, éljen a metakommunikáció adta lehetőségekkel.
- 📖 Beszédfejlettség elmaradása esetén törekedjen egyéni fejlesztésre, felzárkóztatásra (logopédus segítségével).

1.5.5.Kapcsolatok a nevelés más területeivel

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. Az anyanyelv - kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósításának minden mozzanatában.

1.6.Verselés, mesélés

1.6.1.Feladatok

Az óvónő

- A verset, mesét, mondókát napi élményként biztosítsa a gyermeknek.
- Ébresszen kedvet arra, hogy a gyermek maga is találjon ki mesét, hogy ismert meserészleteket mondjanak, hogy bábozzanak, dramatizáljanak.
- Eszközök alkalmazásával a mese hangulati átélését segítse elő.
- Részesítse előnyben az erkölcsi tartalmakat hordozó népmeséket.

- Használja ki a nap folyamán adódó lehetőségeket mondókázásra, versmondásra.
- Alkalmi versekkel tegye hangulatosabbá az ünnepeket.
- **Győzze meg a szülőket arról, hogy milyen sokat jelent gyermekeknek a rendszeres, meghitt együttlét, az élő mesemondás!**

1.6.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ örömmel hallgat verset, mesél, bábozik, meserészleteket dramatizál
- ☺ maga is költ mesét, elbeszélést, mondókákat, versikéket
- ☺ képes-, mesés-, verses-könyvet lapozgat, kéri a mesét
- ☺ játékában is gyakran mond ringatókat, altatót, megjeleníti kedvenc mesehőseit
- ☺ közreműködik a mesemondás feltételeinek megteremtésében, otthonról hozott mondókát, verset, rövid mesét mondogat.

1.6.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végéig

- ☺ A gyermek, játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogat.
- ☺ Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kéri.
- ☺ Kb. 10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyez, 15-20 verset meghallgat az év folyamán.
- ☺ Társként vesz részt az óvónő énekes, mozgásos improvizáló játékában - kezdeményezéseiben. Hangzás, hangulat érzélem és alkalom egységében kezdi felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- ☺ Várja, és kéri a mesemondást, maga is segít a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásai, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos, egyezményes jelzései. Figyelmesen, csendben hallgatja végig a mesét, viselkedésén, tekintetén látszik a belső képzeleti kép jele.
- ☺ A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudja kötni.
- ☺ Van néhány kedvelt mesehőse, a velük kapcsolatos eseményeket beleviszi játékába, bábozásába, dramatizálásába, rajzolásába. A mesében elhangzottakról beszélget, a szereplők érdekes szólásait, furcsa vagy széphangzású nevét megjegyzi. A mesekönyvek képeit önállóan nézegeti, kéri a felnőttet, hogy meséljen róluk.
- ☺ Az olvasást utánozza, egy-egy betű megfejtése iránt is érdeklődik.
- ☺ A könyvekben a képek alapján megtalálja legkedveltebb meséit.
- ☺ Ismeri az óvoda gyermekkönyves polcát, a könyvek között eligazodik. Vigyáz a könyvekre.

1.6.3. Módszertani alapelvek:

Az óvónő:

- 📖 Érvényesítse, hogy a mese is legyen a gyermekek mindennapi örömforrásainak egyike.
- 📖 Biztosítsa a mesehallgatás meghitt helyét, légkörét.
- 📖 Előadásával érvényesítse az irodalmi művek élményt nyújtó hatását.
- 📖 Tartsa szem előtt, hogy a gyermek csak nyelvileg tiszta, értékes irodalmi művel találkozzon.

1.6.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- Az anyanyelvi neveléssel, mert az irodalmi művek gyarapítják a gyermek aktív és passzív szókincsét.
- Ráéreznek a nyelvi fordulatok ízére, kifejezik érzelmeiket a szavak mellett mimikával, gesztusokkal, hangerővel.
- A kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok, stiláris eszközök megismertetése gazdagítja a gyermekek nyelvi kifejezőképességét, készségét.
- A zenével, mozgással, játékkal azért, mert a mondókák, versek segítik a nyelv zenei ritmusának érzékelését. A kiszámoló, labdázó, párválasztó, felelgetős mondókák, közös mozgásos játékok örömteli tevékenységet biztosítanak.

1.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

1.7.1. Feladatok:

Az óvónő

- Teremtse meg a feltételeket a képi, plasztikai nyelv, az ábrázoló és konstruáló-képesség fejlődéséhez
- Keltse fel a rajzolás, mintázás, kézimunka anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát.
- Biztosítson élményeket a gyermeki fantázia fejlődéséhez, adjon alkalmat megfigyelésekre, hogy a gyermek találkozhasson az általa készített vizuális munkák térbeli megjelenítésének sokféleségével.
- Juttassa el a gyermeket az alkotás örömeihez.
- Biztosítson az alkotó-alakító tevékenységekhez szükséges eszközöket, anyagokat.
- A vizuális eszközök elvétele polcról, állványról az egész nap folyamán biztosított legyen.
- Késleltetett gátlás (várni tudás) kialakítása a gyermekekben.
- Gyűjtse és elemezze a gyermekek munkáit.
- Tervezze meg a fejlődés folyamatát irányító feladatokat, megvalósításukat kezelje rugalmasan, alkalmazkodjon a spontán gyermeki igényekhez.
- Vonja be a szülőket a természetes anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök elkészítésébe.
- A vizuális nevelésben is ápolja a hagyományokat, ismertesse meg a gyermekkel a nemzeti kézműves kismesterségeket.

1.7.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ manipulálás közben tapasztalatokat gyűjt,
- ☺ tapintás, rakosgatás, építgetés, berendezés rendrakás közben ismereteket szerez,
- ☺ mintázik, makettet, bábokat készít,
- ☺ konstruál, sző, textilmunkát készít,
- ☺ rajzol,(ceruzával, színes ceruzával, zsírkrétával, filccel)
- ☺ sokszorosító technikát ismer meg,
- ☺ karcolást végez különböző anyagokra,
- ☺ színes papírból képet, kollázst, montázst készít,
- ☺ fest, papírt gyúr, tép, nyír, ragaszt, hajtogat, varr
- ☺ dekorál térben és síkban,
- ☺ képeket nézeget, képeket válogat, gyakorolja a képolvasást,
- ☺ kiállítást néz meg,
- ☺ szobrokat, épületeket, parkokat, utcarészletet tekint meg,
- ☺ terméseket, megmunkálható anyagokat gyűjt, ismerkedik tulajdonságaikkal, felhasználhatóságukkal,
- ☺ munkajellegű tevékenységet végez.

1.7.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végéig

- ☺ Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek, változatos alakú zárt és nyitott tereket tudnak elkészíteni, lefedni, az építmények egyensúlyát meg tudják teremteni.
- ☺ Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, térbeli makettek berendezésében, az alapvető térviszonyok segítségével. Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- ☺ Képkialakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat.
- ☺ Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket. Képesek vezetéssel észrevenni a környezet, a műalkotások és saját munkájuk színhangulatát.

- ☺ Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (pl: fiú, lány, nyuszi, tulipán stb.). Szembeábrázolásban megjelennek a részformák (pl: haj, ruha, stb.) próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- ☺ A közös munkák értékelése során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- ☺ Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhalmozásával. Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket.
- ☺ Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat. (pl.: papírhajtogatás, nyírás, tépés, vágás, ragasztás, konstruálás összeszerelés, varrás, kötözés).
- ☺ Önállóan díszítenek tárgyakat, az óvónő irányításával képesek az anyagszerűségekre törekvési szabályait betartani.
- ☺ A gyerekek többsége önmaga is elkezd javítani saját készülő alkotását.
- ☺ Örülni tudnak a „szépnek”, az egyéni és közös alkotásoknak, tudnak beszélgetni azokról, és kezd kialakulni a sajátos gyermeki értékítélet.

1.7.4. Módszertani alapelvek

Az óvónő

- 📖 A gyermeki alkotásokat kezelje érték-ként.
- 📖 A gyermek alkotótevékenysége személyes jellegű, pozitív érzelmekkel kísért legyen.
- 📖 Tartsa szem előtt a gyermeki önkifejezés önkéntességét.
- 📖 Érvényesítse a fejlesztés során a toleranciát, empátiát, vegye figyelembe a gyermekek közötti képességbeli különbségeket.
- 📖 A foglalkozások komplexitását érvényesítse az esztétikai nevelés során.

1.7.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- Verssel, meséléssel azért, mert az irodalmi élmény képi formában jelenik meg. A mese okozta feszültségeket annak ábrázolása közben levezeti a gyermek.
- Ének, zenével azért, mert a zene fokozza a vizuális élményt, az ábrázoló kedvet. Ábrázoláskor megjelenik a mozgásélmény kifejezése.
- A három nevelési terület erősíti a gyermek esztétikai fogékonyságát.
- Mozgással, mert felerősödik a kis és nagymozgások, a szem - kéz koordináció fejlődése.
- Külső világ tevékeny megismerésével, mert gazdagodik a gyermek tér, forma, arány, színismerete.

1.8. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

1.8.1. Feladatok

Az óvónő

- Keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenei tevékenység iránt.
- Személyes példával ösztönözze a gyermeket éneklésre, dalos, játékos kezdeményezésre, zenehallgatásra.
- Fejlessze a gyermek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, esztétikus mozgását, zenei formaérzékét, improvizáló képességét.
- Népi gyermekjátékok, nemzeti gyerekek-, mondókák, népdalok, válogatott kortárs-alkotások, táncok alkalmazásával alapozza meg zenei anyanyelvüket.
- Az éneklésen, mondókázáson, dalos játékokon keresztül növelje a gyermekek biztonságérzetét, gazdagítsa érzelmi világukat, kreativitásukat, segítse gátlásaik feloldását.

Szlovák énekek, énekes játékok, mondókák – figyelembe véve a nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is.

1.8.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ A gyermek kezdetben saját szórakoztatására dúdolgat, halandzsázik, melyet játékos mozdulatokkal kísér,
- ☺ majd mondókát mond, dalokat énekel, nemzetiségi nyelven is,
- ☺ körjátékot, dalos játékot játszik,
- ☺ képességfejlesztő játékokban vesz részt,
- ☺ megismerkedik a hangszerekkel - használja azokat,
- ☺ táncol, élvezi a zene - tánc örömteli hangulatát,
- ☺ zenét hallgat - „élő” zenét, alkalomszerűen gépi zenét,
- ☺ zenés mesejátékokat néz meg, hangversenyen vesz részt.

1.8.3. A fejlődés főbb jellemzői óvodáskor végére

- ☺ A gyermek tudja a mondókákat. Hat hangterjedelmű dalokat és 5 - 6 alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel énekel, az egyvonalas „C” és a kétvonalas „C” abszolút magasságok között. A tempó a természetes járásnak megfelelő körülbelül ♩= 92-108. Tíz dalt olyan biztonsággal énekel csoportosan és egyénileg is, hogy elkezdni is tudja. Egyszerű dallammotívumokat egyedül is tisztán énekel vissza. A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondja. Ismert dalt hallás alapján szöveg nélkül is tud énekelni dúdolva, zümmögve, vagy egyszerű szótagokkal.
- ☺ Felismeri a magas - mély közötti különbséget, tud magasabban és mélyebben énekelni, térben kézzel mutatja. A dallam motívumot kézmozgással követi. (felfelé, lefelé haladó irány).
- ☺ Felelgetős játékokat két csoportban óvónői segítség nélkül is el tud énekelni. Tisztán énekel vissza változatos dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is.
- ☺ Ismeri a halk és hangos közötti különbséget, tud halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- ☺ Képes dinamikai különbséggel, zenei fogalom párokat együtt felismerni, összekötni.
- ☺ Felismeri a dalt dúdolásról, hangszerről, sajátos kezdő, belső, záró motívumról.
- ☺ Tud dalokat - hallható jelre - hangosan és magában énekelni, képes több dallammotívum elbujtatására is.
- ☺ Megfigyeli és megkülönbözteti a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt.
- ☺ Ismerkedik a hangszerekkel, azok hangjával.
- ☺ Megfigyeli a hangforrás anyagát, nagyságát, és a hangszínek ebből következő eltéréseit. Beszédhangjukkal képesek kifejezni ugyanazon a mondaton a gondolat megváltozott jelentését.
- ☺ Megkülönbözteti a dalritmust az egyenletes lüktetéstől. A különbséget kifejezi.
- ☺ A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismeri dalcímek nélkül is.
- ☺ Szöveges ritmus motívumokat visszatapsol, csoportosan és egyénileg is.
- ☺ Felismeri, bemutatja a normál tempónál gyorsabbat, lassabbat. (gyors kb. ♩= 120, lassú kb. ♩= 72.). Érzékelteti mozgással, beszéddel. A tempókülönbségeket más fogalom párral is összekapcsolja, (Pl.: magasan, lassan, mélyen - lassan, halkán - gyorsan, hangosan - lassan tapsolnak).
- ☺ Egyöntetűen körbejár a csoporttal, kicsit oldalra fordított testtartással, kézfogással. Az egyszerű játékos, táncos mozgások motívumait ismétlődő szakaszokkal szépen megformálja. (Pl: dobantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás, lépések változatos irányával.)

1.8.4. Módszertani alapelvek

- 📖 Segítse elő az óvónő, hogy az óvodai zenei nevelés értékközvetítő, ízlésformáló legyen.
- 📖 A spontán helyzeteket mindenkor ragadja meg az óvónő.

- 📖 Érvényesüljön a differenciálás, az egyéni bánásmód.
- 📖 Biztosítson sokoldalú hatást, de mindenkor helyezze előtérbe az éneklést, az élő zenét a gépi zenével szemben.
- 📖 Érvényesítse a zenei nevelésben a Kodály - módszert.
- 📖 Alakítsa ki a gyermekben a pozitív érzelmi viszonyt a nemzetiség kultúrája iránt.

1.9. A külső világ tevékeny megismerése

1.9.1. Feladatok

Az óvónő

- Gyarapítsa a gyermek ismereteit, tartsa ébren kíváncsiságát, érdeklődését, elégítse ki megismerési vágyát.
- Adjon lehetőséget a minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzésre, az élmények többoldalú felidézésére.
- A meglévő tapasztalatokra építve láttassa meg a bonyolultabb összefüggéseket a természeti, társadalmi környezet elemeiről.
- Megfelelő tájékozottságot alakítson ki a gyermek saját környezetéből, a felfedezések örömeinek érzékeltetésével.
- Teremtse lehetőséget folyamatos és alkalmi megfigyelésekre.
- Építsen a helyi sajátosságainkból fakadó lehetőségekre.

Alapvető tartalmak a tapasztalatszerzésben:

Az óvónő

- Ismertesse meg a gyermekekkel a növény és állatvilágot, védelmüket, gondozásuk pontosságát.
- Sok tapasztalatot nyújtson az évszakokról, a természetvédelemről, a családról,
- a felnőttek munkájáról, köztük a szülők, az orvos,
- a védőnő, a betegellátás feladatairól,
- a baleset megelőzéséről,
- az érzékszervekről,
- a közlekedésről,
- a napszakokról,
- a környezetvédelemről.
- Ismertesse meg nemzeti jelképeinket, a nemzetiségi tárgyi kultúra értékeit.
- Elevenítse fel a helyi népszokásokat,
- Integráljon a mindennapi tevékenységekbe sokféle matematikai tevékenységet, tapasztalatot - lehetőséget.

1.9.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ megfigyeli, tapasztalja a változásokat,
- ☺ ismereteket szerez a jelenségekről, élőlényekről, dolgokról,
- ☺ a szerzett ismereteket, tapasztalatokat alkalmazza,
- ☺ feltárja az ok - okozati összefüggéseket,
- ☺ kíváncsiskodik, kérdezősködik, vizsgálódik, szemlélődik, kísérletezik,
- ☺ összehasonlít, megkülönböztet, csoportosít, szétválogat, sorba rendez, ítéletet alkot, összemér,
- ☺ aktívan cselekszik, munkát végez,
- ☺ közlekedik, kirándul,
- ☺ védi a környezetét, gondozza a növényeket, állatokat,
- ☺ rácsodálkozik a természet szépségeire,
- ☺ biztonságosan eligazodik a környezetében (életkorának megfelelő szinten).

1.9.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ☺ Ismeri a lakása címét, szülei foglalkozását.
- ☺ Gyakorlott az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- ☺ Ismeri a hajót, vonatot, repülőgépet függetlenül attól, hogy környezetében előfordul-e vagy sem, tudja, hogy a vízen, szárazföldön, vagy a levegőben közlekednek.
- ☺ Tudja, hogy a közlekedési eszközök az emberek munkájaként készülnek.
- ☺ Ismeri a környezetében lévő intézményeket, azok rendeltetését.
- ☺ Felismeri és megnevezi környezete színeinek sötét és világos változatait.
- ☺ Környezetében gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetében felidézi.
- ☺ A tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismer.
- ☺ Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlít.
- ☺ A testrészeket, az emberi test felépítését ismeri, igényes testi tisztaságára.
- ☺ Felismeri a napszakokat.
- ☺ Különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri az egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- ☺ Ismeri a „a növény” szót. Tudja, hogy a fa, bokor, virág, fű, a zöldségfélék növények. A növény magból kel ki. A gyümölcsöt megmosva fogyasztjuk. Tudja, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan képes gyakorolni a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismer növényekkel kapcsolatos munkákat. (Szántás, szüret, aratás stb.)
- ☺ Az általuk ismert állatokat csoportosítják a szerint, hol élnek.

Matematikai tartalmú tapasztalatok

- ☺ Képes jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezésre, kiegészítésre. Összehasonlításait szóban is kifejezi, és mások megállapításainak igazságát megítéli. Érti, és helyesen használja az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat. (pl: hosszabb, rövidebb, legrövidebb stb. több, kevesebb)
- ☺ Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tud mérni, összemérés alapján helyes megállapítást tud tenni. Össze tud mérni halmazt párosítással (legalább 10 - ig) az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén.
- ☺ Elő tud állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- ☺ Tárgyakat meg tud számlálni legalább 10 - ig.
- ☺ Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszeri tulajdonságokat meg is nevezni.
- ☺ Általában 2 - 4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudja építeni.
- ☺ Érti, és követni tudja az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között stb.).

1.9.4. Módszertani alapelvek

Az óvónő

- 📖 Tegye lehetővé, hogy a megfigyelések természetben történjenek.
- 📖 A folyamatos élményt biztosítsa, sokoldalúan közelítse meg a természeti, társadalmi, matematikai tartalmú tapasztalatszerzést.
- 📖 Vegye figyelembe a gyermekek fejlődésének eltérő ütemét, tartsa szem előtt a felzárkóztatást, a tehetséggondozást.
- 📖 Erősítse a helyi lehetőségeink figyelembe vételével a népi és nemzetiségi kultúrát, a szülőföldhöz való érzelmi kötődést.
- 📖 Ösztönözze a gyermekeket a természet szépségének meglátására, a természet szeretetére, védelmére.
- 📖 Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése érdekében törekedjen a spontán helyzetek kihasználására.

- 📖 Tegye lehetővé, hogy a problémás helyzetek sokoldalú megközelítése megvalósuljon.
- 📖 A belső motivációt, a felfedezés örömét erősítse.
- 📖 A tapasztalatszerzésben, a tevékenységekben biztosítsa a gyermek sikerélményét.

1.9.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- Az anyanyelvi neveléssel azért, mert a tapasztalatbővüléssel fejlődik a gyermek szóincse is, élményeiket, gondolataikat beszéd útján közvetítik, fokozódik kifejező készségük, kommunikációjuk.
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunkával, mert a séták, kirándulások alatt gyűjtött természetes anyagokat felhasználják ábrázolásukban. Élményeiket kivetítik képeikben. Fejlődik esztétikai fogékonyságuk.
- Ének, zenével, mert a népszokások, hagyományok a zenével kapcsolhatók össze. A komplexitás érvényesítésével felelevenítenek természetről szóló dalokat.
- A mozgással, az egészséges életmódra neveléssel, mivel sokat sétálnak, mozognak a szabadban. Zöldségféléket, gyümölcsöket elfogyasztják.

1.10. Mozgás

1.10.1. Feladatok

Az óvónő

- Teremtse meg azokat a feltételeket, melyek elősegítik a gyermek biológiai fejlődését, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- A foglalkozásokat elsődlegesen a szabadban vezesse.
- Építsen a gyermek játékos kedvére, mozgásvágyára, tartsa fenn a mozgáskedvét, elégítse ki a mozgás igényét, szerettesse meg a mozgást.
- Biztosítson bőséges gyakorlási lehetőséget a mozgástapasztalatok bővítésére, mozgásszint fejlesztésére.
- Fejlessze a nagy és finom motoros mozgásokat.
- A meglévő tornaeszközöket maximálisan használja ki, adjon lehetőséget és teremtse meg az udvari lehetőségeket a változatos mozgásformákra.
- Gondoskodjon a balesetek megelőzéséről.
- Vegye figyelembe, hogy a gyermekek egyéni képességei különbözőek, fejlettségi szintjük nem azonos.
- A hibák javításában, tapintatosan járjon el, a bátorítalanabb, ügyetlenebb gyermeket segítse.
- Naponta kétszer mindennapos fejlesztő mozgástevékenységet és hetente egy illetve két alkalommal egészségfejlesztő testmozgást(foglalkozást) tartson. Törekedni kell a szabad levegő kihasználására (időjárás függően).
- A szervezett mozgásos tevékenységek során gyakran helyezzen hangsúlyt - speciális gyakorlatok beiktatásával - a testalkati deformitások megelőzésére (gerinctorna, lábboltozat erősítés, stb.).

1.10.2. A gyermek tevékenységei

- ☺ sokat játszik, szaladgál a szabadban,
- ☺ részt vesz futójátékokban, váltóversenyekben, labdajátékokban,
- ☺ szabad, páros, társas és kéziszer-gyakorlatot végez,
- ☺ természetes módon jár, speciális járásokat végez,
- ☺ különböző alakzatokban jár, közben irányt változtat,
- ☺ távolba, magasra ugrik, mélyugrást végez,
- ☺ fut, csúszik, mászik, gurul - előre, oldalra,
- ☺ egyensúlyozik - talajon, padon, kéziszerekkel,
- ☺ célba és távolba dob, alsó - és felső kezes dobással,

- ☺ vezeti a labdát, járás, futás közben,
- ☺ függeszkedik, támaszgyakorlatokban vesz részt,
- ☺ kirándul.

1.10.3. A fejlődés főbb jellemzői óvodáskor végére

- ☺ Növekszik a gyermek teljesítő képessége, mozgása összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- ☺ Mozgás tapasztalatai az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- ☺ Cselekvőképessége gyors, mozgásában kitartó.
- ☺ Fejlődik tér és időtájékozódó képessége. Szereti és igényli a mozgást.
- ☺ Egyéni -, csoportos-, sor-és váltóversenyt játszik az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.
- ☺ Megérti az egyszerű vezényszavakat.
- ☺ A természetes járást ütemes járásra változtatja.
- ☺ Állórajtból kiindulva 20 - 30 métert fut.
- ☺ Talicskázik combfogással.
- ☺ Egyensúlyoz a pad merevítő gerendáján.
- ☺ Hátsó függő állásban lábmozgást végez.
- ☺ Hat - nyolc lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt ugrik. Ugrását a talajéréskor fékezni tudja.
- ☺ Kislabdát hajít távolba.
- ☺ Labdát vezet helyben.

1.10.4. Módszertani alapelvek

Az óvónő

- 📖 Tegye lehetővé, hogy minden gyermek saját képességei szerint mozogjon, fusson, másszon, ugráljon, labdázzon, az egész óvodai élete folyamán kipróbálhassa erejét, ügyességét, új mozgásformákkal ismerkedhessen meg.
- 📖 Teremtse olyan érzelmi biztonságot, mely alapja a rendszeres mozgásöröm átélésének.
- 📖 Az egészségfejlesztő testmozgás, a mozgásfejlesztés az egész személyiség fejlesztésére irányuljon.

1.10.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- A külső világ tevékeny megismerésével, mert a mozgásos tevékenységekkel végzett feladatmegoldásokkal fejlődik a problémamegoldó képesség.
- A testrészei, a téri irányok, a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei.
- Zenei neveléssel, mivel a mozgás alakítja a gyerek testtartását. Segít a térformák alakításában, biztosítja az esztétikus mozgás lehetőségét.
- Az erkölcsi, közösségi neveléssel, mert a közös mozgás öröme, a versenyjátékok elősegítik a társas kapcsolatok alakulását, kialakul együttműködő képessége, fejleszti a toleranciát, önuralmat, alkalmazkodást, az egészséges versenyszellemet.

1.11. Szlovák Nemzetiségi nevelés

Az 1947-es lakosságcserével a településünkre érkezett szlovák lakosság száma napjainkra jelentősen lecsökkent, de az itt maradó lakosság még ma is őrzi hagyományait, és ápolja a nyelvet. A mai gyermekek ma már nem használják a nyelvet a hétköznapi életben, így idegen nyelvként tanulják, ismerkednek a szülők, nagyszülők kérésére. Mi eleget teszünk ennek a kérésnek, szlovák nemzetiségi nyelvű óvónői képesítéssel rendelkező óvodapedagógusok végzik a nyelv fejlesztő munkát.

A szolgáltatás ingyenes.

1.11.1. A nemzetiségi nevelés célja, feladatai

- Figyelembe kell vennünk a helyi hagyományok és népszokások rendszerét, hiszen a „tisztá forrásból” való merítés a nemzeti és nemzetiségi hovatartozást, identitást erősíti.
- A gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően biztosítsa a nemzetiségi kultúra megismerését, annak ápolását, hagyományainak megőrzését, megismerését.

1.11.2. Feladatok:

- Kulturális hagyományok átörökítése
- A nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok, és szokásokkal ismerkedés
- A nyelvhez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása a gyermekekben (így alkalmassá kívánjuk tenni a nemzetiségi szlovák nyelv iskolai tanulására)

1.11.3. A nemzetiségi óvodai nevelés formái:

A szlovák nemzetiségi óvodai nevelést, tevékenységi formákat az Alapprogram szerint kell kialakítani, a tartalmakhoz fel kell használni a szlovák nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Az óvodai nevelésnek ki kell terjednie a nemzetiségi hagyományok, szokások továbbörökítésére és a nemzetiségi identitás megalapozására és fejlesztésére.

1.11.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- ☺ A gyermekekben alakuljon ki a pozitív érzelmi viszony a szlovák nemzetiség kultúrája és nyelve iránt
- ☺ Életkorának és egyéni képességének megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket e nemzetiség nyelvén közvetíteni, érteni tudja
- ☺ Ismerkedjék meg a helyi szlovák szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tisztelését és megbecsülését
- ☺ Ismerjen a nemzetiségi, az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.

1.12. Az óvodákban folyó egyéb szolgáltatások:

Az óvoda a szülők igényeit figyelembe véve egyéb szolgáltatásokat is szervezhet. Fontos, hogy az életkor-specifikus szolgáltatások tervszerűek legyenek és erősítsék az óvoda nevelési céljainak elérését, hozzájárulnak az óvoda sajátos arculatának kialakításához.

Az óvodában folyó egyéb szolgáltatások:

- Logopédia, speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére
- Fejlesztőpedagógia
- Gyógytestnevelés
- Zene ovi 6-7 éves gyermekek részére Pitvaroson
- Nyelv- és beszédfejlesztés Pitvaroson
- Hitoktatás (a lelkeseknek idő és helybiztosítás)

A szolgáltatást végző személy óvodapedagógiai módszerekkel a gyermeki személyiséget tisztelve, megbecsülve, szeretve végezze fejlesztő munkáját.

A szolgáltatások térítésmentesek, az óvoda a rendelkezésre álló órakereten belül szervezi azokat.

2. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Kapcsolatainkat az óvodai nevelés fejlesztése érdekében ápoljuk. Az óvoda része a helyi társadalomnak, ezért fontos, hogy együtt működjön környezetével.

Legfontosabb a családdal való kapcsolattartás, szoros együttműködés, mely a bizalomra kell, hogy épüljön.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Intézményen belüli kapcsolatok:

- ✓ intézményen belüli óvodákkal

Intézményen kívüli kapcsolatai:

- ✓ az iskolával,
- ✓ családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal,
- ✓ könyvtárral,
- ✓ fenntartóval,
- ✓ Szlovák Nemzetiségi Önkormányzattal
- ✓ az Idősek Klubjával,
- ✓ A Regionális Módszertani Bőlcsovével (Szeged),
- ✓ orvossal, védőnővel,
- ✓ Továbbképzést biztosító intézményekkel,
- ✓ Étkeztetést biztosító vállalkozóval,
- ✓ ÁNTSZ
- ✓ Munkavédeleml és tűzvédeleml szakértő
- ✓ Közoktatási szaktanácsadó, szakértő
- ✓ Falugondnokokkal

2.1. Óvoda - család

Az óvoda számára, mint elsődleges nevelő közösséggel, a szülőkkel tartott kapcsolat a legfontosabb, hiszen az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nem vállalja át a család nevelői szerepét, hanem vele együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek érdekében alapvetően meghatározó a szülőkkel tartott mindennapos kapcsolat. A szülőket nevelő-partnernek tekintjük, ismertetjük velük a nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatát. A kettő összhangja, szoros együttműködése a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele. A családi nevelés hiányosságaira tapintatosan ráirányítjuk a szülők figyelmét, felajánljuk a szakmai-pedagógiai együttműködést a hiányosságok pótlására, a hibák elkerülésére és a lehetséges mértékig kompenzáljuk a családi nevelés okozta hátrányokat. A gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez, alapszükségleteinek kielégítéséhez a szülőket hozzásegítjük a gyermek óvodai fejlődéséről való rendszeres és korrekt tájékoztatással. Szükség szerint felhívjuk a szülők figyelmét saját jogaikra, szakszerű és kielégítő tájékoztatást adunk a szociális juttatások, az iskolaválasztás és más gondjaik megoldásának lehetőségeiről

2.1.1. A kapcsolattartás elvei

- ✓ A jó szülő - óvoda kapcsolat kialakítása érdekében a kölcsönös nyitottság, őszinteség és bizalom erősítése elengedhetetlen feltétel.

- ✓ Az együttnevelés sikerének érdekében érvényesüljön az egymás nevelő munkája iránti megértés, megbecsülés, kölcsönös segítségnyújtás szándéka.
- ✓ A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket.
- ✓ Az esetleges helytelen nevelési szemlélet, szokások alakítása, befolyásolása nagy tapintattal történjen.
- ✓ Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledjen minden családhoz.
- ✓ A dolgozók tartsák szem előtt, hogy a családdal kapcsolatos minden információt diszkréten kezeljenek.
- ✓ Titoktartási kötelezettség maradéktalan betartása.
- ✓ Az óvoda nyitottságának biztosítása.
- ✓ A család és az óvoda részéről is törekedni kell, a gyermekkel kapcsolatos gyakori információ cserére.
- ✓ Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk.

2.1.2. A kapcsolattartás feladatai

- ✓ A családok szociokulturális háttérének, életmódjának, szokásainak megismerése érdekében családlátogatásokat végzünk.
- ✓ Tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, az óvoda életéről.
- ✓ Különös gonddal készülünk fel az új gyermekek fogadására, beszoktatására.
- ✓ Lehetővé tesszük a szülő számára, hogy a beszoktatás ideje alatt együtt legyen gyermekével.
- ✓ Megismertetjük a szülővel az óvoda napi -, és házirendjét.
- ✓ Különös figyelemmel, tapintattal, és realitással adunk tájékoztatást a gyermekről.
- ✓ Biztosítjuk a négy szemközti beszélgetések lehetőségét.
- ✓ Éreztetjük segítő szándékunkat.
- ✓ Figyelemmel kísérjük a családok életében végbemenő változásokat.
- ✓ A gyermekvédelmi tevékenység érdekében a pedagógiai módszerek alkalmazásán kívül szoros és folyamatos kapcsolatot tartunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.
- ✓ Bevonjuk a szülőket az óvodai programok szervezésébe, lebonyolításába, az azokon való részvételre.
- ✓ Segítjük a SZMK működését.
- ✓ A szülők igényeinek megfelelően lehetőséget adunk arra, hogy előzetes megbeszélés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekeik óvodai életébe.

2.1.3. A kapcsolattartás formái:

- ☺ Beíratás: az első személyes kapcsolat felvétel
- ☺ Szülői értekezletek, melyekbe egészségügyi, pedagógiai és pszichológiai tartalmat, témákat is beleszövünk
- ☺ Családlátogatások: családi nevelési szokások és a környezet megismerése
- ☺ Egyéni beszélgetések: egyéni esetmegbeszélések az aktualitásnak megfelelően
- ☺ Nyílt napok
- ☺ Nyitott óvoda: a szülők részvétele az óvoda életében (előzetes megbeszélés alapján a szülő bármikor bemehet a csoportba és megismerheti gyermeke óvodai életét)
- ☺ Közös ünnepek: Mikulás, Farsang, Anyák Napja
- ☺ Kulturális rendezvények, közös programok: Évzáró, Gyermeknap szervezése, gyermekműsorok megtekintése, jótékonysági bálók, stb.
- ☺ Közös kirándulások
- ☺ Szülők, nagyszülők aktív bevonása természeti, társadalmi közösségi ismeretek, élmények biztosításához.

2.2. Óvoda - iskola

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet érdekében az együttműködés elengedhetetlen a két intézmény között. Az óvoda – iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeinek megfelelően úgy neveljük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők legyenek és képesek legyenek az iskolai életmódra alkalmassá válni. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyük.

2.2.1. A kapcsolattartás elvei:

- ✓ Az óvoda és iskola kapcsolatában, együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös nyitottság, bizalom, tisztelet.
- ✓ Az átmenet érdekében a pedagógusok tegyék lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal.
- ✓ A kapcsolattartás biztosítsa egymás munkájának megismerését, megbecsülését.
- ✓ Hangsúlyozzuk, elősegítjük az átmenet folyamatosságát.

2.2.2. A kapcsolattartás feladatai

- ✓ Az óvodapedagógusok ismerjék meg az iskola nevelési elveit, követelményeit, az iskolai pedagógiai programot.
- ✓ Az iskolai pedagógusok óvodai látogatását, az óvodai élet és nevelőmunka megismerését lehetővé tesszük.
- ✓ Tájékoztatjuk a tanítókat a gyermekek fejlettségi szintjéről, az egyéni bánásmódról, az esetleges beilleszkedési, alkalmazkodási, tanulási nehézségeikről.
- ✓ Közös rendezvényeket, közös ünnepségeket szervezünk. A nagycsoportosokkal iskolai órákat látogatunk.
- ✓ Meghívjuk az elsős tanítót szülői értekezletre, a szülők tájékoztatása érdekében.
- ✓ Alkalmanként közös szülői értekezletet tartunk.
- ✓ Közös megbeszéléseken, nevelési értekezleten beszéljük meg feladatainkat.
- ✓ Az óvónő kíséri figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését.

2.2.3. Az együttműködés formái:

- ☺ Állandó élő kapcsolat a helyi iskola nevelőivel, a szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása
- ☺ Kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés
- ☺ Szakmai tanácskozások, megbeszélések
- ☺ Szülői értekezleteken való részvétel: a leendő első osztályos nevelők tájékoztatják az iskolába készülő gyermekek szüleit pedagógiai elképzeléseikről, az iskolába lépés teendőiről
- ☺ A gyermekek látogatása az iskolában: megismerkednek a tanító nénivel és az iskolai környezettel
- ☺ Közös rendezvények szervezése

2.3. Az óvoda és a közművelődési intézmények

A közösségi élet alakításának kiváló és elengedhetetlen nevelési eszköze a közművelődési intézmények programjainak kihasználása. A közös élményeken túl lehetőséget nyújtanak az adott helyzetben a magatartási és viselkedési formák elsajátítására, gyakoroltatásra is. pl. gyermekműsorok, közös programok szervezése, könyvtárlátogatás, szlovák néprajzi kiállítás látogatása stb.

2.3.1. A kapcsolattartás elvei

- ✓ Tartsa szem előtt az óvónő, hogy a választott program a gyermek személyiségfejlődését pozitív irányba befolyásolja.
- ✓ Az óvónő nevelő munkájában, a nevelés tartalmában tudatosan érvényesítse a színház, mozi, kiállítás, könyvtár sajátos kínálatát.
- ✓ Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolatában érvényesüljön a kölcsönös nyitottság.

2.3.2. A kapcsolattartás feladatai:

- ✓ Folyamatosan tájékozódunk a környező községek, városok művelődési házainak programjáról.
- ✓ A gyermekek életkorának megfelelő programot választunk.
- ✓ Készítse fel a gyermekeket az óvónő az esztétikai, művészi élmény befogadására.
- ✓ Keltse fel az óvónő a gyermekek érdeklődését a könyvek iránt.
- ✓ A szülőket is tájékoztatjuk a közművelődési lehetőségekről.

2.4. Az óvodák egymás közötti kapcsolata

Az intézményhez tartozó óvodák, kapcsolatban vannak egymással. Egymás munkájának megbecsülésén túl, szakmai segítséget is nyújtunk egymásnak.

2.4.1. A kapcsolattartás elvei

- ✓ A módszertani szabadság tiszteltben tartása mellett szakmai segítség nyújtása, tapasztalatok átadása, közös problémák megbeszélése útján.
- ✓ Az ön és továbbképzések érdekében érvényesüljön a folyamatos kapcsolattartás, információcsere.
- ✓ Az együttműködés -, a tevékenységek összehangolása során érvényesítjük a kölcsönös bizalmat, megbecsülést.

2.4.2. A kapcsolattartás feladatai:

- ☺ Aktív szakmai magatartás biztosítása, a megbeszélésekre, nevelési értekezletekre való igényes felkészüléssel.
- ☺ Hospitálás lehetősége, tapasztalatok átadása az intézményegységek között.
- ☺ Pályakezdő, illetve kevés szakmai tapasztalattal rendelkező kolléga segítése.
- ☺ Közös program szervezése.
- ☺ A továbbképzések információinak, ismereteinek, tapasztalatainak továbbadása munkaértekezleten, hospitálások alkalmával.

2.5. Óvoda - Idősek Klubja

Az idősekkel való találkozás révén az ajándékozás, gondoskodás örömének átélését segítjük elő. Meghívjuk őket nyilvános ünnepségeinkre, alkalmanként műsorral színesítjük rendezvényeiket.

2.6. Óvoda - Fenntartó

Lényeges az intézményegységek fenntartásának, működésének, a Helyi Óvodai Program megvalósulásának érdekében. Kapcsolatunk folyamatos, együttműködő. A fenntartó biztosítja az intézményben – a takarékos és racionális működés miatt - az el nem látott feladatokat (Parkgondozás, karbantartás).

A körjegyzőség pénzügyi csoportja - megállapodás alapján - ellátja az óvodák gazdálkodásának technikai lebonyolítását.

2.7. Szlovák Nemzetiségi Önkormányzattal (Pitvaroson)

Együttműködés a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása, fejlesztése terén.

Formái:

- rendszeres konzultáció;
- közös programok szervezése /részvétel a szlovák bálon/
- segítségnyújtás: dalok, versek, népi hagyományok felkutatásában, helyi népszokások felelevenítésében.

Kapcsolattartás formája: folyamatos napi kapcsolat.

2.8. Óvoda – és Gyermekjóléti Szolgálat

Kapcsolatuk szükségszerűen együttműködő. Szükség esetén közös családlátogatásokat végzünk.

2.9. Óvoda - Falugondnokok

A falugondnokok segítő közreműködésével valósítjuk meg az intézményi beszerzéseket, a gyermekek alkalomszerű szállítását, az esetleges ügyintézéseket.

2.10. Óvoda - egészségügyi intézmény

A háziorvosok, a fogorvos, a védőnő látják el az óvodás gyermekek egészségügyi szűrését. Segítséget adnak egészségnevelő programok megvalósításában.

Formái:

- alkalmankénti esetek megbeszélése;
- tanköteles korú gyermekek részére iskola alkalmassági vizsgálat;
- hallás vizsgálat évente;
- tájékoztató előadások szervezése a szülőknek.

2.11. Óvodák – Módszertani Bölcsőde

A módszertani bölcsőde szakértői segítik, kérésre ellenőrzik az egységes óvoda-bölcsőde szakmai munkáját, elsősorban a bölcsődés korú második életévüket betöltött gyermekek szakszerű ellátása érdekében.

Szakmai szervezetekkel

Megyei Pedagógiai Intézet, Továbbképzési Intézmények

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat és érdeklődésünknek megfelelően illetve a választott programunk megkívánta fejlesztési lehetőségeknek megfelelően részt veszünk azokon. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

Kapcsolat kialakítását kezdeményezzük: vállalkozókkal, alapítványokkal, adományozókkal, különböző szervezetekkel.

3. GYERMEKVÉDELEM

3.1. Célja:

A veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet korai felismerése, okainak feltárása. A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartásával a károsító tényezők megszüntetésében való segítségnyújtás, együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, különböző

szakemberekkel közösen.

3.2.Feladata:

- preventív - a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.
- korrekció - A problémák felismerése, az okok megkeresése, a Családsegítő Központtal illetve a gyermekjóléti szolgálattal valamint a fenntartóval közösen. Az együttműködő segítségnyújtás megvalósítása, amelyre legyen jellemző a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás.

A testi-, érzelmi-, értelmi-, szociális fejlődés feltételeinek megteremtése a biztonságos, egészséges, derűs környezet biztosításával. A gyermek családi hátterének, környezetének megismerése, feltérképezése családlátogatás alkalmával (új gyermekeknél). A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermek kiszűrése. A kialakuláshoz vezető tényezők: alacsony jövedelem-fogyasztási szint, munkanélküliség, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsága, műveltségi szintje. Következménye lehet a gyermek esély- egyenlőtlensége.

Segítséget jelent:

- rövidebb, hosszabb ideig tartó támogatások,
- anyagi segítyezésük,
- lehetőség szerinti társadalmi integrációjuk.

Amennyiben a hátrányok halmozódnak és a család nem tud kiemelkedni helyzetéből a gyermekek (halmozottan) hátrányos helyzetűvé válnak, ami gyakran veszélyeztetettséghez vezet.

- **Veszélyeztetett gyermekek** azok, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy gondozó környezet nem biztosítja, tartósan fizikai, lelki bántalmazásnak, (és/vagy) szexuális bántalmazásnak, erőszaknak vannak kitéve, fejlődésében családja és környezete károsan befolyásolja, és ezt nem ellensúlyozza semmi.

Kialakuláshoz vezető tényezők: a családra, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban devianciák halmozott előfordulása. (alkohol, brutalitás, bűncselekmény, drog stb.)

Következménye lehet a gyermeknél is megjelenő deviáns magatartási forma kialakulása, súlyos érzékszervi károsodás, tartós betegség.

A család és a környezet értékei, normái jelentősen eltérnek a társadalmi értéktől és ezzel negatív mintául szolgálnak a gyermeknek.

A veszélyeztetett nyilvántartásba vétel szempontjai:

- Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés,
- Erkölcstelen családi környezet, italozó szülők, bűnöző családi helyzet
- Egészségügyi okok: súlyos érzékszervi károsodás, súlyos, tartós betegség
- **Tartós fizikai bántalmazás**, mely során a gyermeket családtagjai folyamatosan vernek.
 - **Jelei**: külsérelmi nyomok, társaival szembeni agresszív viselkedés, védekező reakciók, ha közelednek hozzá, önagresszió
- **Tartós lelki bántalmazás**, akit családtagjai, környezete folyamatosan csúfol, vagy megaláz, megszegyenít, szeretetétől megfosztja, szóval durván bántalmazza, önbizalmát rombolja, akinek örömről, bánatáról nem vesz tudomást.
 - **Jelei**: dac, önbizalom hiánya, magába fordulás, túlzott ragaszkodás, bizalmatlanság, szorongás

- *Szexuális zaklatásnak*, erőszaknak kitett gyermek, akit családtagjai szexuális témájú filmek, képek nézésére kényszerítenek, vagy akit egyetlen helyen fogdosnak, simogatnak, vagy arra kényszerítenek, hogy egyetlen helyen hozzájuk érjen. (megerőszakolás, gyermek prostitúció)
→ Jelei: visszahúzóódás, külsérelmi nyomok, érintésre összerezzénés, kihívó viselkedés, gyakori alhasi fájdalmak,
- *Tartós elhanyagolásnak* kitett az a gyermek, akit családtagjai nem megfelelően gondoznak (ritkán fürdetnek, hiányosan öltöztetnek, nem megfelelően táplálnak), betegség esetén nem biztosítják az orvosi ellátást, vagy akire egyáltalán nem figyelnek.
→ Jelei: sápadtság, köhögés, ápolatlanság, aluszékonyság, túlzott ragaszkodás a pedagógushoz, visszahúzóódás, csavargás, szándékos rongálás, kéregetés

Segíteni tartós, szakemberek által nyújtott támogatással lehet, hogy életesélyeik, fejlődési lehetőségeik javuljanak.

- A gyermekvédelem szorosan kapcsolódik az óvodáink pedagógiai tevékenységéhez. Összefügg azzal, hogy az óvodában olyan légkört, olyan igazgatási, pedagógiai tevékenységet alakítsunk ki, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön.
- Pedagógiai tevékenységünkkel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy minden gyermek részére biztosítsuk a fejlődéshez szükséges feltételeket.
- Lehetőségeket - a gyermek képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához.
- Szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi -, vagyoni helyzeténél vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak.
- Az óvodai gyermekvédelmet az első legfontosabb jelzőrendszernek tekintjük, hiszen a gyermekek minden problémája (éhsége, agresszivitása, szorongása, elhanyagoltsága, kék foltjai stb.) itt érzékelhetőek először.
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja megfogalmazta az óvoda funkciói között azt, hogy óvó - védő funkciót kell betöltenie. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, kiemelten kezeljük a gyermekvédelmet. Intézményegység - vezetőink kiemelt feladata a Gyermekjóléti Szolgálattal való ez irányú folyamatos és szoros kapcsolattartás.
- Az intézmény vezetőjének folyamatos tájékoztatása.
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységért alapvetően az intézmény vezetője felel.

Az óvoda vezetője köteles

• jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál
Hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A gyermekvédelmi munka **valamennyi óvónő** feladatkörébe beletartozik.

Feladatuk:

- ⇒ a gyermekvédelmi esetek feltérképezése
- ⇒ folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek pszichés állapotát, egészségi állapotát, tápláltságát;
- ⇒ még több szeretetet nyújt, simogat, megölel, fokozottan odafigyel;
- ⇒ észrevétlenül pótolja a táplálkozási hiányt (többször szed a gyermeknek, kínálja);
- ⇒ adatszolgáltatás, környezettanulmány készítése a hatóság kérésére
- ⇒ a pedagógiai munka koordinálása
- ⇒ kapcsolattartás a családsegítő szolgálattal, esetleg a Nevelési Tanácsadóval és Szakértő Bizottsággal

Az óvodavezető feladatai

- A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása: feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal
- A törvény és a rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása
- Veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása
- Étkezési kedvezmények meghatározása a törvényi jogszabályoknak és az önkormányzati rendeleteknek megfelelően. Ezek dokumentálása.
- Óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása

III.

ÓVODÁINK EGÉSZSÉGVÉDELMI, EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMJA

Az egészségnevelés fő feladata, a gyermekek egészséges életre nevelése, az egészség megtartására, megerősítésére, a stressz hatások feldolgozására történő felkészítése. A (2), 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét.

Legfontosabbnak tartott értékeink:

- ☺ Az élet és testi épség védelme,
- ☺ Az egészség védelme és fejlesztése, egészséges gondozás,
- ☺ Az egészséges táplálkozás biztosítása,
- ☺ Elegendő mozgás-lehetőség, rendszeres testedzés és játéklehetőség biztosítása,
- ☺ A szocializáció (a társadalomba való beilleszkedés) segítése,
- ☺ A világ tevékeny megismerése,
- ☺ Az érzelmi és értelmi fejlesztés megvalósítása.

Az egészségvédelem, mint általános nevelési elv, átfogja az óvodai nevelés minden mozzanatát. Nem lehet az óvodai életnek egyetlen mozzanata sem, amelyben ne válnék kötelező erejűvé az óvodapedagógusok és az óvodai dolgozók számára az élet, a testi épség és az egészség megvédése.

Az egészségnevelés fő területei nemcsak egymással vannak szoros kölcsönhatásban, de kihatnak az óvodai nevelés egyéb területeire, főbb feladatára. Szoros kölcsönhatásban áll az értelmi képességek fejlesztésével, az erkölcsi neveléssel, az akarat, a kitartás, az önuralom fejlesztésével, a gyakorlati életre neveléssel, stb.

Az egészségnek az egyéni fejlődés minden szakaszában, a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. Megléte még nem határozza meg valamely nevelési feladat sikerét, de hiánya mindenképpen nevelési akadályként hat vissza.

Ezért az egészségnevelésnek hangsúlyosnak kell lennie az óvodai élet minden percében.

Az egészség fogalmába nem csupán a betegség tüneteinek hiánya tartozik bele. Az egészséghez a teljes testi-lelki-szellemi jólét, a szociális biztonság is hozzátartozik. Az egészségnevelésben alapvető feladata van a pedagógusnak és a szülőnek is egyaránt.

Feladatok:

- ☺ A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- ☺ Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- ☺ A gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése
- ☺ A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- ☺ Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- ☺ A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- ☺ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- ☺ Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

1. Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset- megelőzés és elsősegélynyújtás

1.1. A gyermek gondozása

A gyermek gondozásának záloga az óvodapedagógus és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Az óvodapedagógus fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az óvodapedagógus. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét.

Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok a dajkák bevonásával állapodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében az azonos gyakoroltatás érdekében.

A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják, ezért fontos, hogy az óvodai étkezés étrendje kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen.

1.2. Egészséges táplálkozás

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja.

Az óvodás gyermekek többsége az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A

fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban- minden igyekezet ellenére- sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni.

A gyermekeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az **alapélelmiszer csoportok** között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség
- (3) hús, hal, tojás
- (4) tej és tejtermék
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- ☺ Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágasra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (család biztosítja).
- ☺ Szervezzenek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetente egy-két gyümölcs- és zöldségnapot.
- ☺ Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a túlzottan cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Hagyják ki étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, kólafélét, a kekszet, a chipset és egyéb rágcárnivalókat, „nasikat”. A családi étrendben szerepeljen kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartalmú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.
- ☺ Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Tegyék az étkezést örömtelivé, teremtsenek jó hangulatot az ételek elfogyasztásához.
- ☺ Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében teremtsenek játékos alkalmakat arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek készítésének (pl. saláta, szendvicskészítés stb.).
- ☺ A nevelési év során legalább 1-2 alkalommal kerüljön lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő szervezett tevékenység a gyerekek körében.
- ☺ Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek az őszi/tavaszi piacot, boltot, kertet látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal teszik vonzóvá a gyermekek számára az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók és a salátakészítés zöldségekből, gyümölcsökből. Az óvónők erősítsék a gyermekekben, hogy nagyon fontos a zöldség és a gyümölcs bevitele a szervezetbe, és a saját „szintjükön” el is tudják mesélni, hogy miért fontosak: a sárgarépatól „szép lesz a bőrünk”, ha sok narancsot, kivét eszünk „legyőzzük a betegséget”.
- ☺ Az étkezések során előforduló minden féle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgessenek a tej fontosságáról, a tejtermékek jelentőségéről, miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.
- ☺ Tanítsuk meg a helyes fogápolást, a fogápoló eszközök használatát, tisztán tartásának módját, hogy a napi rutin része legyen. Valamint tudatosítsuk, hogy a fogmosás fontos.

- ☺ A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a folyadékvesztéséget pótolni kell. Ezért a gyermekeknek állandóan biztosítani kell, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásai vannak. A felnőttek a szülők segítségével ismerjék meg ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására.

1.3. Mindennapos fejlesztő mozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért:

- ☺ Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermekek mozgásigényének kielégítését. Mindennap szervez mozgástevékenységet (teremben vagy udvaron).
- ☺ Heti legalább 1 alkalommal kötelező tornafoglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a torna, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- ☺ Időjárástól függően (kivéve köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfényedzést biztosít a fokozatosságot betartva.
- ☺ A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).
- ☺ Óvodánkban igyekezzünk minél változatosabb mozgásformákat beépíteni a napirendbe.
- ☺ A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciók fejlesztő tornák, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermekek lábtartása javítható.

Minél korábban megismerkednek a gyermekek a különböző mozgásformákkal, annál nagyobb hatást érünk el a koordinációs képességük, erőnlétük, ritmusérzékük, kitartásuk fejlődése terén, s talán rejtett tehetségük is kiderülhet.

1.4. Személyi higiéné

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a vécé használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk:

- csapok elzárása
- folyékony szappan használata
- levegő minősége a csoportszobában
- közvetlen környezetünk tisztán tartása (csoportszoba, udvar)

Óvodapedagógus feladatai:

★ Tisztálkodás

- ☺ A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- ☺ Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- ☺ A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- ☺ A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt.
- ☺ Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- ☺ Kiemelten fontosnak tartjuk a gyermekeknél a testi tisztasággal szembeni igényesség kialakítását. Ezt az igényességet, feltételes reflexként kell kialakítanunk a gyermekben, hiszen bőrünk véd a fertőzésekkel szemben, és ki van téve a szennyeződéseknek.
- ☺ A kéz alapos megtisztítása az első legfontosabb higiénés előírás, amit a gyerekekkel el kell sajátíttatnunk már kicsi koruktól kezdve. Fontos, hogy erre az óvodában és otthon is odafigyeljünk, hiszen így elkerülhető, megelőzhető a betegség.
- ☺ Természetesen, a személyi higiénéhez tartozik a mindennapi fürdés is.
- ☺ Érdeemes a csípéseket, sebeket naponta megvizsgálni, valamint kullancs ellen is átvizsgálni az egész testet.
- ☺ Nagyon fontos az évszaknak megfelelő bőrápolás gyermekeknél is (télen arckrém a szél miatti szárazság ellen, nyáron naptej az erős napsugárzás ellen).

*** Öltözködés**

- ☺ Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját jelénél az öltözőben, illetve székénél.
- ☺ A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- ☺ Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- ☺ A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.
- ☺ Az egészség megőrzéséhez elmaradhatatlan a megfelelő öltözködés is. Az öltözködés testünk hőszabályozásának mesterséges formája, valamint véd a szennyeződésektől és mechanikai hatásoktól is. Mindig rétegesen öltöztessük a gyerekeket. Sem a túlöltözés, sem az alul öltözés nem egészséges.
- ☺ Majdnem mindig ajánlott valamilyen fejfedőt adni a gyerekekre, nyáron a napszúrás ellen, tavasszal és ősszel a szél ellen, télen a hideg ellen.

*** Pihenés**

A mozgás mellett a megfelelő mennyiségű alvás, pihenés, nagyon fontos a gyermek kiegyensúlyozott fejlődéséhez. A gyermek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki.

- ☺ Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).
- ☺ A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel stb.
- ☺ Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.

- ☺ A pizsama és a párna+huzat tisztításáról a szülő, (a takaró+huzat mosásáról az óvoda) gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.
- ☺ Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.
- ☺ Az óvodás gyermek saját testi higiénijának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.
- ☺ A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.
- ☺ A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.
- ☺ Az óvodába kijáró logopédussal konzultál, aki a beszédhibás gyermekek fejlesztését végzi. Május végén (és a nevelési év elején) felméri a beszédhibás gyermekeket, és az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.
- ☺ A fejlesztő pedagógussal kapcsolatot tart, és rendszeresen konzultál a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséről, Szakértői Bizottság által kiállított szakvélemény alapján.
- ☺ A gyógy testnevelő, az óvoda orvosával együtt, minden év április/májusában szűrővizsgálatot tart, ahol megnézi/felméri a gyermekek testi, fizikai egészségi állapotát (gerinc, lábboltozat, izomzat stb.). Az eredmények alapján javaslatot tesz, hogy a következő nevelési évben mely gyermekek részesülnek külön fejlesztésben a gyógytorna keretein belül. Az eredmények tükrében, és az óvónőkkel egyeztetve tervezi meg a fejlesztő foglalkozásokat az órarendjében.

1.5. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedés függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga a gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan. Fontos az önkéntes részvétel: a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (leburnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik kipufogógáza, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, a vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.

- Élmények elmondása dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, gyárkémények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: Károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös helyiségben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, hogy milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A pszichohigiénés nevelés biztosítása

- ⇒ Szabad, félelem-mentes óvodai légkör kialakítása, ahol optimális a csoport tagjainak alkalmazkodási szabályozása (nem sok a tiltás)
- ⇒ Megfelelő mozgástér, mozgáslehetőség biztosítása, a zajszint csökkentése (felnőttek és gyerekek megfelelő hanghordozása, hangereje)
- ⇒ A gyermeknek az óvónővel, társaival és más felnőttekkel való kapcsolatában a rokonszenvet, szeretetet, kötődést kell erősíteni
- ⇒ A gyermekek az óvoda tárgyi, eszközi feltételei között „otthonosan” mozoghassanak, szabadon élhessenek, tevékenykedhessenek
- ⇒ Az óvodai élet napirendjét folyamatosság, kiszámíthatóság és rugalmasság jellemezze
- ⇒ A fáradt, neurotikus, félelmi-szorongásos, perifériás helyzetű gyermekek gondozására-nevelésére
- ⇒ Az agresszív magatartású gyermekek viselkedési korrekciója (a durva, felülkerekedő gyermekek lefoglalása), szükség szerint a nevelési tanácsadó, vagy pszichológus közreműködésével
- ⇒ Beszédhibás gyermekek korrekciós nevelése, logopédiai kezelése
- ⇒ Részben mozgáskorlátozott gyermekek nevelésének vállalása

A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármely területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésénél, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy vaj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

- ⇒ **Érzelmi elhanyagolást** jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- ⇒ **Fizikai elhanyagolást** jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.
- ⇒ **A gyermekbántalmazás** azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt – bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
- ⇒ **Fizikai bántalmazás** az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különös ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)
- ⇒ **Az érzelmi bántalmazás** azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezik.
- ⇒ **Szexuális bántalmazás** a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog-és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy késztetése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.
- ⇒ Különleges ellátást és kezelést igényel, ha **gyermek bántalmaz gyermeket**. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl – ismételten – fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- ☺ Az óvoda ellátja a tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető

okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.

- ☉ A nevelési intézmény közreműködik a gyermek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- ☉ A gyermek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető, tagóvoda vezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan „érzékeny”. Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

1.6. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyermekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő fontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyermekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl. bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelnünk a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások:

A gyermekekkel

- ⇒ az óvodai nevelési év, valamint
- ⇒ szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
 - a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
 - a tilos és az elvárt magatartásforma.
- A védő-óvó előírásokat a gyerekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.
 - Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatában vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok szintén az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.
 - Elsősegélydoboz a betegszobában és a folyosón található.
- Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközökre is vonatkozik.

- ✓ Az épület és az udvar balesetveszélyes helyeinek, bútorzatának, eszközeinek folyamatos balesetmentesítése
- ✓ Az asztalok, székek, fektetők biztonságos állapota, használata
- ✓ A csoportszobák helyes megvilágítása (35 W/m), fűtése (minimum 20°C), a világító- és fűtőtestek biztonságos állapota
- ✓ A balesetveszélyes helyek és helyzetek bemutatása, veszélyhelyzeteket felderítő játékos gyakorlatok
- ✓ A balesetmegelőző helyes magatartás bemutatása
- ✓ Az eszközhasználat megtanítása (pl. olló, kés, villa, kerti szerszám használatának gyakorlása)
- ✓ Az önálló feladatok (munkajellegű tevékenységek) közös elvégzése (pl. ágyazás, bútorok mozgatása)
- ✓ A törött játékok használatából eredő balesetveszély
- ✓ A játékszerek rendszeres ellenőrzése, selejtezése
- ✓ Megfelelő fegyelmezési módszerek alkalmazása a testnevelés foglalkozásokon és szabadidőben
- ✓ A közlekedési szabályok játékos gyakorlása

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- ☺ Esztétikusan terítenek, kulturáltan étkeznek.
- ☺ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasszanak, önállóan vizet töltenek a kancsóból. Készségszinten használja az evőeszközöket.
- ☺ Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ☺ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- ☺ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésűlködnek.
- ☺ Teljesen önállóan, helyesen, megfelelő sorrendben öltözködnek, vetkőznek, ruhájukat helyrerakják.
- ☺ A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket önállóan befűzik, bekötik.
- ☺ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ☺ Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- ☺ Szívesen kezdeményeznek mozgásos játékokat, szívesen vesznek részt benne.
- ☺ Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.

Az egészségügyi szervekkel való együttműködés

- ✓ Folyamatos kapcsolattartás a gyermekorvossal, fogszakorvossal, védőnővel, a látogatások rendjének összehangolása
- ✓ A szűrővizsgálatok és kötelező védőoltások népszerűsítése, segítése
- ✓ Az iskolaérettségi vizsgálatok megszervezése, lebonyolítása
- ✓ Csoportos fogászati szűrővizsgálat megszervezése évente egy alkalommal
- ✓ Fogbalesetek és fogbetegségek megelőzését célzó csoportos foglalkozás
- ✓ Logopédus beállítása a beszédhibák javítására
- ✓ Külső pszichológus (Családsegítő Központ) bevonása a viselkedési rendellenes vagy pszichoszociálisan sérült gyermekek nevelésébe és a szülői tanácsadásra,
- ✓ Gyógytornász (utazó pedagógus) segítségének igénybevétele a korrekciós munkához
- ✓ A Nevelési Tanácsadóval való kapcsolat megszervezése, működtetése
- ✓ Az óvoda helyiségeinek, udvarának, étkeztetésének közegészségügyi ellenőrzése (ÁNTSZ)
- ✓ Fertőző megbetegedése esetén a szükséges járványügyi intézkedések megtétele

- ✓ Egészségnevelő akciók gyermekek, illetve szülők részére különböző szakemberek bevonásával (orvos, védőnő, stb.)
- ✓ Az óvodapedagógusok és technikai dolgozók egészségvédelmi és egészségnevelési folyamatos képzése
- ✓ Együttműködés betegség, baleset, elsősegélynyújtás esetén

Az óvoda közegészségügyi követelményeivel kapcsolatos feladataink:

- Az óvoda épületének, udvarának általános higiéniája, szépítése
- Az óvoda környékének mentesítése allergiát okozó tényezőktől, parlagfű irtás
- A foglalkoztató termék higiéniája, szellőztetése, világítása, fűtése
- Az udvari és szobai játékok higiéniája, esztétikája, balesetmentessége
- Az udvari homokozó folyamatos fertőtlenítése, tisztán tartása
- Az egészségügyi berendezések működése, javítása, cseréje, kiegészítése (kiemelten: mosdó, fürdő, WC)
- A személyi higiéniás szokásalakítás feltételei (mosdás, WC-használat, fogápolás, étkeztetés)
- A gyermekek pihentetésének feltételei (altatás, napközben végezhető pihenés)
- A szobai játék közegészségügye (parketta, szőnyeg, portalanítás, szellőztetés)
- Állat- és növénygondozás higiéniája
- Tálaló konyhai higiéniás előírások betartása
- Testnevelési felszerelések, udvari játékok balesetmentessége
- A beteg gyermek elkülönítésének lehetősége
- A szezonális betegségek megelőzése (fertőtlenítés)

Egészségnevelési eszközök, módszerek a gyermekek, az óvoda dolgozói és a szülők körében

- 📖 Gyermekek részére készült az egészségnevelő munkát segítő diafilmek, videó-filmek, könyvek, beszerzése, bemutatása
- 📖 „orvosi-rendelő” (játék-sarok) kialakítása, egyszerű diagnosztikus és vizsgáló egészségügyi játékeszközök biztosítása
- 📖 A gyermekek részvétele a játékok tisztántartásában, rendezésében
- 📖 A foglalkoztató termék tisztántartása rajz, festés, gyurmázás, kézimunka után
- 📖 A táplálkozási szokások megváltoztatását segítő saláta-készítések, közös főzési gyakorlatok
- 📖 Az óvodapedagógusok részvétele egészségpedagógiai fórumokon, konferenciákon
- 📖 A dajkák egészségnevelési továbbképzésének, baleset- és munkavédelmi oktatásának, megszervezése
- 📖 Az óvoda és a szülői ház egészségnevelésének összehangolása, a kettős nevelés közötti feszültség feloldása
- 📖 A szülők részére a beszélgetés, a „kibeszélés”, a meghallgatás, a meggyőzés lehetőségének megteremtése
- 📖 A szülők részére egészségnevelési felvilágosítás, tanácsadás szervezése (pl.: szülői értekezleten, filmvetítéssel egybekötött előadáson, stb.)
- 📖 Egészségnevelési (egészségpedagógiai programot bemutató) óvodai nyílt nap rendezése

Az óvodai dolgozók egészségvédelmének követelményei

- ✓ Az óvoda dolgozóinak életkora, kondíciója, egészségi alkalmassága
- ✓ Az egészségügyi vizsgálatok rendszeressége
- ✓ Az óvoda dolgozóinak emberi kapcsolata, együttműködése, az óvoda érzelmi klímája
- ✓ Az óvodai túlmunka elemzése, a túlfatás okainak feltárása

- ✓ Az óvoda dolgozói körében előforduló neurózis, káros szenvedély, szociális probléma, zavaró hatásának kiküszöbölése
- ✓ A dohányzó dolgozók elvonásra ösztönzése
- ✓ A minősítéssel járó kedvező/kedvezőtlen hangulat elemzése, feldolgozása
- ✓ A dolgozók komfortérzetének biztosítása (világítás, fűtés, zajhatás, tisztasági állapot, testi szükségleteinek kielégítési lehetősége, pihenési alkalmak)
- ✓ A munkabeosztás helyessége, kényszerei, túlterhelő hatásának feloldási lehetőségei
- ✓ Az alkalmazkodás megítélése az óvodai munka terhelésére, az óvoda dolgozóinak hiányzása, betegállománya (okai)

IV.

AZ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE

1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

1.1. Az óvodai nevelőtestület jellemzői

Az óvodapedagógus

Az óvodapedagógus munkájának lényege az, hogy tudását átadva, és a gyermekekben rejlő képességeket kibontakoztatva biztosítsa fejlődésüket, és hozzásegítse őket, az értékeket és javakat teremtő élethez. A pedagógus állandóan törekszik a saját személyiségének, képességeinek fejlesztésére, kiemelten a következő értékek tekintetében: emberszeretet, optimizmus, lelkiismeretesség, igazságérzet, nyíltság, türelem, empátia, önzetlenség, a különbözőség elfogadása, áldozatkészség, önismeret, önkontroll és felelősségvállalás.

1.1.1. Az óvodapedagógusokkal szemben támasztott követelmények – pedagógusképünk

- ✓ A gyermek egyéniségét, emberi méltóságát és jogait mindenkor tiszteletben tartja, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Sem testi, sem lelki erőszakot nem alkalmaz.
- ✓ Ismeri a rábízott gyermekek életkori szükségleteit.
- ✓ Érvényre juttatja az intézmény nevelési programjában megfogalmazott nevelési elveket, eljárásokat.
- ✓ Alkalmazza a differenciált egyéni fejlesztést, törekszik a nevelés során keletkező konfliktusok helyes kezelésére.
- ✓ A gyermek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja, tiszteletben tartva a szülők elsődleges felelősségét a nevelésben.
- ✓ Módszereit változtatatosan alkalmazza a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre is.
- ✓ Szociális, mentális és szomatikus problémák észlelése esetén segítséget nyújt, illetve kapcsolatot teremt az ellátó szervekkel.
- ✓ Rendelkezik a gyermekek iránt megnyilvánuló együtt érző, oda- és ráfigyelő magatartással. Befogadó (inkluzív) szemléletet kell követnie.
- ✓ Etikusan viselkedik az óvodán belül és kívül.
- ✓ Igénye van az önképzésre, részt vesz a továbbképzéseken.
- ✓ Problémamegoldó képességekkel rendelkezik, felkészül
- ✓ Gondoskodik a gyermek testi épségének megővéséről.
- ✓ Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.
- ✓ A gyermekekkel elsajátítja a közösségi együttélés szabályait, a gyermekeket a helyes viselkedési normák betartására nevei.
- ✓ Tiszteletben tartja a gyermek és szülő jogait, világnézetét.
- ✓ Az intézmény belső életével kapcsolatos információkat, valamint a gyermekek és szüleik adatait szolgálati titokként kezeli.

1.1.2. A pedagógiai munkát segítő munkatársakkal – dajkával – szemben támasztott követelmények:

- ✓ Emberi szempontból feleljen meg az elvárásoknak: empatikus, toleráns, gyermekszerető, kreatív, határozott, következetes ember legyen.
- ✓ Munkája 2/3 része a gyermekekkel kapcsolatos gondozási, nevelési, étkeztetési feladat, és csak 1/3 része a takarítás.
- ✓ Mindenkor tartsa szem előtt a gyermekek emberi méltóságát, érdekeit, jogait.

- ✓ Munkája elvégzése során motivált és önmagával szemben igényes legyen.
- ✓ Tudja felvállalni az óvoda szellemiségét, célkitűzéseit, pedagógiai programját.
- ✓ Az intézmény belső életével kapcsolatos információkat, valamint a gyermekek és szüleik adatait szolgálati titokként kezeli.

1.2. Óvodapedagógusaink képzettsége, továbbképzései

- Óvodapedagógusaink (11 fő) felsőfokú, illetve főiskolai szakirányú képzettséggel rendelkeznek. 2 óvodapedagógusunk tanítói diplomával is rendelkezik, 2 fő szlovák nemzetiségi nyelvű óvónői képesítéssel, 3 fő közoktatás vezető szakképzettséggel és szakvizsgával, 1 fő szakvizsgával – amely nyelv- és beszédfejlesztő képesítéssel bír, 2 fő számítástechnikai ismeretekkel, 4 fő ECDL számítógépes felhasználói jogosítvánnyal rendelkezik.
- A bölcsődei kisgyermeknevelők szakképzettek, az egyikük diplomás óvodapedagógus is.
- Az óvodapedagógusok közül 6 fő elvégezte a jogszabályban kötelezően, a bölcsődés gyermekek gondozása-nevelése érdekében előírt, tanúsítványt adó képzést.

Az óvónők több éve dolgoznak együtt kiváló munkakapcsolatban.

• Helyi továbbképzések:

Kis létszámú óvodai nevelőtestületünk adottságából következik, hogy nem működnek a „klasszikus” továbbképzési módok.

Ennek ellenére 11 fős csapatunk komolyan veszi az önképzést.

Az óvónők munkáját a jobbra való törekvés, az új iránti igény és fogékonyság jellemzi. Törekszünk arra, hogy minél több ismerettel rendelkezünk. A folyamatos önképzést, továbbképzést igényeljük.

Belső továbbképzéseink formái:

- munkamegbeszélések,
- a külső továbbképzések megbeszélései, tapasztalatátadás,
- nevelési értekezletek
- hospitálások.

Külső továbbképzések

- Iskolarendszerű további szakképesítés megszerzésére irányuló képzések;
- Távoktatással megvalósuló tanfolyamok;
- Pedagógia Intézetek által szervezett szakmai továbbképzések;
- Szakvizsga megszerzése valamennyi óvodapedagógus részéről az elkövetkezendő években.
- Informatikai tanfolyamokon ECDL-s számítógépes felhasználói jogosítványok megszerzése

Továbbképzési terveink

Továbbképzési Programunkban az alábbi továbbképzéseket kiemelten támogatjuk.

- Szakvizsga, illetve szakvizsgával egyenértékű továbbképzés;
- Nevelőmunkát segítő felsőfokú szakképesítés megszerzése;
- Szakmai fejlesztő, ismeretbővítő, módszertani továbbképzés;
- További szakképzettség megszerzése;
- Számítástechnikai ismeretek fejlesztése;

Pedagógiai adatrögzítés területei

- Az intézményegységek pedagógiai, működési munkaterve.
Tervezési időkeret: egy év.
- A gyermekcsoportok nevelési - fejlesztési terve. (eltérhet a hagyományos csoport-naplótól)

Tartalmazza:

- a gyermekcsoport szokás és szabályrendszerét,
- esemény - programtervét,
- tevékenységi tervet.

Tervezési időkeret: 1/4 év, 1 hónap, 1 hét.

- Az egyén fejlődésének, fejlesztésének dokumentációja (fejlődési napló, személyiséglap) Megfigyelések a csoportnaplóban.
A feljegyzések folyamatosak, dátumozottak, szignáltak.
A nevelőmunka tapasztalatainak elemzése, értékelése folyamatos.

2. TÁRGYI FELTÉTELEK:

2.1. Pitvaros - Óvoda

Az óvoda berendezései, tárgyai megfelelőek. A munkavégzéshez szükséges tárgyi feltételek megfelelőek, biztosítottak.

Az óvoda alapítási éve 1913. Nagyobb jellegű felújítás 1975-ben történt (bővítés). Az óvoda komfortos, hiszen víz, gázfűtés és telefon, számítógép is van az intézményben. Az óvoda helységei: 3 csoportszoba, 2 mosdóhelység WC-vel (külön a kisfiúk és külön a kislányok részére); 1 tágas ebédlő; 3 öltöző helység a gyermekek részére; 1 kis előtér; 1 mosdóhelység a felnőttek részére; 1 irodahelység; 1 betegszoba; 1 raktár.

A csoportszobák világosak, tágasak. Kialakításuknál törekszünk a különböző játszóhelyek kialakítására, ahol meghitt, nyugodt, szeretetteljes környezetben játszhatnak a gyermekek. A képességfejlesztő játékoknak a csoportokban állandó helye van, így a kreatív fejlődéshez, ábrázolás, barkácsolás, asztali játékokkal a megszokott helyen tevékenykedhetnek.

A gyermek fejlődését elsősorban a mozgásos fejlesztő játékok alapozzák meg, ezt a lehetőséget bizonyos mértékig biztosítani tudjuk.

Az udvar felszereltsége megfelelő, van homokozó, mászóka, ülő alkalmatosság. Az udvaron füves, fás, árnyékos hely is található. Szerepjátékokhoz rendelkezésre áll a babaház.

Az alapvető tárgyi és eszköz ellátottság biztosítása, korszerűsítése, pótlása, cseréje, tervszerűen az anyagi lehetőségek függvényében történik.

2.2. Ambrózfalva óvoda:

Tágas, két csoport befogadására kialakított. Tornaszobával, külön ebédlővel, egy mosdóhelyiséggel, öltözővel, tálaló konyhával, egy kicsi irodával (fűtése rossz, a hőszigetelés hiánya miatt) rendelkezik.

Engedélyezett férőhely: 25 fő.

A tervezett udvarnagyobbitás 2007-ben megvalósult, de felszereltségének bővítése továbbra is nagyon indokolt.

Az óvoda központi fűtéses, természetes megvilágosítása jó.

A játék az egyik, az altatás a másik csoportszobában zajlik.

Raktározási (szertár) lehetőség problémát jelent, bár némileg javult az udvari tároló karbantartását követően.

Takarításához megfelelő minőségű és mennyiségű háztartási gép és tisztítószer áll rendelkezésre.

Rendelkezik audio - vizuális eszközökkel, a gyermekek által használt speciális óvodai számítógéppel.

Szükséges felújítások:

- karbantartás: udvarról nyíló mosdó karbantartási munkálatai,
 - villanyvezetékek cseréje,
- Eszközbővítés:
- a bölcsődés és vegyes életkorú csoportnak megfelelő játékok beszerzése,
 - sportszerek bővítése,
 - udvari játékeszközök beszerzése
 - munkajellegű tevékenységekhez szükséges eszközök.

2.3. Csanádalberti óvoda:

Engedélyezett férőhely: 25 fő.

Egy csoportszobával rendelkezik. 2001 decemberében az Általános Iskolával közös épületbe, felújított épületrészbe költözött, mely minden igényt kielégít. Egy csoportszobával rendelkezik, mely praktikusán két részre is osztható, külön többfunkciós ebédlővel, gyermekmosdóval, öltözővel, kiegészítő helyiségekkel, irodával, elkülönítővel.

Fűtése központi fűtés, természetes megvilágítása nagyon jó, déli fekvése miatt.

Udvara nagyon tágas, felszerelése bővítésre szorul. Tornaszobával nem rendelkezünk, az iskolai tornatermet használjuk.

Rendelkezik audio - vizuális eszközökkel, a gyermekek által használt speciális óvodai számítógéppel.

Szükséges eszközbővítés:

- játékok folyamatos pótlása
- udvari játékok, mászóakák bővítése
- sportszerek,
- kerti munkaeszközök beszerzése indokolt.

Óvodánk működési feltételei összességében jónak tekinthetők.

2.4. Nagyér - Óvoda

Az óvoda tárgyi feltételei - a helyi viszonyokat és a szűkös költségvetést figyelembe véve - *jónak mondhatók*, és emellett mindent megteszünk a modern, gyermek közeli, esztétikus külső és belső környezet biztosítása érdekében is.

Az óvodát 1908-ban építették, többszörösen felújított, átalakított épület. Komfortsága megfelelő: víz, gázfűtés, telefon megtalálható. A 165m² alapterületen fekvő, tágas, világos helyiségekkel rendelkező, állagában megóvott épület belső esztétikája jó feltételeket teremt az idejövő gyermekek számára.

Helyiségei: 1csoportterem, 1 torna- és fektető szoba, 1 tágas ebédlő, 1 pici tálalókonyha, 1 mosdóhelyiség WC-kel, 1 öltöző, plusz egy előtér, illetve közlekedő folyosó.

A csoportszoba tágas, világos, minden követelménynek megfelel.

Az épülethez tágas, zárt **udvar** tartozik, melynek nagy része füves és homokos terület, de található itt virágoskert és csekély alapterületen betonozott felület is.

Külső épületek: 1 raktárépület, 1 szolgálati lakás és garázs.

Az óvoda fő- és melléképületeinek állaga folyamatos felújítást igényel.

A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, viszont karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan szükség van!

3. A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK RENDSZERE, A FELÜLVIZSGÁLAT RENDJE

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- ✓ hálózatbővítés, leépítés, szervezeti átalakítás
- ✓ a nevelőtestület tagjai más program bevezetéséről döntenek
- ✓ A törvényi előírások módosulása, változása az ebből adódó feladatok kidolgozása és beépítése

A pedagógiai program átfogó felülvizsgálata, módosítása:
4 nevelési év után, illetve törvénymódosításkor minden esetben.

Rendkívüli felülvizsgálatot, módosítást kezdeményezhet a nevelőtestület kisebb csoportja (legalább 3 fő), a konkrét javaslat írásbeli előterjesztésével az intézmény vezetője felé, majd részletes szóbeli előterjesztést téve nevelőtestületi értekezleten.

A pedagógiai program átfogó felülvizsgálatát az intézményvezető végzi, és a nevelőtestület fogadja el.

Jóváhagyását az intézményvezető teszi meg.

V.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai program módosításának módja: A nevelőtestület, a szülők, az intézményvezető kezdeményezésére, a véleményező közösségekkel egyeztetve a nevelőtestülettel megszavaztatva. Amennyiben a módosítás érinti az óvoda gazdálkodását, támogatási igényét, a módosítást a fenntartóval egyeztetni, elfogadtatni kell.

A módosítás lehetséges indokai:

- Személyi és tárgyi feltételek változása
- Az intézmény vezetője kezdeményezi,
- A nevelőtestület több mint 50%-a kezdeményezi
- Belső strukturális változtatások
- Pedagógiai tartalmi változtatások
- Fenntartók részéről kezdeményezett változtatások
- Törvényi módosítások követése

A programot évente felül kell vizsgálni az intézményvezetőnek, és szükség esetén kezdeményezni a módosításokat.

Módosítások **adminisztrálása:** A program címlapjának belső borítóján.

A program publikálásának formája:

- Az óvodavezetői irodában, irattárban – nyomtatva, tagintézményekben, és CD formátumban.
- Az önkormányzat honlapján.
-

Jelen módosított Pedagógiai Program érvényességi ideje: 2015.szeptember 1-től

Pitvaros, 2015. augusztus 24.

Jóváhagyta:

Szabóné Brezina Brigitta
Szabóné Brezina Brigitta
intézményvezető

A korábban érvényben lévő Pedagógiai Programhoz viszonyítva, jelen Pedagógiai Programunk többlet költséggel nem jár, ezért a Fenntartó véleményének kikérése nem szükséges.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 26.§ (1) bekezdése

Jelen Pedagógiai Program módosítását az intézmény vezetőjének előterjesztése után a nevelőtestület 2015. augusztus 24. napján elfogadta.

Az elfogadás tényét a nevelőtestület képviselői az alábbiakban hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

Zatykóczy Zoltán Csikóczy Zoltán

A Pedagógiai Program módosításával kapcsolatban a Szülői Szervezet- a jogszabályban meghatározottak szerint- 2015. augusztus 24- én véleményezési jogot gyakorolt, melynek tényét a szervezet képviselői tanúsítják.

Ábrahám György
Ambrózfalva Egységes Óv- Bölcs.
SZMK elnöke

Kecskeméti Anett
Csanádalberti Egységes Óv- Bölcs.
SZMK elnöke

Kovácsné Fehér Mária
Nagyéri Óvoda SZMK elnöke

Nagy Zoltán
Pitvarosi Óvoda SZMK elnöke

A Pedagógiai Program módosításával kapcsolatban a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat (Pitvaros) a jogszabályban meghatározottak szerint véleményezési jogot gyakorolt, melynek tényét a szervezet elnöke tanúsítja.

Selvarics Zoltán

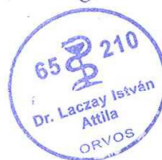
ÓVODAORVOSI VÉLEMÉNY

A Pitvaros Térségi Petőfi Sándor Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Óvoda-Bölcsőde
Egészségnevelési Programjáról az óvodaorvos véleménye:

- A program mindenben megfelelő, egyet értek vele, jónak tartom.

Nagyér, 2013. augusztus 29.

Alt György Laczay Kft.
DR. LACZAY ISTVÁN ATTILA
házi-, és foglalkozás-cső. szakorvos
6917 Nagyér, Petőfi S. u. 20.
Tel.: 62/ 521-919
ÁNTSZ eng.: VI-R-040/03493-2/2012

Dr. Laczay István

Dr Laczay István
Óvoda orvosa

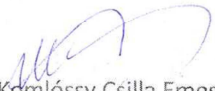
Judithné Pálkószki
Anikó
vezető

A Pitvaros Térségi Petőfi Sándor Napközi Otthonos Óvoda és
Egységes Óvoda- Bölcsőde Egészségnevelési programjáról
vélemény:

A program mindenben megfelelő, egyet értek vele, jónak
tartom.

Pitvaros, 2013. 08. 29.

Dr. Komlóssy Csilla Emese

óvoda orvosa

"DR. KOMLÓSSY" MEDICAL BT.
DR. KOMLÓSSY CSILLA
házt- és foglalkozás-ell. szakorvos
6914 Pitvaros, Mezőhegyesi út 54.
Adószám: 20585080-1-06
ÁNTSZ. eng. szám: 451-2/2004.

Hásci Ándrá Éva
védőnő

Védőnői Szolgálat
6914 Pitvaros,
Kossuth u. 42.
Tel.: 62/ 292-485

12.MELLÉKLETEK

Pitvaros Térségi Petőfi Sándor Napközi
Otthonos Óvoda és Egységes Óvoda-
Bölcsőde

**CSANÁDALBERTI
ÉS
AMBRÓZFALVI**

**EGYSÉGES ÓVODA-BÖLCŐDEI
TAGINTÉZMÉNYÉNEK
SZAKMAI PROGRAMJA**

Hatályos: 2013. szeptember 1-től

Készítette: Zatykóné Szabó Ibolya
tagintézmény vezető

Jóváhagyta: Szabóné Brezina Brigitta
intézményvezető

**„ A kisgyermeknevelés olyan láthatatlan befektetés,
ami csak sokkal később kamatozik
az emberi kapcsolatok minőségében, az egyének élettörténetében”**

I.

1. BEVEZETÉS

Bölcsődei szakmai programunk szervesen kapcsolódik óvodai helyi nevelési programunkhoz.

A nevelési célok, a nevelés alapelvei, a tevékenységformák hasonlóak, bár figyelembe kell vennünk az életkori sajátosságokat. A fő tevékenységi területek ugyanazok, de más hangsúlyt kapnak.

A 2011. szeptember 1-től megvalósuló, egységes óvodai-bölcsődei ellátás újabb kihívásokat jelent számunkra. A két évet betöltött bölcsődés korú gyermekek óvodai csoporton belüli ellátása szakmai munkánkat tovább színesíti.

Amennyiben óvodai csoportunk létszáma engedi, alkalmazkodva a környezet, a család, a társadalom elvárásaihoz, biztosítjuk kistélepüléseinken a gyermekjóléti alapellátás részeként, a két évet betöltött kisgyermekek napközbeni ellátását.

Szeretnénk segíteni a szülőket, hogy korábban visszamehessenek dolgozni, esetleg elhelyezkedésük nagyobb lehetősége miatt tanulmányokat folytathassanak.

Sajnos az is előfordulhat, hogy a gyermek védelme érdekében korábban van szükség az intézményes nevelésre, mivel szociális és egyéb okok miatt a gyermek egészséges fejlődése otthoni körülmények között nem biztosított.

Szeretnénk a feladatot magas színvonalon, mindenki megelégedésére végezni.

2.GYERMEKKÉP

A Bölcsődei Országos Alapprogram által meghatározott elveknek, - miszerint minden gyermek külön fejlődő személyiség, akinek sajátos, életkori és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak – megfelelően, vegyes életkorú óvodai csoportjainkban, vállaljuk a második életévüket betöltött kisgyermekek gondozását, nevelését.

A kisgyermek életében az első 3 év az első kötődések, a korai szocializáció időszaka, döntő jelentőségű a későbbi személyiségfejlődésben. A bölcsődei nevelés megosztja a szülőkkel a nevelés gondjait, hiszen az anya távolléte alatt mi gondoskodunk a kisgyermek egészséges fejlődésének feltételeiről.

Szeretnénk, ha bölcsődés gyermekeink érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkörben, egyéni és életkori sajátosságaiknak megfelelően fejlődjenek.

II.

1. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS CÉLJA:

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi / etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzetiségi/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése. A csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek esetében pedig minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a habilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

2. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ALAPELVEI

2.1. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Mindezek értelmében fontos tehát a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsőde életébe.

2.2. A gyermeki személyiség tiszteletének elve

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – a kisebb körű kompetenciából fakadó nagyobb segítségigénye / ráutaltsága miatt különleges védelem illeti meg.

A bölcsődei nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával.

2.3. A nevelés és gondozás egységének elve

A nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

2.4. Az egyéni bánásmód elve

A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

A kisgyermeknevelő meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. Fontos, hogy a bölcsődébe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől, ha sajátos nevelési igényű, ha viselkedése bizonyos esetekben különbözik a megszokottól, emiatt nehezebben kezelhető. A kisgyermeknevelő elfogadja, tiszteletben tartja a gyermek vallási, nemzetiségi/etnikai, kulturális ... stb. hovatartozását, és a lehetőségek szerint segíti az identitástudat kialakulását és fejlődését, segíti a saját és a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

2.5. A biztonság és a stabilitás elve

A gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandósága („saját” kisgyermeknevelő-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

2. 6. Az aktivitás, az önállósulás segítésének elve

A gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, az önállóság és az aktivitás tevékenység-specifikusságának, fizikai és pszichés állapottól függésének elfogadása, a gyermek felé irányuló szeretet, elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek meghallgatása, véleményének figyelembevétele, a kompetenciájának megfelelő mértékű döntési lehetőség biztosítása a bölcsődei nevelés-gondozás egyik kiemelt feladata.

A kisgyermeknevelő az élményszerzés lehetőségének biztosításával, saját példamutatásával, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segíti a tanulást.

2.7. Az egységes nevelő hatások elve

A nevelés érték közvetítés és értékteremtés egyben.

Eredményessége érdekében fontos, hogy a gyermekkel foglalkozó felnőttek – a közöttük lévő személyiségbeli különbségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, a kompetenciájának és pillanatnyi szükségleteinek megfelelő fizikai és érzelmi biztonság és szeretetteljes gondoskodás nyújtásában, öntevékenységeinek biztosításában egyetértsenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztessék, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítsék.

3. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FELADATAI

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata a családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátásának biztosításával, 2 éves kortól a testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére törekszik. A sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációjának és fejlesztésének segítése a gondozás, nevelés, az egyéni és a csoportos foglalkozások keretében, a gyógypedagógus irányítása alapján.

3.1. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- a harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a fejlődés támogatása
- a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése,
- egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának segítése (a testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirend – ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás),

- szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

3.2. Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése

- derűs légkör biztosítása, az intézménybe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában,
- a kisgyermeknevelő-gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése,
- az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, az én tudat egészséges fejlődésének segítése,
- a bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése,
- lehetőségteremtés a kisgyermeknevelővel és/vagy a társakkal közös élmények szerzésére az önértékesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a gyermek fejlődését,
- a kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása),
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi és/vagy mozgássérült, a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek nevelésgondozása speciális többlet-törődéssel, szükség esetén más szakemberek bevonásával.

3.3. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása,
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása,
- az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése,
- ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése,
- a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

4. A BÖLCSŐDEI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. Kapcsolat a szülőkkel

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti partneri kapcsolat kialakítása elengedhetetlen feltétele a gyermekek harmonikus fejlődésének. A szülő ismeri legjobban a gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő pedig, mint szakember, szaktudásával, tapasztalataival tudja segíteni a szülőt gyermeke nevelésében.

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről; ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A korrekt partneri együttműködés feltétele a kölcsönös bizalom, az őszinteség, a hitelesség, a személyes hangvételű (de nem bizalmaskodó), etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó, tapintatos, folyamatos kommunikáció, az információ megosztása.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, egyéni kapcsolattartási formák: pl. beszélgetés érkezéskor és hazamenetelkor, üzenő füzet, családlátogatás, csoportos kapcsolattartási formák: szülői értekezletek és szülőcsoportos beszélgetések, hirdetőtábla, nyílt napok, írásos tájékoztatók, szervezett programok, stb.

A *családlátogatás* célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a szülőknek otthoni környezetben való megismerése, ezért lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt kerüljön sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életéről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízza.

A családi élet az emberek intim szférájához tartozik, ezért a családlátogatás lehetőségének ajánlásakor, az időpont megválasztásakor, a családlátogatás alatt és után a család kívánságait tiszteletben kell tartani.

A *szülőcsoportos beszélgetések* tematikus beszélgetések a csoport kisgyermeknevelőinek vezetésével a csoportba járó gyermekek szüleit foglalkoztató nevelési témáról. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésszereplő bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések jó irányba befolyásolják a szülők nevelési szokásait.

A *szervezett programok* a családok igényeihez igazodó többlet-lehetőségek a családok segítése, a szülői kompetencia növelése és a család és a bölcsőde közötti kapcsolat erősítése érdekében. A tájékozottság gyarapításával nagymértékben hozzájárulhatnak a szülői kompetencia fejlődéséhez, a családi nevelésnek és a gyermek fejlődésének segítéséhez.

4.2. Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy az apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, mérsékeli az adaptáció során mutatkozó stresszreakciók (pl. étkezési, alvási nehézségek, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, a szülőhöz való fokozott ragaszkodás, a viselkedésben, szokásokban, az önállóság terén jelentkező esetleges változások stb.). súlyosságát, időbeni elhúzódtatását.

4.3. „Saját kisgyermeknevelő”- rendszer

A „saját kisgyermeknevelő”- rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része, a bölcsődés korú gyermekeink tartoznak a kisgyermeknevelőhöz. A nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket, és a bölcsődés korszak egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője.

Mivel az egységes óvoda-bölcsődei rendszer csak egy kisgyermeknevelős, igyekszünk úgy beosztani munkaidejét, hogy az a leghatékosabban segítse a szakmai feladatok ellátását.

Elsősorban a „saját” kisgyermeknevelő segíti át a gyermekeket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken. Ezen kívül az óvónők szakmai kompetenciáit is fejleszteni kell a bölcsődei nevelésben. Az ilyen irányú továbbképzés, önképzés elengedhetetlen a gondozó-nevelő munkában.

4.4. Gyermekcsoportok szervezése

Az egységes óvoda- bölcsődei gyermekcsoport létszámát jogszabályok határozzák meg. Ennél magasabb létszám szakmailag nem fogadható el, a megengedettnél több gyermek nem csupán

ellátási problémát jelent a kisgyermeknevelőnek, valószínűsíthetően több a konfliktus, megterhelőbb az alkalmazkodás a gyermekek számára, kevesebb a lehetőség az egyéni bánásmódra.

4. 5. Napirend

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremti meg – s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is. Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját kisgyermeknevelő-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembe vétele.

Csoportjainkban a bölcsődés korúaknak külön napirendje van, ami elválik az óvodásokétól.

NAPIREND

7.00 - 8.10 A gyermekek érkezése, gondozási feladatok, játék

8.10 - 8.30 Reggelizés, játék

8.30 - 9.35 Gondozás, szájjápolás, játék a csoportszobában

9.35 - 9.50 Tízórai, játék a csoportszobában

9.50 - 11.00 Jó idő esetén öltözködés, udvari játék

Rossz idő esetén játék a csoportszobában

11.00 - 11.30 Gondozás, folyamatos készülődés az ebédhez, játék

11.30 - 12.00 Ebédelés, játék

12.00 - 15.00 Alvás, ébredés szerinti gondozás, játék

15.00 - 15.35 Uzsonnázás, játék

15.35 – 17.00 Játék, hazamenetel

4.6. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel

4.6.1. A bölcsődék kapcsolata a bölcsődei hálózaton belül

A bölcsődei hálózat fontos intézményei, szakmai központjai a regionális módszertani bölcsődék, melyeknek feladata az egyes bölcsődék szakmai működésének segítése és folyamatos figyelemmel kísérése.

Mivel az egységes óvoda-bölcsőde teljesen új formája az alapellátásnak, még járatlan utakon, magunknak kell kitapasztalnunk milyen módszertani, szervező, pedagógiai eljárások célszerűek, és hatékonyak, mi szolgálja leginkább a kisgyermekek érdekét. Ennek érdekében folyamatos kapcsolattartásra van szükség a két intézményegységünk között.

4.6.2. Egyéb kapcsolatok

- Védőnői Szolgálat,
- Háziiorvosi Szolgálat,
- Családsegítő, és Gyermekjóléti Szolgálat Csanádpalota
- Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat,
- Gyámhatóság, gyámügyi előadó
- Nevelési Tanácsadó Makó
- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Szeged

5. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FŐBB HELYZETEI

A nevelés-gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés-gondozás valamennyi helyzetében lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségleteinek megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjon optimális és sokoldalú fejlődéséhez és szocializációjához. A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

A bölcsődei élet legyen élvezetes, részvételre motiváló és kielégítő tanulási élményeket biztosító, társas közegben zajló, interakciót ösztönző. A gyermekek számára biztosítani kell, hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészítésében. Kiválasztásában, alakításában.

Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja a gyermek pozitív önértékelésének erősítése és a különböző faji, kulturális, vallási, nyelvi, nemi valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek tiszteletének kialakítása.

5.1. Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A személyes és a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza (ez növeli az együttműködési kedvet), a sikertelenségért viszont nem jár elmarasztalás. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

5.2. Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Csoportjainkban értelemszerűen a játéktevékenységek az óvodás korosztállyal együtt folynak. Fontosnak tartjuk azonban, hogy ennek a korosztálynak megfelelő játékeszközök, hely, „kuckók” is biztosítva legyenek.

5.2.1. Mondóka, ének

A sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre változatos lehetőséget biztosít az óvodai környezet. Ehhez kapcsolódóan, vagy más helyzetekben, időpontokban, a gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömelményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére.

5.2.2. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókinccse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Az ilyen jellegű kezdeményezések a csoporton belül mindenkinek szólnak, ezeken a foglalkozásokon részt vehetnek a bölcsődés korúak is. Ezen kívül külön a legfiatalabb korosztálynak is szólhatnak.

5.2.3. Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény.

A kisgyermeknevelő, óvónő a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséssel, az alkotókedv ébren tartásával, a

gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését.

5.2.4. Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, az egymásról és a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak. Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletsorhoz igazodással próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikuma iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

5. 3. Mozgás

Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermekek számára minél nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása.

Fontos szempont, hogy a környezet balesetmentes legyen, a veszélyforrásokat kiküszöböljük. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a gyermekeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron, a tornaszobában több lehetőség adott, mint szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A csoportszobában is szükségesek nagymozgásos játékok.

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

5.4. Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődében nincs helye. A bölcsődei nevelés-gondozás területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- és/vagy információszerzési folyamat tanulás, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és/vagy a gondolkodásban.

A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenység, ill. tevékenységbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció. A tanulás formái: utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

6. DOKUMENTÁCIÓ

A bölcsőde a gyermek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás céljából az egyes módszertani javaslatokban megfogalmazott módon dokumentációt vezet.

A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyermekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermek fejlődésének segítése, a

hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történjék. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja. A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok: a tárgyyszerűség (objektivitás), a hitelesség, az árnyaltság, a rendszeresség, ill. a folyamatosság.

A dokumentáció készítéséhez alkalmazott módszerek, és eszközök kiválasztásánál különösképpen tekintettel kell lenni a kisgyermekek fokozott biztonságigényére (személyi- és tárgyi környezet állandósága, az adott helyzetnek a kisgyermek megszokott, számára elfogadott élethelyzetekhez való hasonlósága).

A dokumentáció vezetéséhez kérni kell a szülők hozzájárulását, a rögzítetteket kérésre a szülőknek meg kell mutatni.

A dokumentáció vezetésénél és őrzésénél a személyiségi jogokat a legmesszebbmenőig figyelembe kell venni.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a korai fejlesztés és gondozás feladatait – a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményére épített – fejlesztési évre készített egyéni fejlesztési tervalapján kell végezni. Az egyéni fejlesztési tervet a korai fejlesztést és gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta) készíti el.

Az egyéni fejlesztési tervnek tartalmaznia kell az értelmi fejlesztés, a hallásfejlesztés, a látásfejlesztés, az adaptációs tréning, a mozgásfejlesztő terápiák, a pszichológiai fejlesztés feladatait.

A fejlesztést - gondozást végző gyógypedagógus (terapeuta) központilag kiadott nyomtatványon egyéni fejlesztési naplót vezet.

A gyermek fejlődését a korai fejlesztést és gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta), központilag kiadott nyomtatványon értékelő lapon értékeli.

Az egyéni fejlesztési tervet és az értékelési lap egy példányát megküldi a Szakértői és Rehabilitációs Bizottságnak, illetve a szülőnek, egy példánya az ellátó intézményben marad.

Alkalmazott dokumentáció:

- Fejlődési táblázat, törzslap
- Megfigyelési tapasztalatok rögzítése
- Csoportnapló, eseménynapló
- Üzenő füzetet.
- Bölcsődei jelenlét kimutatás
- Egyéni fejlesztési terv

7. FEJLŐDÉS LEGGYAKORIBB JELLEMZŐI A BÖLCSŐDÉS KOR VÉGÉRE

- nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel,
- már nemcsak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is,
- jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára,
- környezete iránt nyitott, érdekli minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben,
- gazdag szókincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőttel, gyermekkel,
- a gyermekek többsége szobatiszta.

Csanádalberti, 2009. június 29.

Zatykóné Szabó Ibolya
Zatykóné Szabó Ibolya

OKSZ igazgató

A Szakmai Programot az OKSZ nevelőtestülete 7/2009.(VI.30.) sz. határozatával elfogadta.

A Bölcsődei Szakmai Programot a fenntartó önkormányzatok az alábbi határozataikkal jóváhagyták:

Ambrózfalva: 140/2009.(XII.07.) sz. Önkormányzati határozat

Csanádalberti: 154/2009.(XII.3.) sz. Önkormányzati határozat

A Szakmai Programot változatlan formában a Pitvaros Térségi Petőfi Sándor Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Óvoda- Bölcsőde nevelőtestülete az átdolgozott Pedagógiai Programmal elfogadta.

Pitvaros, 2013. augusztus 30.

Szabóné Brezina Brigitta
Szabóné Brezina Brigitta
intézményvezető

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	2
I. PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	2
1.Intézményi adatok	2
2..Az óvodai nevelés célja, feladatai, rendszere, fő elvei	4
2.1.Gyermekképünk	4
2.2.Óvodaképünk	5
2.3.Az óvodák sajátos arculata	5
2.4.Pedagógiai programunk célja, feladata	8
2.5.Az óvodák szerkezetének bemutatása	11
2.6.Az óvodai nevelés célja.....	13
2.7..Az óvodai nevelés feladatai a személyiségfejlesztés területén	13
3.Az óvodai nevelés rendszere.....	20
3.1. A nevelés alapvető keretei	20
3.1.1.A gondozás	20
3.1.2.Egészséges életmódra nevelés	21
3.1.3.Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	21
3.2. Az óvodai élet tevékenységi formái, a fejlesztés tartalmi eszközei	21
3.2.1.A játék.....	21
3.2.2.A munka jellegű tevékenységek	23
3.2.3.A tevékenységekben megvalósuló tanulás	23
3.2.3.1. Verselés, mesélés	24
3.2.3.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	24
3.2.3.3. Ének, zene, énekesjáték, gyermektánc.....	24
3.2.3.4. A külső világ tevékeny megismerése.....	25
3.2.3.5. Mozgás.....	25
3.2.3.6. Szlovák nemzetiségi nyelvi nevelés	26
3.3. A nevelő munka	26
4.Kiemelt nevelési elveink.....	27
4.1.Általános nevelési elvek:.....	27
4.2.Helyi adottságokból, igényekből fakadó nevelési elvek	27
5.A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	28
6.A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	31
II. AZ ÓVODAI NEVELÉS TARTALMA.....	33
1.A nevelés tartalmi területei	33
1.1.Gondozás, egészséges életmód kialakítása	33
1.1.1.Feladatok.....	33
1.1.2.A gyermek tevékenységei.....	33
1.1.3.A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végéig, sikerkritériumok.....	33
1.1.4.Módszertani alapelvek	34
1.1.5.Kapcsolatok a nevelés más területeivel	34
1.1.6.A gyermek egészséges fejlődésének megvalósításához a legalapvetőbb tartalmi összetevő a helyes életritmus kialakítása→Napirend.....	25

1.1.6.1. Alapdokumentumaink.....	35
a) Csoportnapló	35
Hetirend	37
b) Felvételi és mulasztási napló	38
1.1.6.2. A mérés, értékelés, tervezés, differenciált fejlesztés egysége a mindennapokban ..	39
1.1.6.3. Az elektronikus úton előállított, hitelesített és tárolt dokumentáció	41
1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	41
1.2.1. Feladatok	41
1.2.2. A gyermek tevékenységei.....	41
1.2.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodás kor végére.....	42
1.2.4. Módszertani alapelvek.....	42
1.2.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel	42
1.2.6. Ünnepeink rendszere	42
1.3. Játék.....	44
1.3.1. Feladatok	44
1.3.2. A gyermek tevékenységei.....	45
1.3.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére.....	45
1.3.4. Módszertani alapelvek.....	45
1.3.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel	45
1.4. Munka jellegű tevékenységek	46
1.4.1. Feladatok	46
1.4.2. A gyermek tevékenységei.....	46
1.4.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére.....	46
1.4.4. Módszertani alapelvek.....	47
1.4.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel	47
1.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	47
1.5.1. Feladatok	47
1.5.2. A gyermek tevékenységei.....	48
1.5.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére.....	48
1.5.4. Módszertani alapelvek.....	49
1.5.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel	49
1.6. Verselés, mesélés	49
1.6.1. Feladatok	49
1.6.2. A gyermek tevékenységei.....	50
1.6.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére.....	50
1.6.4. Módszertani alapelvek.....	50
1.6.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel	50
1.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	51
1.7.1. Feladatok	51
1.7.2. A gyermek tevékenységei.....	51
1.7.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére.....	51
1.7.4. Módszertani alapelvek.....	52
1.7.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel	52
1.8. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	52
1.8.1. Feladatok	52
1.8.2. A gyermek tevékenységei.....	53

1.8.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére.....	53
1.8.4.Módszertani alapelvek.....	53
1.9.A külső világ tevékeny megismerése	54
1.9.1.Feladatok	54
1.9.2.A gyermek tevékenységei.....	54
1.9.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére.....	55
1.9.4.Módszertani alapelvek.....	55
1.9.5.Kapcsolatok a nevelés más területeivel	56
1.10.Mozgás	56
1.10.1.Feladatok	56
1.10.2.A gyermek tevékenységei.....	56
1.10.3 A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére.....	57
1.10.4.Módszertani alapelvek.....	57
1.10.5.Kapcsolatok a nevelés más területeivel	57
1.11.Szlovák nemzetiségi nevelés	57
1.11.1.A nemzetiségi nevelés célja, feladatai.....	58
1.11.2.Feladatok	58
1.11.3.A nemzetiségi óvodai nevelés formái.....	58
1.11.4.A fejlődés jellemzői az óvodás kor végén	58
1.12.Az óvodában folyó egyéb szolgáltatások	58
2.Az óvoda kapcsolatai	59
2.1.Óvoda- család	59
2.1.1.A kapcsolattartás elvei.....	59
2.1.2.A kapcsolattartás feladatai.....	60
2.1.3.A kapcsolattartás formái	60
2.2.Óvoda- iskola	61
2.2.1.A kapcsolattartás elvei.....	61
2.2.2.A kapcsolattartás feladatai.....	61
2.2.3.Az együttműködés formái	61
2.3.Óvoda és a közművelődési intézmények	61
2.3.1.A kapcsolattartás elvei.....	62
2.3.2.A kapcsolattartás feladatai.....	62
2.4.Óvodák egymás közötti kapcsolata	62
2.4.1.A kapcsolattartás elvei.....	62
2.4.2.A kapcsolattartás feladatai.....	62
2.5.Óvoda- idősek Klubja.....	62
2.6.Óvoda- Fenntartó.....	62
2.7.Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat	63
2.8.Óvoda és Gyermekjóléti Szolgálat	63
2.9.Óvoda- Falugondnok.....	63
2.10.Óvoda- Egészségügyi intézmény	63
2.11.Óvoda- Módszertani Bölcsőde	63
3.Gyermekvédelem	63
3.1.Célja	63
3.2.Feladata	64

III.ÓVODÁINK EGÉSZSÉGVÉDELMI, EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMJA	66
1.Az egészségfejlesztés területei	67
1.1.A gyermek gondozása	67
1.2.Egészséges táplálkozás.....	67
1.3.Mindennapos fejlesztő mozgás	69
1.4.Személyi higiéné	69
1.5.Testi, lelki egészség fejlesztése	71
1.6.Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás.....	74
IV. AZ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE	78
1.Személyi feltételek.....	78
1.1.Az óvodai nevelőtestület jellemzői	78
1.1.1.Az óvodapedagógusokkal szemben támasztott követelmények – pedagógusképünk	78
1.1.2.A pedagógiai munkát segítő munkatársakkal – dajkával – szemben támasztott követelmények:.....	78
1.2.Az óvodapedagógusaink képzettsége, továbbképzései	79
2.Tárgyi feltételek az óvodákban	80
2.1.Pitvaros - Óvoda.....	80
2.2.Ambrózfalva-Egységes Óvoda- Bölcsőde.....	80
2.3.Csanádalberti- Egységes Óvoda- Bölcsőde.....	81
2.4. Nagyér - Óvoda	81
3. A pedagógiai program bevalásának rendszere, a felülvizsgálat rendje	82
V. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	83
12.MELLÉKLETEK.....	87
1. sz.melléklet	88
CSANÁDALBERTI ÓVODA-BÖLCSŐDE SZAKMAI PROGRAMJA	